

OSTRAVA!!!

Agentura
pro sociální začleňování

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava 2015 - 2018

OSTRAVA!!!

Agentura
pro sociální začleňování

**Vize: „Ostrava je město vstřícné ke všem obyvatelům
a je všestranně připraveno pomoci řešit situaci
každého, kdo k ní sám přistupuje aktivně.“**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO	6
1. Představení Agentury pro sociální začleňování a spolupráce se statutárním městem Ostrava	7
1.1 Agentura pro sociální začleňování	7
1.2 Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám	7
1.3 Spolupráce mezi statutárním městem Ostrava a Agenturou pro sociální začleňování	9
1.3.1 Pracovní skupiny komunitního plánování a prevence kriminality	9
1.3.2 Pracovní skupiny v jednotlivých obvodech, tzv. policejní buňky	10
1.3.3 Pracovní skupiny aktivně řízené Agenturou pro sociální začleňování	10
1.3.4 Řídící výbor pro spolupráci s Agenturou:	10
2. Plánovací proces a Strategický plán sociálního začleňování	12
2.1 Postup plánovacího procesu	12
2.1.1 Příprava plánu na úrovni vedení města	15
2.1.2 Spolupráce s odborem sociálních věcí Moravskoslezského kraje	16
2.1.3 Spolupráce s odborem školství, mládeže a sportu Moravskoslezského kraje	16
2.1.4 Spolupráce s odborem regionálního rozvoje a cestovního ruchu Moravskoslezského kraje, Regionální stálou konferencí (RSK), Integrovanou teritoriální investicí (ITI) pro ostravskou aglomeraci a s Paktem zaměstnanosti Moravskoslezského kraje	17
2.1.5 Spolupráce s Úřadem práce ČR - krajskou pobočkou v Ostravě	17
3. Strategický plán sociálního začleňování v době realizace	18
3.1 Řídící výbor v době realizace plánu	18
3.2. Pracovní skupiny v době implementace	18
3.3 Role statutárního města Ostravy	18
3.4 Role Agentury pro sociální začleňování v době implementace plánu	19
3.5 Trojstupňový model řízení inovativních aktivit	20
3.6 Evaluace Strategického plánu sociálního začleňování	21
3.7 Strategický plán sociálního začleňování a sociální služby	22
3.8 Stručné shrnutí strategického plánu	22
4. Analytická část	24
4.1 Obtíže při sběru dat	24
4.2 Osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené na území statutárního města Ostravy	24
4.3 Analýza problémových oblastí	26
4.3.1 Zaměstnanost	26
4.3.2 Bydlení	33
4.3.3 Vzdělávání	39
4.3.4 Prevence rizikového chování	45
4.3.5 Rodina a zdraví	51
5. Návrhová část	56
5.1 Zaměstnanost	58
5.1.1 Popis oblasti	58
5.1.2 Priorita I.1 – Rozvoj pracovního poradenství a individuální podpory klientů při vstupu na trh práce	58

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

5.1.3 Priorita I.2 – Podpora pracovních příležitostí pro obyvatele ze sociálně vyloučeného prostředí a tvorba pracovních míst	61
5.1.4 Priorita I.3 – Rozvoj sociální ekonomiky	63
5.1.5 Priorita I.4 - Provázání služeb na podporu zaměstnanosti	65
5.1.6 Priorita I.5 - Implementace principů zodpovědného zadávání veřejných zakázek	66
5.1.7 Priorita I.6 - Rozvoj prevence nelegálního zaměstnávání, implementace veřejné služby	67
5. 2 Bydlení	69
5.2.1 Popis oblasti	69
5.2.2 Priorita II.1 – Rozšíření dostupnosti a udržitelnosti stabilního a důstojného bydlení pro lidi ohrožené nestabilitou v této oblasti	70
5.2.3 Priorita II.2 - Vznik a implementace koncepce bydlení	72
5.2.4 Priorita II.3 – Rozvoj komunitní práce a participativních metod v oblasti bydlení	74
5.2.5 Priorita II.4 – Podpora programů prevence bezdomovectví	75
5.3 Vzdělávání	77
5.3.1 Popis oblasti	77
5.3.2 Priorita III.1 - Posílení předškolní přípravy žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí	79
5.3.3 Priorita III.2 – Posílení inkluzivní role škol a dalších neformálních vzdělávání pro kvalitní start do života	81
5.3.4 Priorita III.3 – Prohloubení spolupráce aktérů vzdělávání	84
5.4 Prevence rizikového chování	86
5.4.1 Popis oblasti	86
5.4.2 Priorita IV.1 – Zapojení občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí, včetně zvyšování jejich právního povědomí	87
5.4.3 Priorita IV.2 - Podpora výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež	89
5.4.4 Priorita IV.3 - Podpora integračních aktivit pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo žijících rizikovým způsobem života	90
5.4.5 Priorita IV.4 - Zmírňování rizik návykového chování	92
5.5 Rodina a zdraví	94
5.5.1 Popis oblasti	94
5.5.2 Priorita V.1 - Adresná podpora rodin znevýhodněných v naplňování rodičovských práv a povinností	95
5.5.3 Priorita V.2 - Podpora aktivit přispívajících k řešení problematiky domácího násilí	97
5.5.4 Priorita V.3 - Zvýšení zdravotní gramotnosti rodin a jednotlivců ohrožených sociálním vyloučením	98
5.5.5 Priorita V.4 - Vytvoření koncepce rodinné politiky ve statutárním městě Ostrava	100
Seznam zkratk	101
Seznam příloh	102
1. Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů	
2. Rozšiřující popis vstupních indikátorů	
3. Indikátory účinnosti a přehled čerpání strategického plánu	
4. Memorandum o spolupráci	
5. Přehled spolupracujících organizací a seznam členů pracovních skupin a řídicího výboru	

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení radní, vážení zastupitelé, vážení přátelé, jedním z problémů, se kterými se musí statutární město Ostrava dlouhodobě potýkat, je problém sociálního vyloučení. Vinou více historických okolností je zde tento problém velmi koncentrovaný, jak nejlépe dokumentuje existence 15 sociálně vyloučených lokalit a 40 ubytoven. Ostrava je přitom městem, které před tímto problémem nezavírá oči a snaží se jej dlouhodobě řešit. Výrazem aktivního přístupu města je také spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování. Strategický plán, který se Vám nyní dostává do ruky, je výsledkem téměř roční spolupráce Agentury s městem a jeho partnery. Plán je pečlivě navázaný na další strategické dokumenty města (4. Komunitní plán, Plán prevence kriminality, Sociální inkluze Ostrava) a dalo by se říct, že začíná tam, kde dosah zmiňovaných strategií končí. Předložený dokument je pojat jako podrobný průvodce desítkami aktivit, které ale všechny směřují ke společnému cíli, což je zmírnění sociálního vyloučení a prohloubení připravenosti Ostravy podpořit všechny občany při řešení vlastní svízelné situace. V předloženém textu, přehledně členěném do kapitol, postupně naleznete krátké úvodní představení Agentury pro sociální začleňování a metody koordinovaného přístupu, dále strukturu partnerské spolupráce v Ostravě a postup plánovacího procesu. Za krátkým shrnutím návrhové části následují dvě nejobsáhlejší části plánu, analýza potřeb a konečně návrhová část, jádro celé strategie.

Přeji Vám příjemné čtení.

Ing. Zbyněk Pražák, PhD.
náměstek primátora statutárního města Ostravy

1. Představení Agentury pro sociální začleňování a spolupráce se statutárním městem Ostrava

1.1 Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování (dále jen Agentura) působí na celostátní úrovni od roku 2008 jako jeden z odborů Úřadu vlády ČR. Agentura má dvě oddělení, jedno se skládá z expertů na centrální úrovni, druhé tvoří síť lokálních konzultantů po celé České republice. Na národní úrovni se Agentura zaměřuje na expertní, koncepční a legislativní práci v oblasti sociální integrace, na úrovni obcí podporuje místní subjekty při spolupráci na zmírňování následků sociálního vyloučení. Posláním Agentury je ve spolupráci s lokálními partnery vytvářet komplexní programy integrace a podmínky pro efektivní čerpání finančních prostředků z EU v této oblasti. V současnosti pomáhá ve 36 městech a obcích České republiky. Agentura v každém městě a obci sestavuje lokální partnerství složené ze zástupců obcí, nestátních neziskových organizací, škol, úřadů, zaměstnavatelů, policie a dalších subjektů, kteří se podílejí na sociálním začleňování. Agentura definuje své cíle v součinnosti se členy lokálního partnerství a při této definici vychází z potřeb a potenciálu jednotlivých partnerů a lokality samotné.

Agentura pomáhá městům a obcím sestavit Strategický plán sociálního začleňování a opatřit finance pro jeho naplnění. Ty jsou získávány převážně z dotačních titulů Evropské unie. Součástí plánu jsou návrhy konkrétních opatření a projektů, například podpora vzdělávání prostřednictvím školních psychologů a asistentů pedagoga, nebo podpora zaměstnanosti prostřednictvím rekvalifikací, tvorby pracovních míst a sociálních podniků. Podporuje rozvoj sociální práce, včetně jejího materiálního zázemí. K dosažení cílů svého působení využívá Agentura také analýz, které se zaměřují na rozsah sociálního vyloučení v obci, na potřeby obyvatel, na absorpční kapacity města a jeho partnerů. Připravuje pro obce situační analýzy i specializované studie. Dalším nástrojem je síťování, které se zaměřuje na propojování a aktivizaci místních kapacit, podporu místních organizací a využití dostupných finančních, personálních, organizačních a intelektuálních zdrojů. Agentura pro tento účel také poskytuje znalosti a zkušenosti z působení v dalších regionech. Podstatným nástrojem aktivit Agentury je poradenství v oblasti čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura se zde zaměřuje především na Operační program Zaměstnanost, Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a Integrovaný regionální operační program.¹

1.2 Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

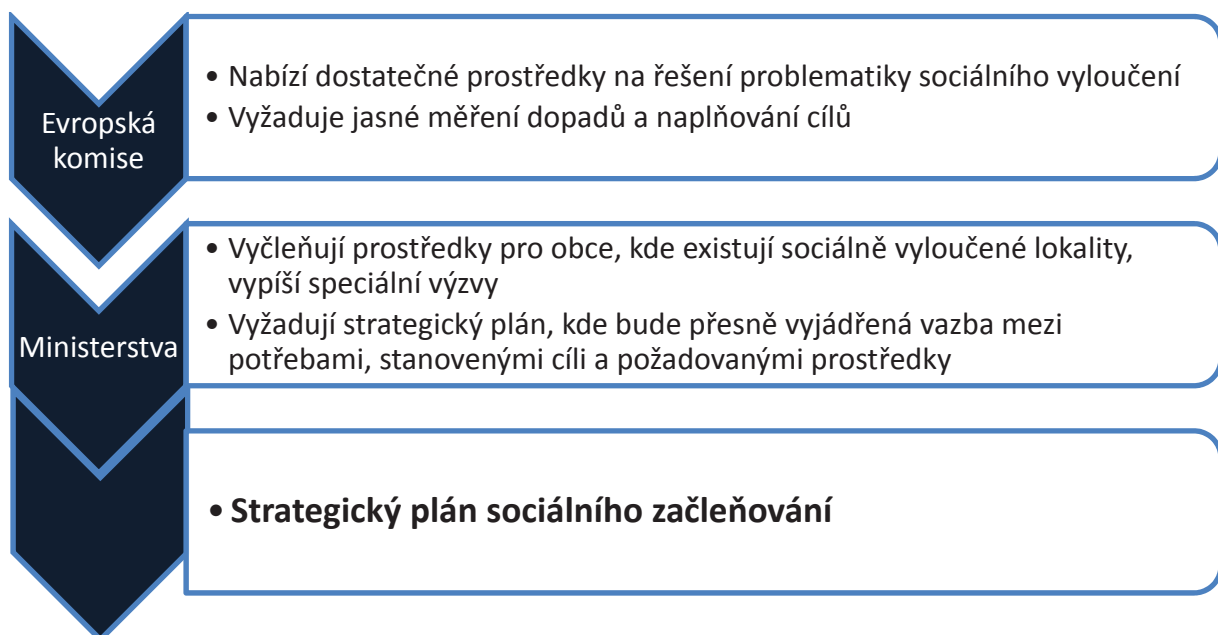
Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci městům a obcím při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel v rámci čerpání prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. Cílem KPSVL je zajištění co nejadresnějšího a nejkomplexnějšího využití prostředků ze tří operačních programů ve prospěch sociálního začleňování v obcích ČR. Na úrovni měst dochází ke koordinaci všech místních aktérů, kteří spolu vytvářejí Strategický plán sociálního začleňování podle přesně stanovené metodiky. Schválený plán, jehož nositelem je obec, se stává podkladem pro čerpání z Operačního programu Zaměstnanost (oblast podpory 2.1), z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (oblast podpory 3.1) a z Integrovaného regionálního operačního programu (Prioritní osa 2, investiční priorita 9a, c).

¹ Více o Agentuře na <http://www.socialni-zaclenovani.cz/>

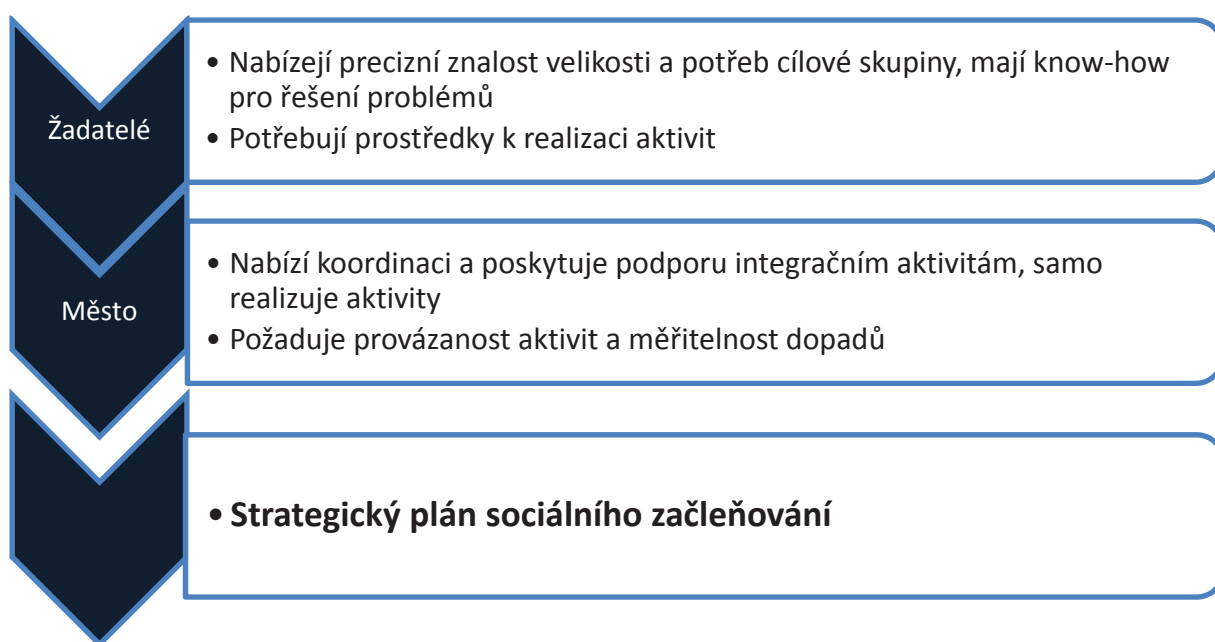
Obrázek 1: Vztah Strategického plánu sociálního začleňování k operačním programům

Ministerstva (ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstvo pro místní rozvoj) rovněž koordinují svůj postup a na základě připravených strategických plánů rezervují prostředky na čerpání a otevírají výzvy s tematickou náplní a nastavením parametrů odpovídající lokálním potřebám. Strategický plán se tak stává velmi přesným pojítkem mezi místními potřebami a možnostmi operačních programů.²

Obrázek 2: Vztah koordinovaného přístupu k implementační struktuře ESIF 2014+

² Více k metodice koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám na <http://www.socialni-zaclenovani.cz/metodika-koordinovaneho-pristupu-k-socialne-vyloucenym-lokalitam>.

Obrázek 3: Vztah koordinovaného přístupu k místním aktérům

1.3 Spolupráce mezi statutárním městem Ostrava a Agenturou pro sociální začleňování

K oficiálnímu zahájení spolupráce mezi Agenturou pro sociální začleňování a statutárním městem Ostrava došlo 1. 7. 2014. Po přípravném období a po obecních volbách bylo 28. 1. 2015³ zastupitelstvem města definitivně schváleno Memorandum o spolupráci. Memorandum vymezuje oblasti a formy spolupráce, vytyčuje základní úkoly⁴. Důležitou součástí tohoto dokumentu je také popis struktury spolupráce se statutárním městem Ostrava. Poměrně složitý systém představuje řešení následujících úkolů:

- Naplnit ve třetím největším městě ČR princip lokálního partnerství, na základě kterého Agentura pracuje.
- Zpřístupnit práci Agentury všem zainteresovaným aktérům.
- Efektivně využít všech poznatků o potřebách a možnostech řešení, které se projednávají v oddělených pracovních skupinách, komisích a na dalších platformách.
- Vytvořit transparentní mechanismus schvalování strategických dokumentů a projektů.

1.3.1 Pracovní skupiny komunitního plánování a prevence kriminality

Agentura se plnohodnotně zapojuje do práce čtyř pracovních skupin komunitního plánování. Tyto čtyři skupiny byly určeny na jednání Manažerského týmu komunitního plánování jako ty, které řeší problematiku sociálního vyloučení v rozsahu odpovídajícím šíři působnosti Agentury a koordinovaného přístupu. Mimo systém komunitního plánování existuje pracovní skupina Prevence kriminality na místní úrovni, kam byla Agentura také přizvaná jako řádný člen. Na všech uvedených platformách sbírá podněty, informuje partnery, spolu s ostatními navrhuje a podílí se na řešení konkrétních problémů.

³ Memorandum o spolupráci tvoří přílohu č. 4 tohoto dokumentu

⁴ K obsahu memoranda se vrátíme ještě v kapitole Postup plánovacího procesu.

1.3.2 Pracovní skupiny v jednotlivých obvodech, tzv. policejní buňky

Agentura je členem pracovních skupin, tzv. policejních buněk v pěti obvodech (Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava, Vítkovice, Mariánské Hory a Hulváky a Poruba). Tyto pracovní skupiny řeší problémy konkrétních lokalit. Agentura i zde sbírá podněty, informuje partnery, spolu s ostatními navrhuje řešení konkrétních problémů a podílí se na nich.

1.3.3 Pracovní skupiny aktivně řízené Agenturou pro sociální začleňování

Pracovní skupiny Vzdělávání a zaměstnanost a Bydlení, prevence kriminality a sociální služby představují vlastní operační prostor pro nové aktivity realizované ve spolupráci s Agenturou. Členy pracovních skupin jsou zástupci komunitního plánování, všechny zapojené neziskové organizace, představitelé dotčených odborů magistrátu, zástupci obvodů, zástupci cílových skupin, zástupci Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity. Pracovní skupiny plní několik funkcí. Jsou koordinační, plánovací a realizační platformou pro nové a inovované aktivity, jsou místem oficiálního monitoringu v rámci metodiky koordinovaného přístupu. Pracovní skupiny se scházejí jednou měsíčně a obvykle trvají 120 min. V situacích, kdy je to potřeba, na sebe berou formu rozsáhlejších workshopů. Personální provázání těchto pracovních skupin s pracovními skupinami komunitního plánování dovolují úzce provázat také aktivity popsané v komunitním plánu s aktivitami novými. Podobně to platí i v oblasti prevence kriminality.⁵ Seznamy členů pracovních skupin Vzdělávání a zaměstnanost, resp. Bydlení, prevence kriminality a sociální služby jsou součástí přílohy strategického plánu.

Přímo řízená Agenturou pro sociální začleňování a Legislativní radou vlády je také pracovní skupina Legislativa, která však nemá přímý vztah k plánovacím procesům na místní úrovni.

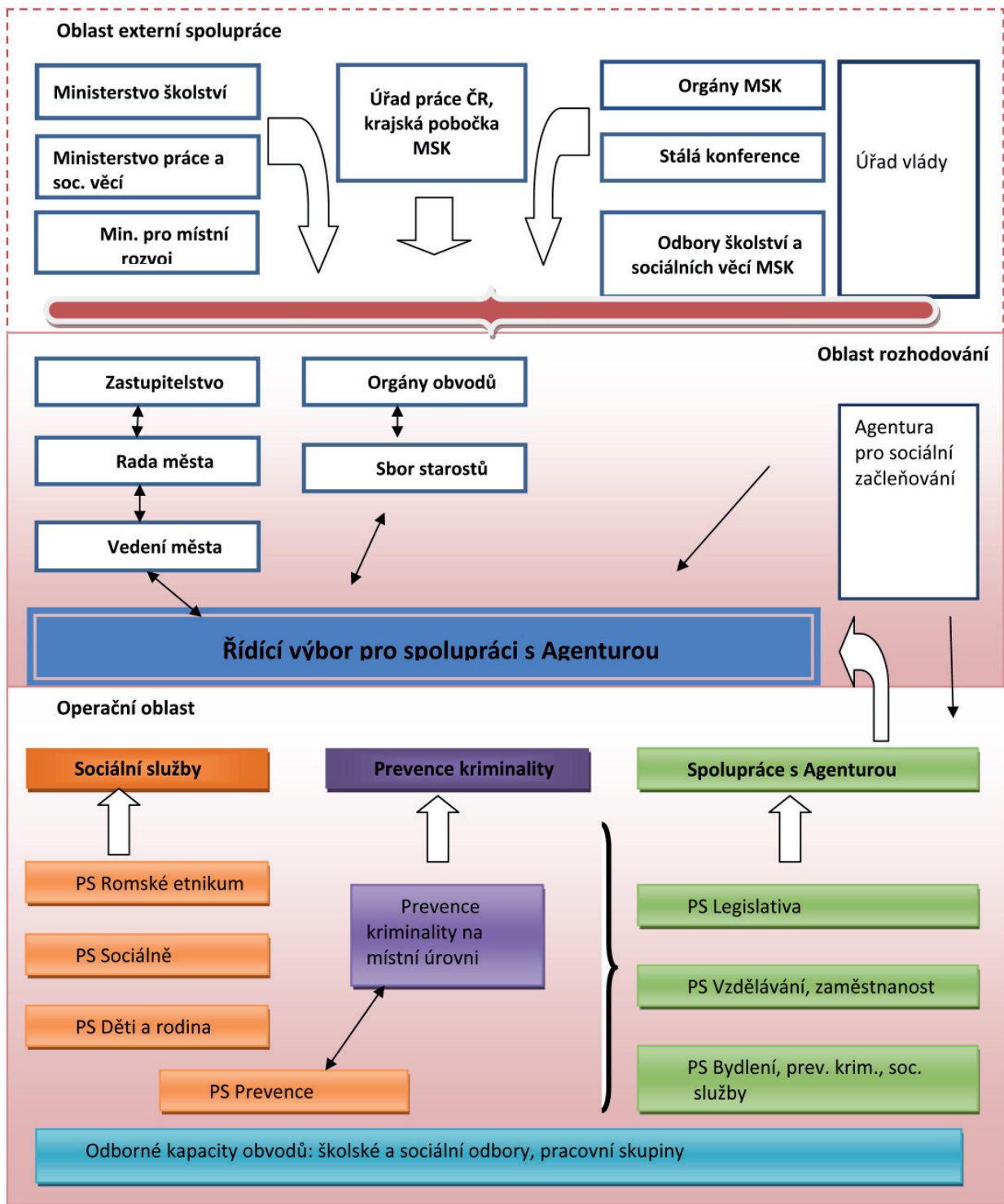
1.3.4 Řídící výbor pro spolupráci s Agenturou:

Řídící výbor pro spolupráci s Agenturou je složený z vedení města, vedení odborů města klíčových pro sociální začleňování, z představitelů obvodů, klíčových institucí veřejné správy, Moravskoslezského paktu zaměstnanosti a dvou fakult Ostravské univerzity. Předsedá mu primátor města Ostravy a řídí jej lokální konzultant Agentury pro sociální začleňování. Řídící výbor udává základní směr spolupráce s Agenturou, schvaluje členy pracovních skupin, na návrh pracovních skupin schvaluje Strategický plán sociálního začleňování, projednává klíčové projekty. Prostřednictvím členů řídicího výboru lokální partnerství komunikuje také s institucionálním okolím, s orgány města, s Moravskoslezským krajem, Úřadem práce ČR - krajskou pobočkou v Ostravě, vedením Městského ředitelství Policie ČR v Ostravě a dalšími institucemi.⁶ Seznam členů řídicího výboru je součástí přílohy strategického plánu.

⁵ O provázanosti obou systémů bude řeč také v kapitole Postup plánovacího procesu.

⁶ Přílohu č. 5 tvoří stručná charakteristika všech partnerů a jmenovité seznamy členů pracovních skupin a řídicího výboru.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Obrázek 4: Systém spolupráce Agentury se statutárním městem Ostrava

2. Plánovací proces a Strategický plán sociálního začleňování

2.1 Postup plánovacího procesu

Plánovací proces v Ostravě vychází z obecné metodiky strategického plánování Agentury pro sociální začleňování, ale bylo ho nutné v mnoha ohledech rozpracovat s ohledem na specifické podmínky tohoto města. Vedly k tomu zejména tyto důvody:

- velikost města,
- velikost cílové skupiny,
- statut města Ostravy, který rozděluje pravomoci mezi magistrát a úřady městských obvodů,
- velká podpora města věnovaná sociálnímu začleňování ve strategické i dotační rovině,
- dlouhá tradice sociálně integračních aktivit, široká zkušenost s dobrými i špatnými praxemi, velká koncentrace odborníků.

Především v návaznosti na poslední dva body se statutární město Ostrava a Agentura pro sociální začleňování shodly, že východiskem pro plánování budou stávající dokumenty města. V Memorandu o spolupráci se říká: Východiskem pro sestavení plánu se stanou strategické dokumenty města Ostravy, a to konkrétně Sociální inkluze Ostrava; 4. komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015-2018 a Plán prevence kriminality statutárního města Ostravy na léta 2015 – 2016,⁷ případně další strategické dokumenty a šetření potřeb obyvatel sociálně vyloučených lokalit a ubytoven a šetření nových příležitostí pro podporu sociálního začleňování.⁸

Tato návaznost se jeví jako nanejvýš logická s ohledem na to, že se v dokumentech koncentrují zkušenosti města a jeho partnerů ve všech oblastech sociálního začleňování, potřeby obyvatel a dochází zde k prioritizaci a zacílení na konkrétní témata:

- Ve strategické rovině toto provázání znamenalo přijmout, že již proběhl plánovací proces včetně analýzy potřeb a byly stanoveny některé priority, ze kterých je třeba vycházet.
- V procedurální rovině došlo k důkladnému provázání účastí pracovníka Agentury na plánovacích procesech v rámci uvedených strategií. M. Navrátil (vedoucí ostravského týmu ASZ) se např. v červnu 2014 aktivně účastnil workshopu, který vedl k aktualizaci strategického dokumentu Sociální inkluze Ostrava. Ve všech třech dokumentech je pak Agentura pro sociální začleňování explicitně uvedena jako organizace, která bude dále rozpracovávat a konkretizovat předložený plán⁹ nebo připravovat s partnery návazné aktivity nad rámec praxe předloženého plánu.¹⁰
- V rovině realizace naplánovaných aktivit bude třeba všechny inovace podpořené spoluprací s Agenturou a koordinovaným přístupem pečlivě navázat na trvající aktivity realizované na podkladě stávajících

⁷ Všechny tři dokumenty byly schváleny zastupitelstvem Ostravy 4. září 2014.

⁸ Memorandum o spolupráci, str. 3.

⁹ Sociální inkluze Ostrava např. na str. 4: K tomu bude směřovat i úzká partnerská spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování, která v návaznosti na Program připraví Strategický plán sociálního začleňování jako základ pro čerpání finančních prostředků na tyto aktivity. Do něj budou zahrnuty i strategické cíle programu Sociální inkluze Ostrava a Komunitního plánu města. Na základě tohoto plánu pak budou připravovány jednotlivé projektové žádosti. (zdroj https://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/kampane/program-socialni-inkluze-ostava-1/program-socialni-inkluze-ostava/Program_sociln_inkluze_Ostrava_Aktualizovany_dokument.pdf)

¹⁰ Srov. Např. 4. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015-2018, str. 55, str. 58, str. 124 (zdroj: http://www.kpostrava.cz/file_upload/4-komunitni-plan-soc-sluzeb-a-souvisejicich-aktivit-ve-meste-ostava-na-obdobi-2015-2018.pdf)

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

dokumentů, zejména komunitního plánu tak, aby zde nedocházelo k nezamýšleným překryvům, ale pouze k rozvoji.

- V rovině finanční bude třeba pečlivě odlišit aktivity hrazené v návaznosti na uvedené strategie z městských, krajských a národních zdrojů a inovativní aktivity podpořené z koordinovaného přístupu a dalších evropských zdrojů. Toto bude zvláště důležité v oblasti sociálních služeb. Během přípravy plánu došlo i k rámcovému nastavení pravidel v této oblasti a bude o tom řeč na příslušném místě (viz kap. 2.1.2).

Obrázek 5: Návaznost aktivit koordinovaného přístupu na stávající strategie města

V uvedených strategických dokumentech města byla prioritována většina oblastí, které dále rozpracovává Strategický plán sociálního začleňování. Sociální inkluze Ostrava se zaměřuje především na priority a cíle v oblasti bydlení, zaměstnanosti a vzdělávání (ale také prevence kriminality a zdraví) a soustředí se přitom na přímou práci s cílovou skupinou, komunitní plán vedle toho hovoří také o potřebě vzniku koncepce bydlení¹¹ a koncepce rodinné politiky,¹² podpoře dostupnosti zdravotní péče pro rodiny,¹³ potřebě koordinovat aktivity v oblasti zaměstnanosti,¹⁴ spolupracovat na poli prevence návykového chování.¹⁵ Plán prevence kriminality hovoří o nárůstu užívání drog v sociálně vyloučených lokalitách,¹⁶ obecně o rizikosti sociálně vyloučených lokalit a jejich okolí, dále např. upozorňuje v souvislosti s lokalitami na problematiku lichvy, domácího násilí, na rizika spojená s projevy extremismu a na pozitivní řešení těchto problémů, jako je policejní asistence, asistent prevence kriminality, nízkoprahové aktivity pro mládež apod.,¹⁷ Plán

¹¹ 4. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015-2018, str. 58: Zajištění adekvátního bydlení je nejpalčivějším problémem všech cílových skupin. Aktivní přístup zástupců komunitního plánování pomůže při tvorbě koncepce bydlení na úrovni statutárního města Ostravy. Zřízením expertní pracovní skupiny pro problematiku „sociálního bydlení“ bude zahájena spolupráce s institucemi, které se podílejí na tvorbě či připomínkují připravované znění zákona o sociálním bydlení (Platforma pro sociální bydlení, Agentura pro sociální začleňování a další).

¹² Tamtéž, str. 105

¹³ Tamtéž: zlepšit dostupnost psychologické, terapeutické a zdravotnické péče pro rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením,

¹⁴ Tamtéž, str. 105, 115 a jinde.

¹⁵ Tamtéž, str. 115: Vzhledem k navýšování počtu drogově závislých mladých lidí bez domova je třeba prohloubit spolupráci s poskytovateli sociálních služeb, které se drogovou problematikou zabývají a zvýšit kompetence stávajících pracovníků služeb sociální prevence k práci s touto „novou“ cílovou skupinou.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

prevence kriminality mimo jiné tematizuje potřebu chybějících aktivit pro ženy živící se komerčním sexem a prioritizuje integrační aktivity pro lidi navracející se z výkonu trestu.¹⁹

Během procesu přípravy Strategického plánu sociálního začleňování bylo potřeba splnit několik úkolů:

- ověřit úplnost priorit a cílů obsažených v dokumentech, případně je doplnit o další,
- ověřit velikost relevantní cílové skupiny,
- blíže projednat vybrané potřeby cílové skupiny,
- představit partnerům příležitosti pro nová řešení s ohledem na realizaci koordinovaného přístupu,
- vytvořit společně s partnery soubor cílů, které budou měřitelné a budou odpovídat metodice koordinovaného přístupu,
- společně odsouhlasit soubor priorit a cílů v lokálním partnerství a v orgánech města.

S ohledem na uvedené potřeby byl navržen, společně odsouhlasen a následně realizován postup plánovacího procesu:

1. Ověření velikosti relevantní cílové skupiny: Pracovník Agentury pro sociální začleňování aktualizoval dostupná data a zpracoval v období od října 2014 do května 2015 analýzu sociálně vyloučených lokalit a ubytoven a vytvořil věrohodný popis sociálního vyloučení v Ostravě včetně základní deskripce ubytoven a lokalit. Dále vytvořil tabulku dostupných indikátorů a interaktivní mapu vyloučených míst.
2. Analýza 3 strategických dokumentů: Pracovníci Agentury analyzovali potřeby, priority a cíle formulované ve třech výše uvedených strategiích.
3. Představení a projednání plánovacího postupu s vedením města, sociálním odborem, a oddělením prevence kriminality a společností R-PIC (zpracovatel Sociální inkluze Ostrava): Pracovníci Agentury představili svoji analýzu dokumentů jejich zpracovatelům, projednali a společně si odsouhlasili další postup zpracování Strategického plánu sociálního začleňování.
4. Představení možností spolupráce na pracovních skupinách a v sociální komisi.
5. Workshopy „Brána k příležitostem“ a „Sociální podnikání – šance podnikat jinak“: Na dvou workshopech byly všem lokálním partnerům a zájemcům o sociální podnikání představeny řešené priority a rovněž možnosti čerpání prostředků z koordinovaného přístupu.
6. Individuální jednání s lokálními partnery: Tým Agentury postupně realizoval schůzky se všemi zapojenými nestátními neziskovými organizacemi, sešel se s představiteli školských a sociálních odborů v 7 obvodech (Ostrava – Jih; Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava, Vítkovice, Mariánské hory a Hulváky, Poruba a se sociální pracovníci v Michálkovicích) a v polostrukturovaných rozhovorech zjišťovali potřeby cílové skupiny a možnosti řešení.
7. Dotazníkové šetření na policejních buňkách: Pracovníci Agentury využili sítě pracovních skupin v jednotlivých obvodech, tzv. policejních buněk, ke zjišťování potřeb prostřednictvím jednoduchého dotazníku.
8. Setkání s obyvateli sociálně vyloučených lokalit. Během přípravy strategického plánu došlo k realizaci dvou kulatých stolů s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.
9. Na pracovních skupinách Vzdělávání a zaměstnanost a Bydlení, prevence kriminality a sociální služby (v květnu došlo k rozdělení pracovních skupin do pěti tematických workshopů) došlo k postupnému projednání problematiky a schválení všech priorit a cílů.

¹⁶ Plán prevence kriminality statutárního města Ostravy na léta 2015 – 2016, str. 32: Vzhledem k navyšování počtu drogově závislých mladých lidí bez domova je třeba prohloubit spolupráci s poskytovateli sociálních služeb, které se drogovou problematikou zabývají a zvýšit kompetence stávajících pracovníků služeb sociální prevence k práci s touto „novou“ cílovou skupinou

¹⁷ Tamtéž, str. 41.

¹⁸ Tamtéž, str. 43: Pro tuto cílovou skupinu je zajištěna služba terénní sociální práce, chybí programy primární, sekundární a terciární prevence násilné trestné a komerčního zneužívání formou osvětové a edukační činnosti a terénní sociální práce a terapeutické a poradenské činnosti.

¹⁹ Tamtéž, str. 11.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

10. Návrh strategického plánu projednal a schválil Řídící výbor.

Tento postup plánování bylo třeba ještě doplnit v oblasti vzdělávání. Vedle uvedených kroků bylo ještě realizováno rozsáhlé dotazníkové šetření ve všech mateřských a základních školách. Během plánovacího procesu pracovníci Agentury využili znalostí, získaných z evaluačních konferencí a seminářů společností Roma Education Fund a Open Society Fund. Zároveň se oba nadační fondy staly aktivními účastníky procesu plánování a využití jejich zkušeností, zdrojů a přímých aktivit bude součástí koordinovaných aktivit v plánovaném období. Podobně v oblasti zaměstnanosti přispěly ke kvalitě naplánovaných opatření workshopy v rámci projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance.“, v rámci kterého spolu podnikatelé, neziskové organizace a úřad práce zpřesňovali metodiku umisťování lidí z lokalit na trh práce.

	Aktivita	Měsíc
1	Ověření velikosti relevantní cílové skupiny	11/2014 – 5/2015
2	Analýza 3 strategických dokumentů	9 - 10/2014
3	Představení a projednání plánovacího postupu s vedením města, sociálním odborem, a oddělením prevence kriminality a společností R-PIC-VIP (zpracovatel Sociální Inkluze Ostrava)	10-11/2014
4	Představení možností spolupráce na pracovních skupinách a v sociální komisi	11/2014
5	Workshopy „Brána k příležitostem“ a „Sociální podnikání – šance podnikat jinak“	11-12/2014
6	Individuální jednání s lokálními partnery	11/2014-2/2015
7	Dotazníkové šetření na policejních buňkách	2/2015
8	Setkání s obyvateli sociálně vyloučených lokalit	4-5/2015
9	V rámci pracovních skupin Vzdělávání a zaměstnanost a Bydlení, prevence kriminality a sociální služby došlo v květnu k rozdělení pracovních skupin do pěti tematických workshopů	3-5/2015
10	Návrh strategického plánu projednal a schválil Řídící výbor	5/2015

Obrázek 6: Harmonogram plánovacího procesu

2.1.1 Příprava plánu na úrovni vedení města

V lednu a únoru 2015 došlo rovněž k podrobnému projednání připravovaného strategického plánu a vybraných klíčových projektů s vedením města. Opěrné body spolupráce se následně promítly do programového prohlášení Rady města a strategický plán bude přispívat k jeho naplnění. Jedná se např. o podporu sociálního podnikání, podporu veřejné služby, aktivit na podporu rodiny, o rozvoj vzdělávací soustavy a podporu selhávajících žáků či vznik koncepce bydlení. Samostatný bod programového prohlášení tvoří i tvorba a realizace Strategického plánu sociálního začleňování.

Obrázek 7: Proces spolupráce se statutárním městem Ostrava

2.1.2 Spolupráce s odborem sociálních věcí Moravskoslezského kraje

Spolupráce lokálního partnerství se sociálním odborem Moravskoslezského kraje je úzká a podepřená účastí vedoucího sociálního odboru v Řídícím výboru. V rámci přípravy plánu došlo k projednání cílů, které budou mít dopad na síť sociálních služeb. Na třech realizovaných schůzkách, z nichž poslední se uskutečnila v dubnu 2015, došlo k rámcovému schválení společného postupu při rozvoji koordinovaného přístupu v Ostravě a v Moravskoslezském kraji a k ustanovení společně sdílených zásad:

- Aktivity koordinovaného přístupu jsou nástroj rozvoje a inovací a jako takové představují přínos pro města Moravskoslezského kraje.
- V případě sociálních služeb je třeba předcházet riziku, aby nedocházelo k dlouhodobému zatížení sítě sociálních služeb a nekoordinovanému nárůstu nákladů státního rozpočtu.
- Sociální služby podpořené z koordinovaného přístupu budou zařazené do sítě, ale budou v ní zvlášť vyznačené. Primárně budou koncipované jako dočasné a budou mít ráz jasně ohraničené a v čase definované intervence.
- Pověření k poskytování sociálních služeb v rámci koordinovaného přístupu se bude v souladu s předchozím bodem vystavovat na dobu trvání projektu.
- Pověření vydané v rámci koordinovaného přístupu musí být jasně ohraničené a oddělitelné od dosavadních kapacit služby podporovaných prostřednictvím Moravskoslezského kraje z národních zdrojů.
- Tam, kde bude dopředu známá potřeba udržení služby po ukončení projektu, je nezbytné, aby město deklarovalo veřejný závazek, že se v období po skončení projektu bude podílet na financování služby. Takováto služba pak bude vstupovat do sítě jako dlouhodobá.
- Vyjednávání o jednotlivých pověřeních budou následovat po tomto rámcovém ujednání až ve vztahu ke konkrétním projektovým žádostem a tedy i ke konkrétním poskytovatelům sociálních služeb.
- Společné úsilí Moravskoslezského kraje, statutárního města Ostravy a Agentury pro sociální začleňování povede k vzájemnému provázání sociálních služeb zaměřených na sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené obyvatele Ostravy.

2.1.3 Spolupráce s odborem školství, mládeže a sportu Moravskoslezského kraje

V dubnu 2015 došlo k projednání strategického plánu na odboru školství, mládeže a sportu Moravskoslezského kraje. Zástupce Agentury prezentoval priority a cíle v oblasti vzdělávání a představil vazbu na financování asistentů pedagoga, školních psychologů a dalších pozic. K jednání byly předloženy písemné podklady, které se týkají kapacit těchto pozic v rámci Ostravy a dalších měst. Došlo ke shodě, že podpora měst v regionu prostřednictvím koordinovaného přístupu je přínosná. Lokální konzultant Agentury pro sociální začleňování bude odbor pravidelně informovat o jednotlivých etapách přípravy a realizace plánu. Během dalšího období je třeba aktivity koordinovaného přístupu provázat s rozvojem krajského akčního plánu.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

2.1.4 Spolupráce s odborem regionálního rozvoje a cestovního ruchu Moravskoslezského kraje, Regionální stálou konferencí (RSK), Integrovanou teritoriální investicí (ITI) pro ostravskou aglomeraci a s Paktem zaměstnanosti Moravskoslezského kraje

Lokální konzultant Agentury pro sociální začleňování je členem Regionální stálé konference a zároveň zastupujícím členem Řídícího výboru ITI. Vedoucí sekretariátu ITI je členem Řídícího výboru pro spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování. Tato personální provázanost umožňuje vzájemnou koordinaci postupů všech zúčastněných stran. Ještě před začátkem přípravy strategického plánu došlo na půdě Regionální stálé konference k tematickému vymezení koordinovaného přístupu a jeho odlišení od ostatních integrovaných přístupů v rámci kraje. V období přípravy byly strategické plány sociálního začleňování v Moravskoslezském kraji průběžně konzultovány s pracovníky krajského úřadu pověřenými ke zpracování Regionálního akčního plánu. Hotové strategické plány sociálního začleňování se stanou přílohou Regionálního akčního plánu. Tyto přílohy budou sloužit k dokreslení čerpání prostředků v kraji, ale projektové aktivity koordinovaného přístupu nebudou hodnocené Regionální stálou konferencí. Cílem koordinace s RSK a ITI je ve formální rovině zamezení překryvům a logické provázání intervencí. V obsahové rovině probíhá také intenzivní předávání zkušeností a dobrých praxí v rámci ostravské aglomerace.

Aktivity připravené ve strategickém plánu sociálního začleňování v oblasti zaměstnanosti se staly také součástí aktualizované strategie Paktu zaměstnanosti Moravskoslezského kraje. Agentura pro sociální začleňování se stala metodikem pro segment zaměstnanosti pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a vinou více faktorů vzdálené od legálního trhu práce.

2.1.5 Spolupráce s Úřadem práce ČR - krajskou pobočkou v Ostravě

Spolupráce Agentury pro sociální začleňování s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR je dlouhodobá a všestranná. Úřad práce je členem pracovní skupiny Vzdělávání a zaměstnanost, ředitelka úřadu práce ČR – krajské pobočky Ostrava je členkou Řídícího výboru pro spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování. Úřad práce spolupracoval a spolupracuje na přípravě Strategického plánu sociálního začleňování, Agentura s ním také spolupracuje na realizaci projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance“ i na přípravě projektu návazného. Důležitá byla spolupráce na sběru dat a tvorbě indikátorové soustavy. S rozvojem plánu se spolupráce dotkne i dalších oblastí, jako je podpora nestátních neziskových organizací prostřednictvím aktivní politiky zaměstnanosti, nebo tvorba sítě zaměstnanosti. Tento trend rozvoje spolupráce byl projednán na koncepční schůzce s vedením krajské pobočky v prosinci 2014.

3. Strategický plán sociálního začleňování v době realizace

Implementace strategického plánu se bude opírat o promyšlenou strukturu spolupráce se statutárním městem Ostrava a bude využívat mechanismů spolupráce nastavených během přípravy plánu. Plánovací období plynule přejde do období realizačního a bude pokračovat rozpracováváním jednotlivých cílů. Pro každý rok v období implementace zpracuje Agentura pro sociální začleňování implementační plán, který bude definovat role Agentury, Magistrátu města Ostravy, jednotlivých realizátorů klíčových opatření, pracovních skupin a řídicího výboru.

3.1 Řídicí výbor v době realizace plánu

Řídicí výbor bude v době implementace sehrávat roli garanta úspěšné spolupráce na naplánovaných aktivitách. Prostřednictvím svých členů bude zajišťovat součinnost odborů magistrátu, městských obvodů a klíčových partnerských institucí. Podílí se a bude se podílet na přípravě klíčových projektů. Řídicí výbor je složený z politiků, vedoucích odborů, ale také z pracovníků nestátních neziskových organizací a odborníků z akademického prostředí. Toto složení dovoluje konzultovat s různými členy různé fáze přípravy projektových aktivit.

3.2. Pracovní skupiny v době implementace

V návaznosti na metodiku koordinovaného přístupu vznikly v Ostravě pracovní skupiny určené k monitoringu a projednávání inovativních aktivit. Pracovní skupiny se dělí podle témat (PS Vzdělávání a zaměstnanost a PS Bydlení, prevence kriminality a sociální služby). Členy pracovních skupin jsou manažeři organizací, které budou realizovat inovativní aktivity v rámci koordinovaného přístupu, zástupci dotčených odborů, městských obvodů a dalších spolupracujících institucí (Úřad práce, PČR a další). Pracovní skupiny se budou scházet po celou dobu realizace aktivit KPSVL v intervalu jednoho měsíce a budou sehrávat několik rolí:

- Formální monitoring koordinovaných aktivit (průběh čerpání a průběh plnění indikátorů).
- Věcné hodnocení dosahování cílů.
- Návrhy optimalizace rozvoje aktivit.
- Koordinace aktivit v terénu.
- Sdílení dobrých praxí.
- Předcházení rizik spojených s administrací projektu i s rozvojem aktivit v území.
- Vzdělávání v relevantních tématech, jako jsou změny legislativy, vznik nových koncepčních dokumentů na národní úrovni.

3.3 Role statutárního města Ostravy

Statutární město Ostrava poskytuje komplexní součinnost pro realizaci společných aktivit na základě Memoranda o spolupráci. Tato součinnost se týká výměny informací, poskytnutí prostor, vyčlenění odborných kapacit a celkového vytváření podmínek pro rozvoj spolupráce. Vedle toho bude město realizátorem některých klíčových projektů.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Statutární město Ostrava vyčlenilo zaměstnance pro spolupráci na aktivitách lokálního partnerství, který bude mít za město na starosti zajišťování chodu pracovních skupin a řídicího výboru, monitoring projektových aktivit v rámci koordinovaného přístupu a další operativní úkoly. Vedle toho pracuje na sociálním odboru koordinátor sociálního začleňování, který bude rovněž zapojen do procesu realizace připravovaných aktivit.

Statutární město Ostrava může během realizace určit dalšího garanta pro naplňování vybraných cílů.

3.4 Role Agentury pro sociální začleňování v době implementace plánu

3.4.1 Projektově poradenská role

V době implementace strategického plánu bude Agentura spolupracovat na rozpracování projektových záměrů a přípravě projektových žádostí. Dále bude konzultovat jednotlivé aspekty administrace projektu, řešit případná rizika. V podmínkách města Ostravy, kde působí velké množství lokálních partnerů, není možné spolupracovat na přípravě projektů stejnou měrou a do stejné hloubky. Již v době přípravy strategického plánu byl partnerům představen trojstupňový model projektového poradenství po dobu přípravy projektů.

1. Konzultační činnost
2. Spolupráce na přípravě záměrů
3. Spolupráce na přípravě žádostí klíčových projektů

Agentura bude se všemi žadateli konzultovat podmínky výzvy, soulad aktivit s výzvou, přiměřenost nákladů a další aspekty připravovaných projektů. Spolupracovat na přípravě záměrů a projektových žádostí bude možné vždy jen u několika případů. O tomto typu podpory bude transparentně rozhodovat pracovní skupina. Kritériem pro rozhodování budou zejména důležitost projektové žádosti pro celkové změny ostravského prostředí nebo obtížnost žádosti. Co se týká třetího stupně, bude tým Agentury spolupracovat především na projektových žádostech tzv. klíčových projektů, jejichž realizátorem je statutární město Ostrava.

V době realizace projektů bude Agentura v rámci projektového poradenství spolupracovat na monitoringu čerpání dotací a plnění indikátorů, bude konzultovat podmínky implementace a případné překážky při realizaci. Ve všech fázích projektového poradenství bude Agentura shromažďovat dotazy pro řídicí orgány, dbát na úzkou vazbu mezi žadatelem a zodpovědnými osobami na ministerstvech, bude pracovníky ministerstev zvat do Ostravy a připravovat podmínky pro konzultační činnost.

Vedle technickoadministrativní podpory při přípravě a realizaci projektů bude Agentura spolu s městem sledovat účinnost a dopady projektových aktivit a navrhovat modely udržitelnosti účinných opatření.

3.4.2 Koordinační role

V době realizace strategického plánu bude Agentura hrát koordinační roli v několika rovinách. Jejím pravidelným úkolem bude připravovat a vést činnost pracovních skupin a Řídicího výboru, kde se bude odehrávat koordinace příprav, realizace a vyhodnocování cílů strategie. V další rovině bude koordinovat naplňování některých vybraných cílů. Např. příprava a realizace provázané intervence v oblasti vzdělávání bude vyžadovat přípravu celkového návrhu architektury spolupráce, přípravu a realizaci řady speciálních workshopů a pracovních skupin na úrovni magistrátu a jednotlivých městských obvodů, individuální vyjed-

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

návání, ale i facilitace případných konfliktů. Tyto přípravné procesy byly zahájeny již v době přípravy strategického plánu. V oblasti zaměstnanosti se Agentura zavazuje, že připraví a vyzkouší model spolupráce mezi aktéry sítě zaměstnanosti. Koordinační role tedy bude naplňovaná na úrovni strategie i na úrovni realizace řady jednotlivých cílů. Další podstatnou rovinnou koordinace je vytváření a vyjednávání souladu mezi naplňováním strategického plánu sociálního začleňování a dalšími aktivitami města v relevantních oblastech.

3.4.3 Koncepční, informační a vzdělávací role

V rámci realizace některých cílů strategického plánu se tým Agentury zapojí do přípravy koncepčních dokumentů města (koncepte bydlení, koncepte rodinné politiky), rozvoje vzdělávací soustavy. V rámci realizace pracovních skupin a speciálně připravených seminářů bude partnery také informovat o příkladech dobré praxe, připravovaných změnách v legislativě, nových nástrojích sociálního začleňování.

3.4.4 Řízení rizik

Jednou z rolí, kterou bude Agentura hrát v době implementace, bude předvídání a řešení rizik. Rizika, se kterými je třeba počítat, se mohou týkat projektového řízení, neshod během spolupráce, chaotizace řízení některých procesů.

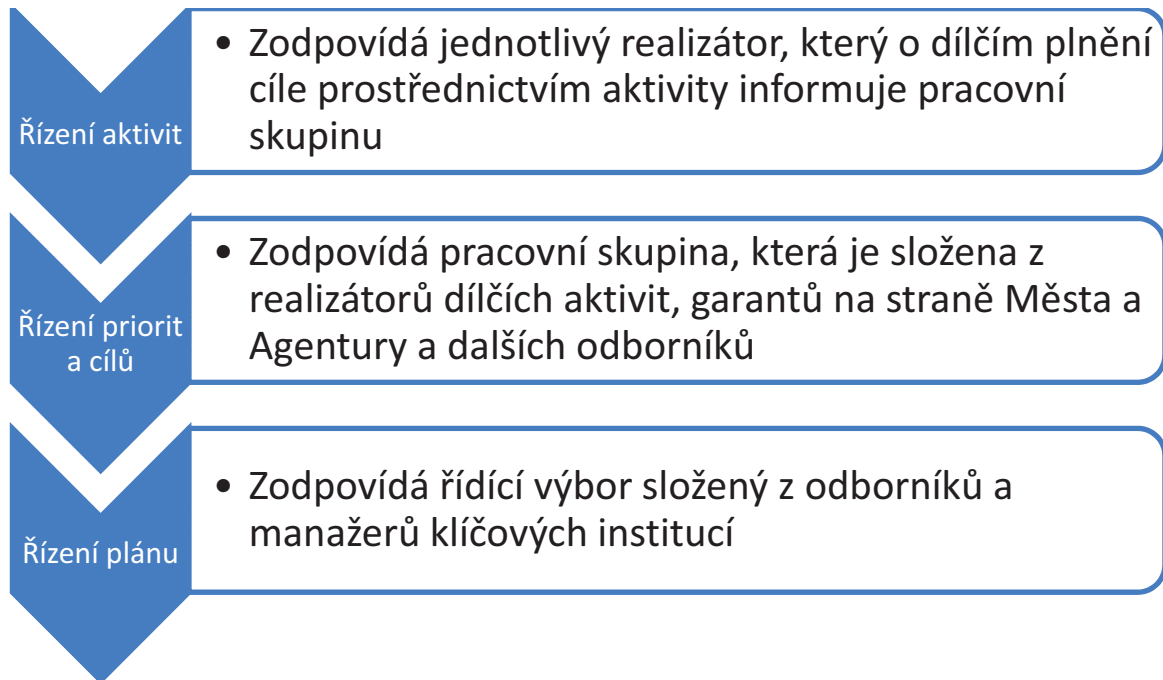
3.4.5 Přímá realizace aktivit

Ve Strategickém plánu sociálního začleňování se Agentura zavazuje k vlastní realizaci některých cílů. Jedná se např. o vytvoření funkční spolupráce při řešení problému nelegálního zaměstnávání či při projednání společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.

3.5 Trojstupňový model řízení inovativních aktivit

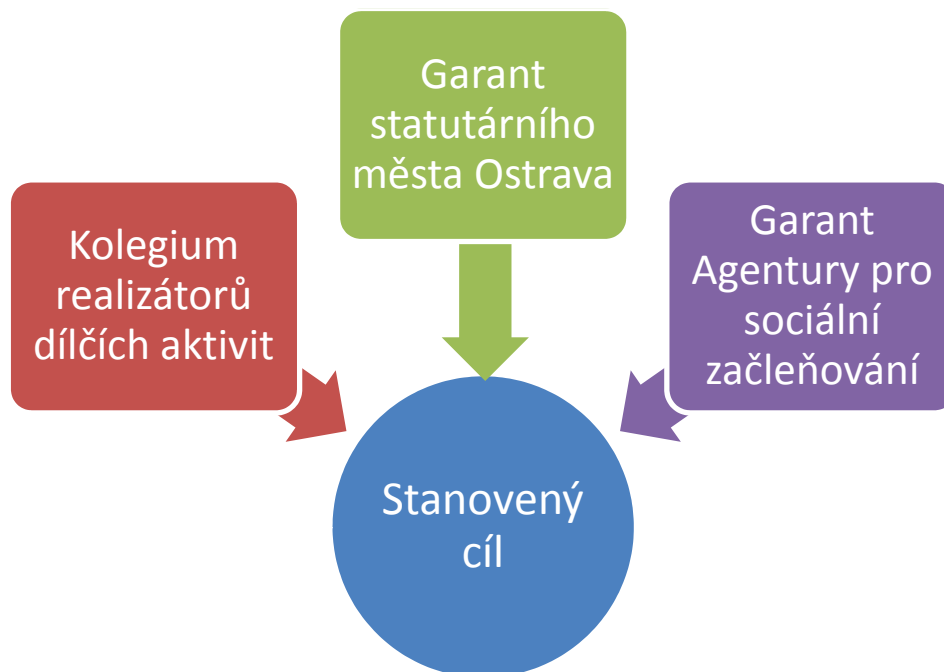
Strategický plán sociálního začleňování se bude realizovat v různých místech Ostravy a každý z cílů může být naplněn celou řadou aktivit. Každá aktivita má svého realizátora (např. manažera nestátní neziskové organizace), který ji individuálně řídí. Všichni realizátoři zodpovědní za dílčí plnění aktivity v rámci cíle jsou součástí pracovní skupiny, která je zodpovědná za naplňování celého cíle, respektive všech cílů v dané oblasti. Na pracovní skupině jsou kromě realizátorů dílčích aktivit přítomni také představitelé institucionálního okolí, garanti za město a za Agenturu. Pracovní skupina tvoří druhý stupeň řízení plánu na úrovni cílů. Řídící výbor pak vyhodnocuje úspěšnost plánu jako celku.

Strategický plán navrhuje podrobnou strukturu řízení ve druhém a třetím stupni. První stupeň nabídne velmi širokou paletu dílčích aktivit, za jejichž průběh budou zodpovědní manažeři jednotlivých zapojených subjektů.

Obrázek 8: Třístupňový model řízení plánu

Za plnění každého cíle je v pracovní skupině zodpovědných více stran:

Obrázek 9: Rozložení odpovědnosti za plnění cílů

3.6 Evaluace Strategického plánu sociálního začleňování

Strategický plán bude průběžně evaluován prostřednictvím pravidelné činnosti pracovních skupin. Ta bude provádět jednak monitoring indikátorů a čerpání finančních prostředků a zároveň bude podle připravené metodiky sledovat dopady realizovaných opatření v území. Podle toho bude doporučovat průběžnou opti-

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

malizaci navržených opatření. Po druhém roce realizace plánu dojde k důkladnému vyhodnocení průběhu plnění, na základě kterého se začne připravovat revize strategického plánu.

3.7 Strategický plán sociálního začleňování a sociální služby

Strategický plán sociálního začleňování v Ostravě není primárně zaměřený na rozvoj sociálních služeb. V Ostravě existuje promyšlená síť sociálních služeb koordinovaná prostřednictvím komunitního plánování. Statutární město Ostrava podporuje sociální služby značnými prostředky.

Během realizace plánu dojde k rozvoji služeb pouze v souvislosti s konkrétními jasně definovanými potřebami zejména v oblasti zajištění přístřeší či bydlení. Tyto rozvojové aktivity na stávající síť služeb pečlivě navazují a rozvíjejí ji.

3.8 Stručné shrnutí strategického plánu

Obrázek 10: Struktura strategického plánu sociálního začleňování

Předložený strategický plán sociálního začleňování je široce pojatou strategií, která s ohledem na podporu sociální soudržnosti propojuje oblasti zaměstnanosti, bydlení, vzdělávání, prevence rizikového chování, rodiny a zdraví ve vztahu k dostupným zdrojům. Strategický plán pro tyto oblasti navrhuje řadu priorit a cílů, které mají ze všech důležitých hledisek řešit jediný problém, a to sociální vyloučení. To se v Ostravě manifestuje několika způsoby, nejvíce existencí ubytoven a sociálně vyloučených lokalit. Většina cílů, které jsme připravili k realizaci napříč prioritami a oblastmi, povede k podpoře konkrétních rodin a jednotlivců, ať už tvorbou pracovních míst, stabilizací jejich situace v oblasti bydlení, podporou žáků a jejich učitelů ve školách. Hodnota plánu ale spočívá v tom, že dokáže soustředit všechny tyto formy podpory do jednoho období a přivést všechny aktéry sociálního začleňování k jednomu pomyslnému stolu. To jsou dobré předpoklady pro dosažení v čase viditelných a také měřitelných změn k lepšímu. Výrazný systematizační účinek strategie podtrhují klíčové cíle, které povedou nejen k podpoře vybrané části cílových skupin, ale také ke koncepční proměně celého prostředí nebo alespoň k vytvoření pevných mechanismů spolupráce tam, kde dosud neexistuje. Strategický plán podpoří např. vznik koncepce bydlení nebo koncepce rodinné politiky, podpoří spolupráci škol. Na poli zaměstnanosti vznikne projekt, který kromě tvorby pracovních míst systémově podpoří spolupráci úřadu práce, městských obvodů a nestátních neziskových organizací.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Předložený plán lze chápat jako komplexní, protože se dotýká všech oblastí sociálního vyloučení a do většiny oblastí přináší klíčovou změnu, která řešenou problematiku zpřehlední a nabídne nové mechanismy a nová partnerství pro její řešení. Zároveň ho musíme ale chápat také jako plán komplementární. Strategické cíle formulované v předloženém dokumentu jsou plně srozumitelné pouze v kontextu desítek aktivit, které se řídí 4. komunitním plánem rozvoje sociálních služeb, navazují na něj a rozvíjí jej.

4. Analytická část

Problém sociálního vyloučení na sebe v Ostravě bere řadu podob. Jsou zde sociálně vyloučené lokality, ubytovny, lidé bez domova. Ale vedle toho zde na různých místech žije mnoho dalších lidí, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, závislí na dávkách hmotné nouze, ohrožení ztrátou bydlení. U celé řady z nich se kumuluje více překážek, které jim brání tuto situaci zlepšit. Části těchto lidí pomáhá v Ostravě propracovaný systém sociálních služeb a k celkovému zlepšení přispěje také předložený strategický plán. V rámci jeho přípravy zpracovala Agentura pro sociální začleňování podrobnou analýzu sociálně vyloučených lokalit a ubytoven. Vedle toho sestavila podrobný seznam ukazatelů, které vyjadřují rozsah problému sociálního vyloučení z různých hledisek a také stav jeho řešení. Obojí čtenář nalezne v samostatné příloze č. 1 Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů. Zde pouze předkládáme stručné shrnutí.

4.1 Obtíže při sběru dat

Při sběru a aktualizaci dat jsme se potýkali s řadou potíží. Podle předpokladu jsme jen velmi těžko zjišťovali věrohodné a aktuální informace o počtu lidí v ubytovnách a je pochopitelné, že přes veškerou snahu není rozsah informací u všech ubytoven totožný. Vedle relativně ohraničeného problému tzv. sociálně vyloučených lokalit a ubytoven, jsme považovali za velmi důležité zjistit, kolik celkově žije v Ostravě lidí v chudobě a odhadnout, kolik v Ostravě žije Romů. Jako přiměřené, byť zdaleka ne přesné, vodítko pro zodpovězení první otázky se jevílo zjistit počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi. Ukázalo se, že cesta k těmto informacím ovšem není zdaleka přímočará a počet unikátních příjemců např. doplatku na bydlení musel úřad práce ručně přepočítávat z jiných evidenčních údajů. Co se týká druhé otázky, ptali jsme se na počet Romů několika desítek systémových aktérů, Romů a zástupců různých skupin Romů. Informace se velmi rozcházely a pohybovaly se mezi 25 a 40 tisíci. My jsme se tedy z metodických důvodů přiklonili k dolní hranici. Ještě složitější otázkou bylo, kde mimo pojmenované vyloučené lokality a ubytovny sociálně vyloučení obyvatelé Ostravy bydlí. Odpověď na tuto otázku je rozptýlená mezi sociálními pracovníky obcí, poskytovateli služeb a majitelé bytového fondu, tedy městské obvody a soukromé vlastníky. Různí aktéři během společných rozhovorů identifikovali různé části městských obvodů a sídlišť, kde se koncentrují sociálně vyloučení obyvatelé. Ty v analýze přímo nejmenujeme, neboť předpokládáme nesouhlas městských obvodů s takovouto identifikací.

4.2 Osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené na území statutárního města Ostravy

Statutární město Ostrava je členěno do 23 městských obvodů, v nichž žije 292 883 obyvatel. V devíti z nich byly identifikovány sociálně vyloučené lokality (SVL) nebo ubytovny a hotelové domy, případně obojí. Jedná se o Mariánské Hory a Hulváky, Martinov, Moravskou Ostravu a Přívoz, Ostravu-Jih, Porubu, Radvanice a Bartovice, Slezskou Ostravu, Svinov a Vítkovice.

Celkem bylo popsáno 15 lokalit, v nichž žije cca 6 150 obyvatel a více než 40 ubytoven a hotelových domů s kapacitou překračující 8 tis. lůžek a obsazeností cca 5 500 osob. Podle studie z r. 2012 a aktualizace pomocí expertních odhadů je v Ostravě cca 500 osob bez střechy. Hovoříme tak o více než 12 tisících osobách, které v plné míře naplňují charakteristiky sociálního vyloučení. Podoba lokalit značně variuje.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Jedním ze základních dělicích kritérií je velikost, resp. počet obyvatel, ty nejmenší představují jeden dům a čítají méně než sto obyvatel, ty největší tvoří seskupení několika ulic, kde žije několik set osob. Stav nemovitostí je od chátrajících objektů, do nichž se neinvestuje a lokalita tak chátrá (bývá s tím spojen postupný úbytek obyvatel - např. lokality Lipina či Zadní Hrušov), až po lokality, v nichž došlo k rekonstrukci a opravám, obyvatelé tak mají k dispozici kvalitativně vyšší standard bydlení (např. ul. Sirotčí a Zengrova, Kunčičky – ul. Lihovarská, Nadační, Pstruží, Výhradní).

Výrazným rozlišujícím prvkem je také prostorová odloučenost. Některé lokality nejsou prostorově vyloučeny, jsou součástí bytové zástavby, služby a občanská vybavenost jsou dostupné. Protipólem jsou lokality, kde je výrazná prostorová odloučenost a uzavřenost, případně tu najdeme výrazné prvky tvořící bariéru mezi lokalitou a ostatní zástavbou – např. koleje, komunikace. Zdejší obyvatelé nemají dostupné služby ani občanskou vybavenost, může zde být zhoršená dostupnost spojů MHD. Lokality, v nichž je patrná a citelná nepřítomnost služeb a občanské vybavenosti, jsou např. Zárubek či Bedřiška. Ztížená dostupnost spoji MHD je v některých časech např. v Kunčičkách či Zadním Hrušově.

Ubytoven bylo celkem identifikováno 42, žije v nich kolem 5,5 tisíce osob. Otázkou zásadního významu nyní je, nakolik a jakým způsobem se do jejich počtu, chodu a kapacit promítnou změny v legislativě, především novela zákona o hmotné nouzi. Roli hraje povinnost provozovatelů ubytoven mít schválený provozní řád, což k 30. dubnu 2015 bylo splněno u 14 ubytoven a u dalších 6 se jeho schválení projednávalo. I tak jde celkem „jen“ o 20 ubytoven, některé velkokapacitní hotelové domy či ubytovny tak stále neučinily a tamní ubytovaní se mohou brzy dostat do ještě obtížnější situace a přímějšího rizika života na ulici.

Velikost ubytoven se značně liší, ještě výrazněji než u lokalit, kapacita je od 15 lůžek až po více než tisíc, vysokou kapacitou disponují hotelové domy, cca 500-700 lůžek. Taktéž prostorové umístění ubytovny variuje od umístění v běžné bytové zástavbě až po výraznou prostorovou vyloučenost a uzavřenost, hranicemi mohou být koleje, komunikace či průmyslová zástavba. Mezi velké ubytovny (a hotelové domy), které jsou součástí obytné zástavby je možno uvést např. ubytovnu Čujkovova či hotelové domy Areál, Hlubina a DMH. Uzavřenost lokality, fyzické bariéry a nedostupnost služeb jsou jedním z rysů ubytoven např. Bedřiška, Františka a Anny Ryšových či Family.

Toto jsou tedy základní údaje k sociálně vyloučeným lokalitám a ubytovnám, celkem v nich tedy žije téměř 12 tisíc osob. Sociální vyloučení a rizika s ním spojená však nejsou uzavřena pouze zde. V Ostravě je značné množství osob žijících mimo lokality či ubytovny, avšak jejich životní situace a spektrum problémů, s nimiž se potýkají, mohou být obdobné. Tuto obtížně identifikovatelnou a pojmenovatelnou skupinu můžeme vymezit prostřednictvím více faktorů. My se pokusíme jejich počet přiblížit prostřednictvím dávek na bydlení. V Ostravě je 8 028 příjemců doplatku na bydlení, pod tímto číslem je ale třeba si představit ne jen jedince, ale celé domácnosti, na něž má tato dávka pozitivní dopad. Dle odhadu se tak tato dávka týká cca 30-35 tis. osob. Tento odhad tedy poukazuje na skupinu osob čítající 18-23 tis. osob žijících mimo lokality avšak v přímém ohrožení sociálním vyloučením. I krátkodobé opoždění příjmů, nenadálý finanční výdaj, neexistence úspor, splácení půjček u bankovních i nebankovních institucí jsou faktory, které mohou velmi negativně ovlivnit fungování domácnosti a mohou mít fatální důsledky na její chod a fungování a tak vést k vystavení riziku ztráty domova.

Zranitelnou skupinou osob jsou i příjemci příspěvku na bydlení, kterých je v Ostravě 18 497, opět se jedná o domácnosti, a to o jednom či více členech. Mezi příjemce mohou patřit rodiny s dětmi, nezaměstnaní, rodiče samoživitelé, senioři, Romové, pracující s nízkými příjmy apod.

Skupinou osob, která je ohrožena vícero riziky a tvoří velkou část obyvatel sociálně vyloučených lokalit a ubytoven, jsou Romové. Tvoří většinu obyvatel lokalit, ubytoven a hotelových domů, dle odhadů od cca 60 % podílů v lokalitě či ubytovně až po téměř 100 %. Celkem v Ostravě, dle kvalifikovaných odhadů, žije

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

kolem 25-30 tisíc Romů. Z toho počtu právě až 10 tisíc v SVL a na ubytovnách. Cca 15 -20 tis. Romů tak žije mimo tyto vymezené lokality či ubytovny. Přestože mají kvalitativně lepší bydlení, jejich socio-ekonomická situace, a tím i spektrum řešených problémů, může být v mnohém podobná.

V Ostravě je tedy značné množství osob žijících mimo sociálně vyloučené lokality a ubytovny, avšak čelících nejistým podmínkám a zranitelných vůči nenadálým okolnostem. V Ostravě jsou i lokality, které podle všeobecného úzu jako sociálně vyloučené neoznačujeme, avšak v důsledku úbytku obyvatel ve městě, neinvestování do bytového fondu, postupného stahování se služeb, dochází k pozvolnému chátrání, depri-vaci celé lokality. Může jít o jednotlivé opuštěné a rozpadající se domy či místa, která mají prozatím obyva-tel dostatek, ale dochází u nich ke kumulaci rizikových faktorů – dlouhodobá nezaměstnanost, zadluženost, obyvatelé jsou cíleně sestěhováváni, v lokalitě přibývá heren a zastaváren a celková situace se může nadále zhoršovat. Důležitý faktor, který znepréhledňuje situaci ve městě, je časté stěhování chudých obyvatel mezi lokalitami či ubytovny.

4.3 Analýza problémových oblastí

4.3.1 Zaměstnanost

V Ostravě bylo evidováno k 31. 3. 2015 celkem 24 965 uchazečů o zaměstnání. Výrazná je délka nezaměstnanosti, kdy je 2 321 osob nezaměstnaných 6-9 měsíců, 1 548 osob 9-12 měsíců, 4 433 osob 12-24 měsíců a 9 376 osob déle než 24 měsíců. Počet osob nezaměstnaných déle než 2 roky představuje 37,5 % z celkového počtu nezaměstnaných. Velkou část z nich tvoří lidé žijící v sociálně vyloučených loka-litách a ubytovnách, kde se hovoří o 60-90% nezaměstnanosti, ale řada lidí v produktivním věku je zde často také ekonomicky neaktivní.

V Ostravě působí 3 sociální podniky zaměřené na cílovou skupinu sociálně vyloučení/Romové, v nichž pracuje 17 osob, a 4 další jsou přijímány dle množství zakázek. Během uplynulého programového období realizovalo několik neziskových organizací projekty vedoucí k uplatnění klientů na trhu práce. Krajská pobočka Úřadu práce realizuje v současné době projekt „Příležitost dělá (t) zaměstnance“. Výčet dalších kvantifikovatelných informací souvisejících s nezaměstnaností sociálně vyloučených obyvatel lze najít v příslušné části indikátorové tabulky a v popisu lokalit v příloze. Zde se zaměříme na analýzu základních problémových okruhů.

4.3.1.1 SWOT analýza pro oblast zaměstnanosti

Pozn: Analýza klíčových problémů a SWOT analýza shrnují základní poznatky ze studia dokumentů, jed-nání pracovních skupin, workshopů k projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance (listopad 2014, duben 2015) a individuálních jednání s nestátními neziskovými organizacemi a zástupci Úřadu práce ČR – krajské pobočky Ostrava.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ○ Existující sociální podniky ○ Zkušenost neziskových organizací s projekty v oblasti zaměstnanosti ○ Zkušenost neziskových organizací s překážkami uplatnění klientů na trhu práce ○ Úřad práce motivovaný ke spolupráci ○ Realizace projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance“ ○ Podpora zaměstnanosti a sociálního podnikání v programovém prohlášení města ○ Existence paktu zaměstnanosti Moravskoslezského kraje 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vysoká nezaměstnanost osob ze SVL ○ Míra osob nezaměstnaných déle než 24 měsíců (9 376 osob, 37,6 % z celkového počtu nezaměstnaných) ○ Vysoký počet uchazečů (11,6) na 1 pracovní místo ○ Nedostatek pracovních míst ○ Nedostatek nekvalifikovaných pracovních míst ○ Nedostatek míst pro nízkokvalifikované ženy ○ Stereotypně vnímaná role ženy v některých romských rodinách ○ Nedostatek dlouhodobě fungujících subjektů specializovaných na práci se sociálně znevýhodněnými ○ Nízká stabilita stávajících sociálních podniků ○ Dostatek příležitostí k nelegální práci ○ Diskriminace (především Romů) ze strany zaměstnavatelů ○ Zadluženost a exekuce u nezaměstnaných ○ Nízká motivace k legálnímu zaměstnání (i z důvodu dluhů, exekucí) ○ Nízké mzdy za nekvalifikovanou práci ○ Špatně nastavený dávkový systém ○ Obava sociálně vyloučených z orientace v nestereotypním prostředí ○ Chybějící vzory v rodině. ○ Nedostatečné pracovní návyky u lidí, kteří nepracují nelegálně ○ Absence vzdělání a nedostatek motivace ke vzdělání ○ Malá informovanost, nedostatek slabých společenských kontaktů ○ Komunikační překážky mezi zapojeným subjekty ○ Nedostatečná obeznámenost ÚP s možnostmi a limity sociální práce ○ Nedostatečná znalost zákona o zaměstnanosti ze strany NNO ○ Nízká znalost podnikatelského prostředí ze strany NNO
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ○ Prohloubení spolupráce s Úřadem práce ○ Využití zdrojů z OP Zaměstnanost ○ Využití potenciálu spolupráce s ASZ ○ Podpora rozvoje sociální ekonomiky ○ Příprava zákona o sociálním podnikání ○ Příprava návazného projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance II“ ○ Příprava soutěžních projektů v oblasti zaměstnanosti ○ Projednání zodpovědného zadávání veřejných zakázek s vedením města ○ Příprava legislativy k obnově veřejné služby ○ Prohloubení spolupráce s Úřadem práce 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rezignace, ztráta motivace ○ Prohlubování dluhové pasti u další generace rodin

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

SWOT analýza naznačuje převahu slabých stránek nad silnými, ale také převahu příležitostí nad hrozbami. Soubor problémů, které vedou k dlouhodobé nezaměstnanosti sociálně vyloučených obyvatel, se nebude pravděpodobně rapidně zhoršovat. Naproti tomu lze očekávat pozitivní vývoj v legislativě a lze připravit soubor opatření na místní úrovni, které situaci alespoň částečně zlepší.

4.3.1.2 Priorita I. 1 - Rozvoj pracovního poradenství a individuální podpory klientů při vstupu na trh práce

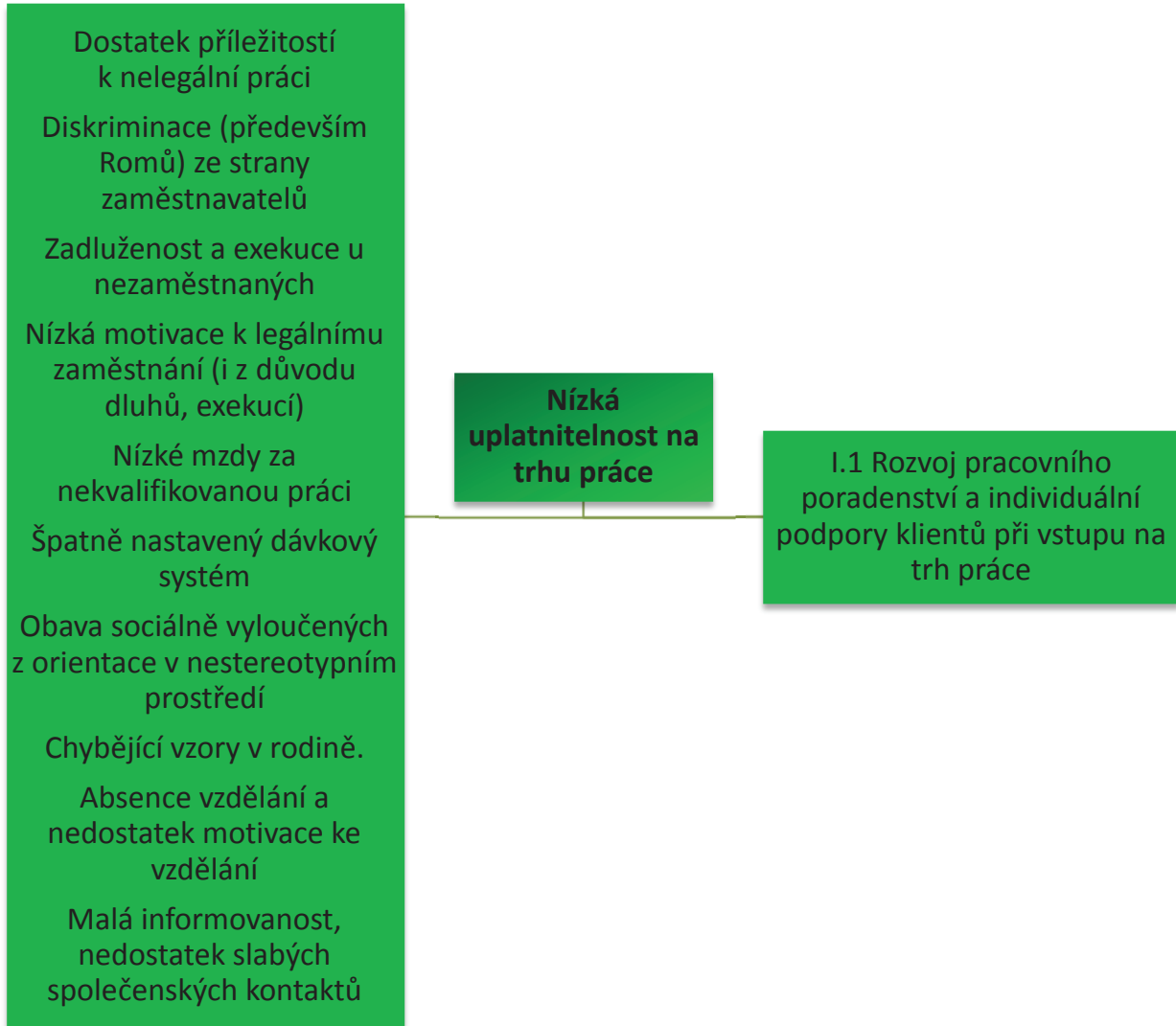
Systémoví aktéři v Ostravě se opakovaně shodují na základním souboru příčin, které vedou k nízké motivaci pracovat na legálním trhu práce. Jedná se především nastavení dávkových systémů a jejich vztah k výši minimální mzdy, vysokou zadluženost, jejíž tíživost se aktualizuje nástupem do zaměstnání a dostatek příležitostí k nelegální práci (nelegální práce nevede k exekuci, je snadněji a přehledněji organizovaná, příjmy z ní jsou nesrovnatelně vyšší). Tyto hlavní důvody vystupují jako provázaný soubor překážek, který jsme během plánovacího procesu měli možnost vícekrát konkrétně rekonstruovat. Na pracovní skupině Vzdělávání a zaměstnanost konané v dubnu 2015 došlo k demonstraci důsledků těchto faktů na úspěšnost sociálního podniku. Příležitost k nelegální práci se ukázala být důvodem relativně nízké efektivity projektu „Příležitost dělá (t) zaměstnance“ v Ostravě. Vícekrát jsme mohli ověřit, že situace v Ostravě je z tohoto hlediska horší než ve venkovských lokalitách kraje. Je ovšem ještě celá řada dalších příčin nízkého zájmu o legální trh práce, jako je obava z nedostatečné orientace v nestereotypním prostředí a zkušenost s diskriminací a celá řada dalších příčin uváděných ve SWOT analýze. Systémoví aktéři naznačují zhruba takovýto vztah mezi jednotlivými skupinami příčin:

Obrázek 11: Vztahy mezi překážkami uplatnění klientů na trhu práce

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

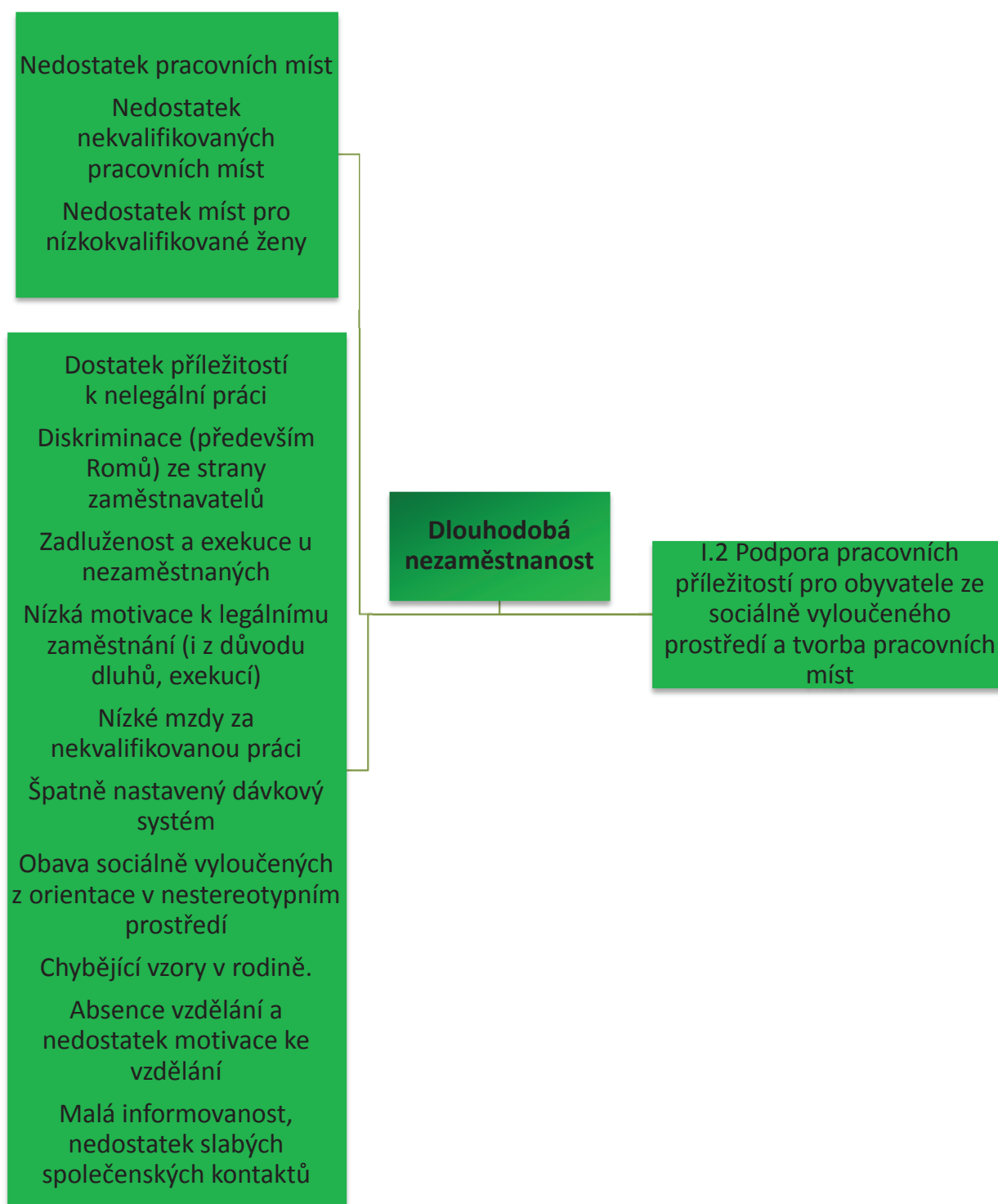
Je logické, že systémoví aktéři hodnotí situaci různě podle vlastní zkušenosti. Romští členové pracovních skupin dosvědčují diskriminaci, úřad práce zase akcentuje nízkou motivaci k rekvalifikaci a využití dalších nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Následující schéma vyjadřuje vztah projednávaných překážek k formulaci priority I. 1:

Obrázek 12: Zobrazení vztahu příčin nízké uplatnitelnosti na trhu práce k prioritě I.1

4.3.1.3 Priorita I. 2 - Podpora pracovních příležitostí pro obyvatele ze sociálně vyloučeného prostředí a tvorba pracovních míst

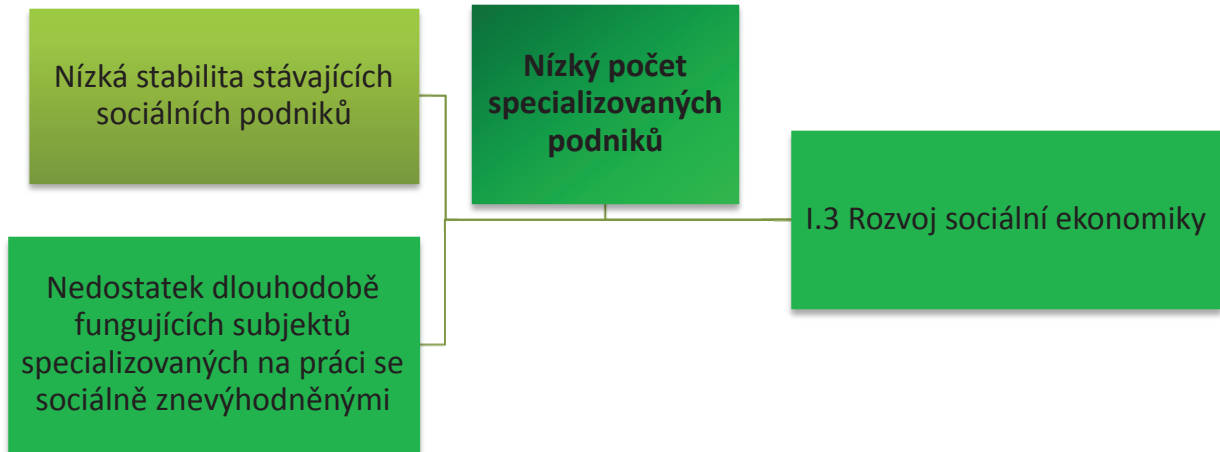
K příčinám nezaměstnanosti na straně sociálně vyloučených osob přistupují také příčiny na straně trhu práce. V Ostravě je na jedno volné pracovní místo více než 11 uchazečů o zaměstnání a bez výraznějších pobídek státu se bude situace spíše zhoršovat. Nabídka volných míst pro lidi bez jakékoli kvalifikace je ještě užší. Specifická je situace žen ze sociálně vyloučeného prostředí, protože ty se bez kvalifikace nemohou uplatnit ani na nelegálním trhu práce. Nesporně platí také to, že trh práce se staví odmítavě k Romům a zobecněným negativním postojem je diskriminuje. Na řešení překážek na trhu práce i na straně klienta se zaměřuje priorita I. 2

Obrázek 13: Zobrazení vztahu příčin dlouhodobé nezaměstnanosti k prioritě I.2

4.3.1.4 Priorita I. 3 - Rozvoj sociální ekonomiky

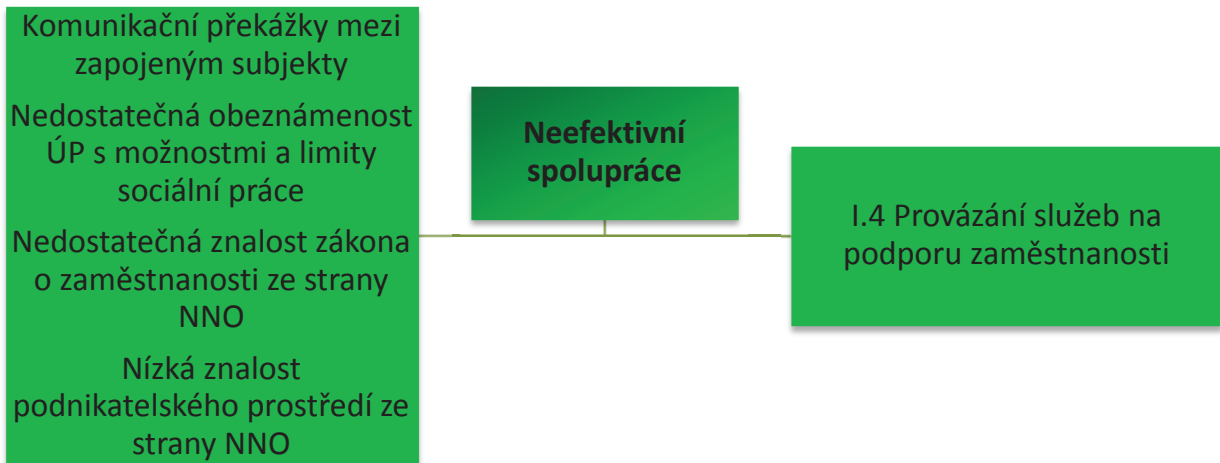
V Ostravě existuje poměrně málo sociálních podniků zaměřených na sociálně vyloučené Romy. Účast dvou stávajících sociálních podnikatelů na pracovních skupinách obohacuje plánování o cenné zkušenosti. Překážky, které izolují obyvatele lokalit od legálního trhu práce, komplikují výrazně také rozvoj sociální ekonomiky. Ten je však s ohledem na svoji nezastupitelnou roli nanejvýš potřebný. Priorita I. 3 proto směřuje k jeho všestranné podpoře.

Obrázek 14: Zobrazení vztahu příčin nízkého počtu specializovaných podniků k prioritě I.3

4.3.1.5 Priorita I. 4 - Provázání služeb na podporu zaměstnanosti

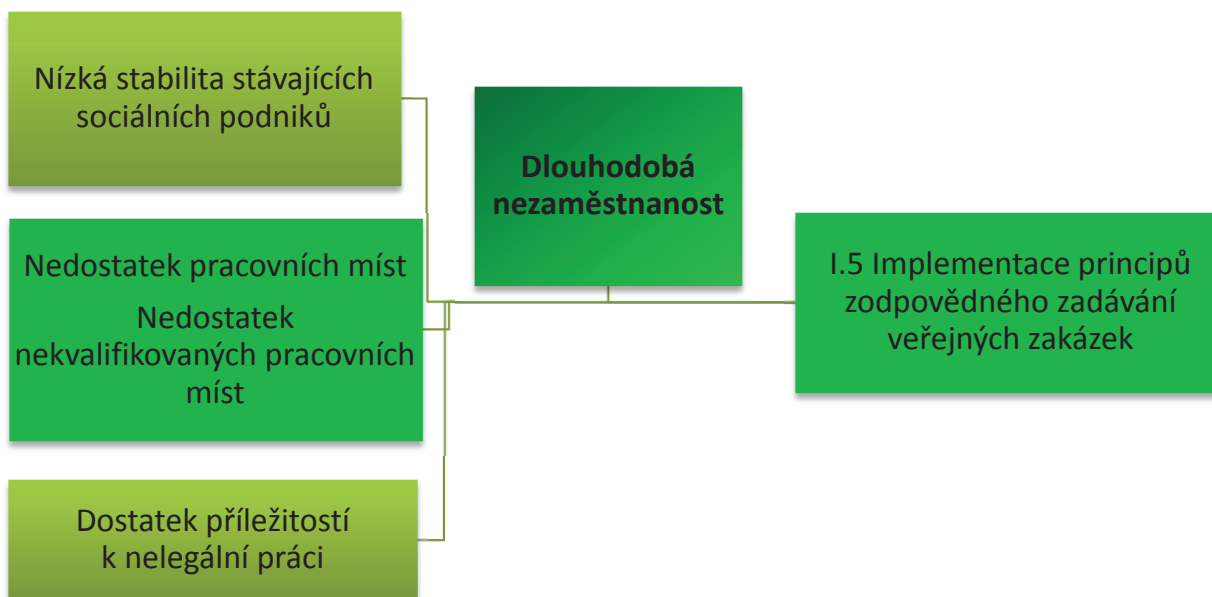
Ve 4. komunitním plánu je opakovaně formulována potřeba prohloubit spolupráci poskytovatelů služeb s úřadem práce a také s podnikateli. V tomto ohledu dělá důležitý krok vpřed projekt „Příležitost dělá (t) zaměstnance“, který v regionu poprvé zahájil systematickou spolupráci mezi všemi třemi typy aktérů. Projekt ale také ukázal, že spolupráce nevzniká samozřejmě, ale že je potřeba zvažovat postupy spolupráce při výměně informací o klientech a v mnoha dalších ohledech. Jisté také je, že zvýšená intenzita tvorby pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané v době implementace plánu bude tak či onak vyžadovat vyšší míru koordinace a vzájemné provázanosti zapojených subjektů.

Obrázek 15: Zobrazení vztahu příčin neefektivní spolupráce k prioritě I.4

4.3.1.6 Priorita I. 5 - Implementace principů zodpovědného zadávání veřejných zakázek

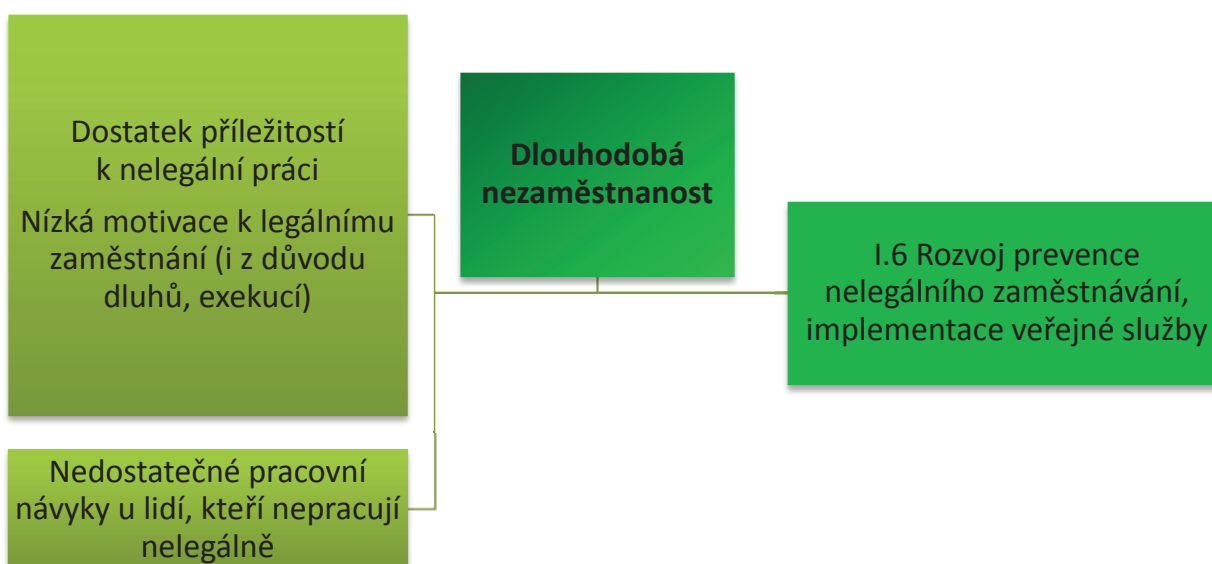
V Ostravě existují dílčí zkušenosti se zadáváním veřejných zakázek sociálním podnikatelům. Mezi zapojenými aktéry panuje shoda na tom, že by mělo znovu docházet k využití tohoto nástroje, který tvoří mimo jiné důležitý prvek prevence nelegálního zaměstnávání.

Obrázek 16: Zobrazení vztahu příčin dlouhodobé nezaměstnanosti k prioritě I.5

4.3.1.7 Priorita I. 6 - Rozvoj prevence nelegálního zaměstnávání, implementace veřejné služby

Konkurence práce na černo je pro sociální podnikatele i další zaměstnavatele sociálně vyloučených obyvatel velmi tíživá a často vede téměř k rezignaci s odvoláním na nezbytnost změny v legislativě. Alespoň v rámci dostupných možností je potřebné se jí věnovat i na místní úrovni. K tomu směřuje priorita I. 6.

Obrázek 17: Zobrazení vztahu příčin dlouhodobé nezaměstnanosti k prioritě I.6

4.3.2 Bydlení

Bydlení představuje v Ostravě klíčovou oblast. Žije zde značné množství osob, které s ním mají obtíže, ať již je jim nedostupné, žijí v nevyhovujícím či nejistém bydlení, případně jsou bez střechy. Celkem v sociálně vyloučených lokalitách a na ubytovnách totiž žije téměř 12 tisíc obyvatel, kolem 500 osob je bez střechy. Značné množství osob jsou příjemci doplatku na bydlení, je jich 8 028. Jedná se o počet domácností, celkem tak má doplatek pozitivní dopad na cca 30-35 tisíc osob, jedná se o odhad na základě počtu členů v domácnosti. Příspěvek na bydlení cílí také na skupiny obyvatel, které mohou být ohrožené sociálním vyloučením. Týká se 18 497 příjemců, kterými jsou často rodiče samoživitelé, senioři, mladé rodiny s dětmi, dlouhodobě nezaměstnaní, Romové, pracující s nízkou mzdou (minimální mzda a částky jí se blíží apod.) a další. V Ostravě funguje kolem 300 bytů se sociálním programem provozovaných, vlastněných a spravovaných nestátními neziskovými organizacemi, městskými obvody či soukromými vlastníky. Jelikož není platný zákon o sociálním bydlení, neziskové organizace mají nastavena vlastní pravidla pro využívání bytu a pro spolupráci s klientem. V Ostravě existuje několik sociálních služeb, jejichž prostřednictvím se realizuje podpora v oblasti bydlení. Je zde 287 klientů terénního programu zaměřeného na bezdomovectví, dále 4 sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi zaměřené na bydlení, které mají celkem 1 176 klientů. Celkem 1 197 klientů navštěvuje 2 nízkoprahová denní centra pro osoby bez domova. U pobytových služeb se jedná o 991 klientů 3 nocleháren (2 pro muže a 1 pro ženy) a 745 klientů 11 azylových domů (pro muže, pro ženy a matky s dětmi, pro rodiny s dětmi). Počty klientů a služeb se vztahují k roku 2014. Ve čtyřech sociálně vyloučených lokalitách probíhá komunitní práce, celkem se různých (i jednorázových) aktivit účastnilo 550 osob, počet osob trvale zapojených je nižší. Další údaje k oblasti bydlení lze nalézt v příslušné části indikátorové tabulky a zde se dále zaměříme na analýzu klíčových problémů.

4.3.2.1 SWOT analýza pro oblast bydlení

Pozn: Analýza klíčových problémů a SWOT analýza shrnují základní poznatky ze studia dokumentů, jednání pracovních skupin a individuální jednání se zástupci městských obvodů, magistrátu a nestátních neziskových organizací.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

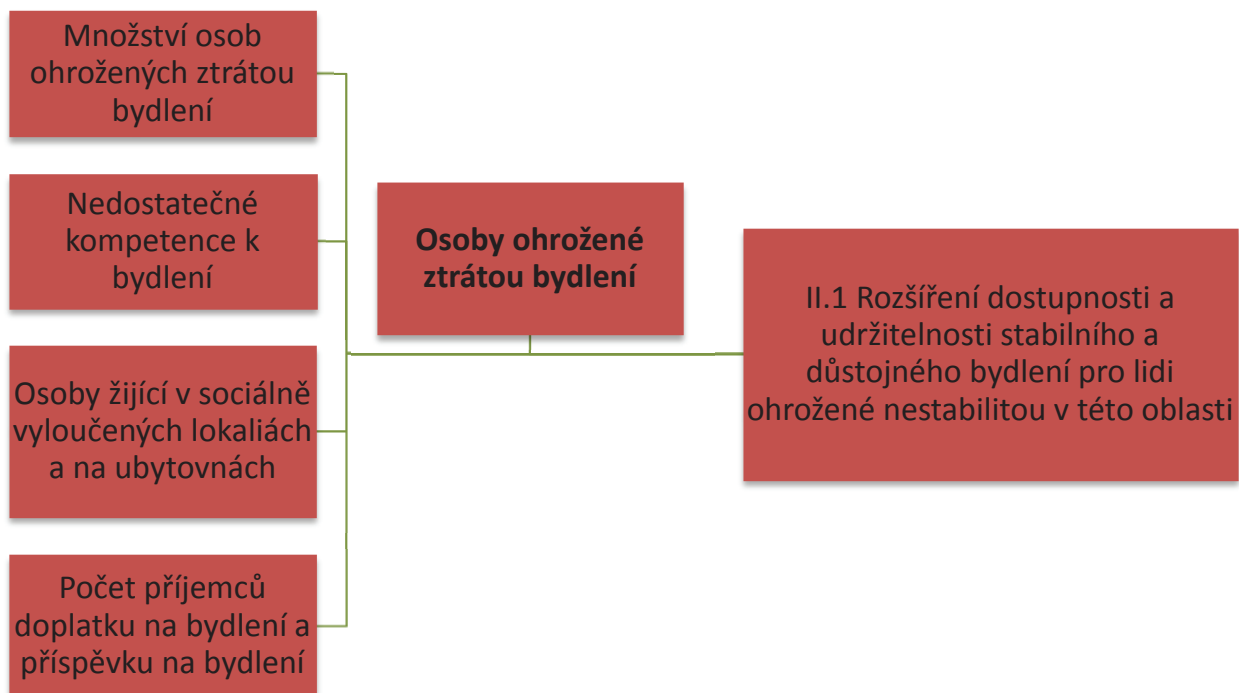
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ○ Bytový fond v majetku města/obvodů (některé obvody) ○ Prázdné domy/byty v majetku města ○ Síť služeb orientovaných na krizi bydlení (azylové domy, nízkoprahová zařízení) ○ Síť terénních a ambulantních sociálních služeb zaměřených na předcházení ztráty bydlení ○ Podpora sociálních služeb ze strany města, komunitní plánování 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ubytovny <ul style="list-style-type: none"> - Cca 42 ubytoven na území Ostravy - Vysoký počet osob zde žijících – cca 5,5 tis. - Enormní výše nákladů na bydlení - Nekvalita některých ubytoven - Cca 6 150 osob žijících v 15 SVL - Neudržovaný bytový fond - Nedostupnost služeb a občanské vybavenosti - Nedostupnost bytů pro osoby ze SVL a ubytoven - Diskriminace na trhu s byty - Nutnost kauce – nemožnost si na ni našetřit - Výše nájmu ○ Dominantní vlastník soukromého bytového fondu ○ Úbytek obyvatel v Ostravě – chátrání prázdných bytů/domů/lokalit ○ „Obchodníci s chudobou“ ○ Časté stěhování některých rodin – nutnost adaptace na nové prostředí ○ Přelidněné domácnosti ○ Počet osob ohrožených ztrátou bydlení ○ Počet příjemců doplatku na bydlení ○ Privatizace bytového fondu (některé obvody) ○ Nízká míra participace obyvatel ○ Atomizace, slábnoucí rodinné vazby ○ Vysoký počet lidí bez domova ○ Vysoký počet lidí, kteří se ocitají bez domova dočasně ○ Chybějící pasportizace bytového fondu ○ Chybějící strategický dokument pro oblast bydlení
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ○ Příprava ostravské koncepce bydlení ○ Příprava pilotního odzkoušení krizového, dostupného a sociálního bydlení ○ Chystaný zákon o sociálním bydlení ○ Spolupráce městských obvodů a SMO ○ Nastavení dostupných podmínek pronájmů obecních bytů ○ Rekonstrukce obecních bytů ○ Využití nové dotace na sociální bydlení ○ Využití participativních metod práce s obyvateli ○ Podpora sociální práce zaměřené na podporu bydlení a stabilizaci domácností ○ Vybudování pozitivního vztahu k místu bydliště ○ Využití Operačního programu Zaměstnanost 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nutnost značných investic do oprav bytového fondu, nedostatečnost připravovaných dotačních titulů ○ Rozdílné přístupy a neshody mezi městskými obvody a magistrátem Ostravy ○ Problémy s vyplácením doplatku na bydlení ○ Eskalace problémů mezi starousedlíky a nově příchozími obyvateli lokalit ○ Politika soukromých vlastníků bytového fondu ○ Stěhování obyvatel ze zahraničí (Slovensko) ○ Negativní zkušenosti s pokusy o participaci ze strany systémových aktérů ○ Chátrání některých vyloučených lokalit

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

SWOT analýza naznačuje převahu slabých stránek nad silnými, ale také převahu příležitostí nad hrozbami. V oblasti bydlení jsou potenciálně velmi rizikové faktory, jejichž nereflektování by vedlo k eskalaci situace. Na straně silných stránek a příležitostí jsou však konkrétní opatření a postupy, které povedou ke stabilizaci a zlepšení situace domácností v oblasti bydlení.

4.3.2.2 Priorita II. 1 - Rozšíření dostupnosti a udržitelnosti stabilního a důstojného bydlení pro lidi ohrožené nestabilitou v této oblasti

V Ostravě je značné množství osob ohrožených ztrátou bydlení nebo žijících v nevyhovujících podmínkách. Menší části z nich pomáhají nestátní neziskové organizace formou sociálních služeb (viz výše) nebo dalších podpůrných opatření, jako je správa bytového fondu či domovnictví. Priorita je zaměřená na zintenzivnění této podpory, tedy na udržení rodin v důstojném stabilním bydlení nebo na podporu jejich odchodu z ubytoven zpět do nájemního vztahu. Rozsah podpory, jak je nastavený v cílech této priority, neodpovídá míře potřebnosti, která je v Ostravě opravdu značná, ale zohledňuje také limitující možnosti místních poskytovatelů a schopnost institucionálního okolí přijmout pouze omezený rozsah nových aktivit v omezeném čase.

Obrázek 18: Zobrazení vztahu příčin nízké uplatnitelnosti na trhu práce k prioritě II.1

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

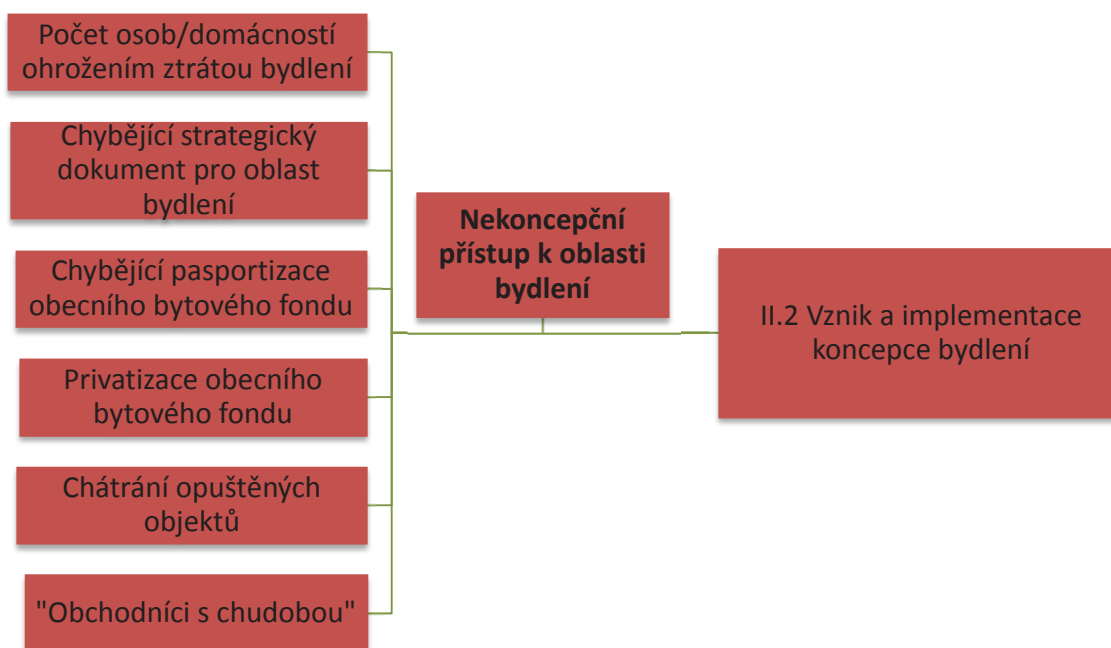
4.3.2.3 Priorita II. 2 - Vznik a implementace koncepce sociálního bydlení

Ostravská koncepce bydlení bude klíčovým dokumentem, který značně ulehčí implementaci národní koncepce a zákona o sociálním bydlení, který bude následovat. Koncepce by také měla určit směřování bytové politiky města v následujícím období. Následující schéma vyjadřuje důvody, které ke zpracování koncepce vybízejí.

Obrázek 19: Zobrazení důvodů k vytvoření koncepce bydlení v Ostravě

Součástí této priority je také ověření podpory ve formě sociální práce v rámci tzn. krizového, sociálního a dostupného bydlení v souladu s národní koncepcí bydlení. Při pilotním ověřování se bude testovat připravenost podpory klienta v jednotlivých typech bydlení, intenzita a kvalita spolupráce mezi jednotlivými zapojenými aktéry. Koncepci bydlení bude předcházet výzkum zaměřený na ostravský bytový fond. Schéma poukazuje na soubor slabých stránek, pro které uskutečnění cílů této priority bude řešen.

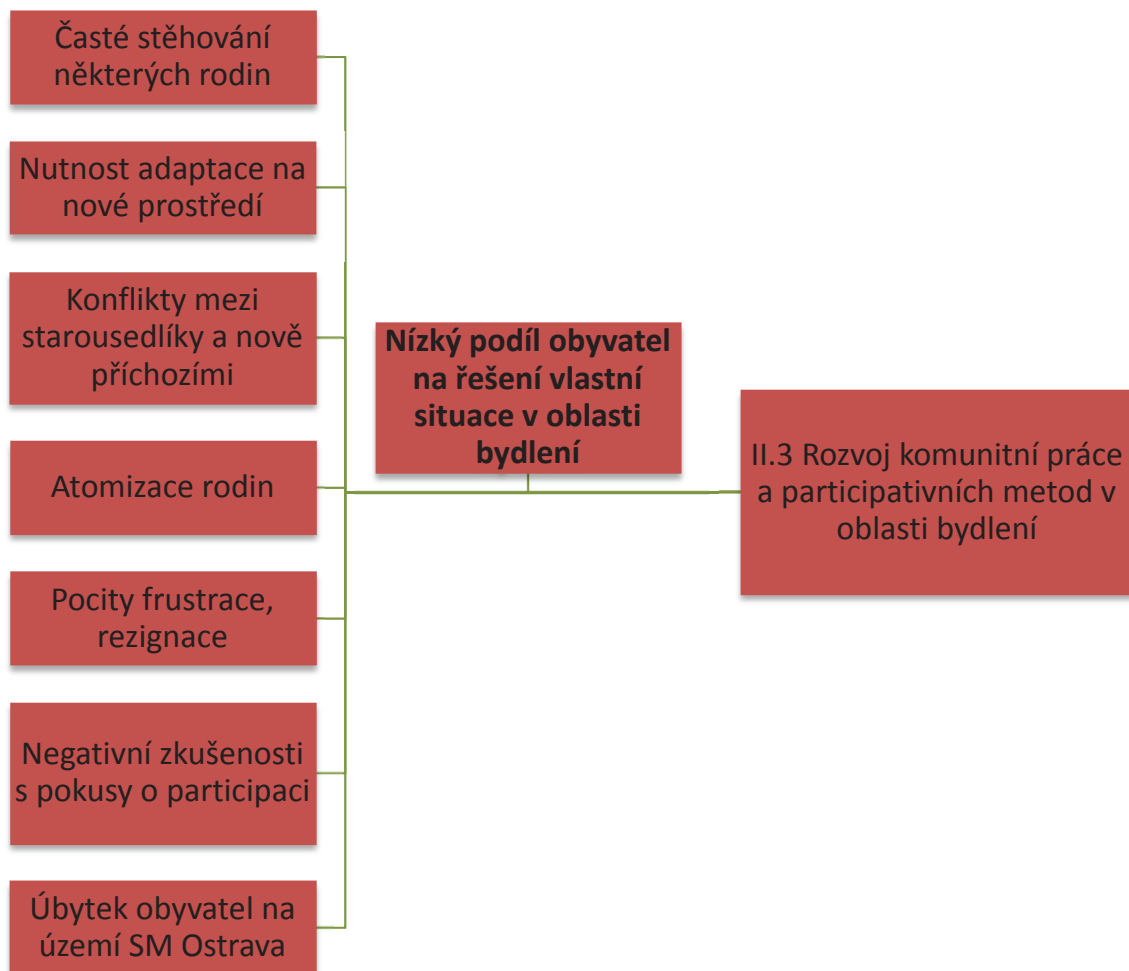

Obrázek 20: Zobrazení vztahu nekoncepčního přístupu k oblasti bydlení k prioritě II.2

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.2.4 Priorita II. 3 - Rozvoj komunitní práce a participativních metod v oblasti bydlení

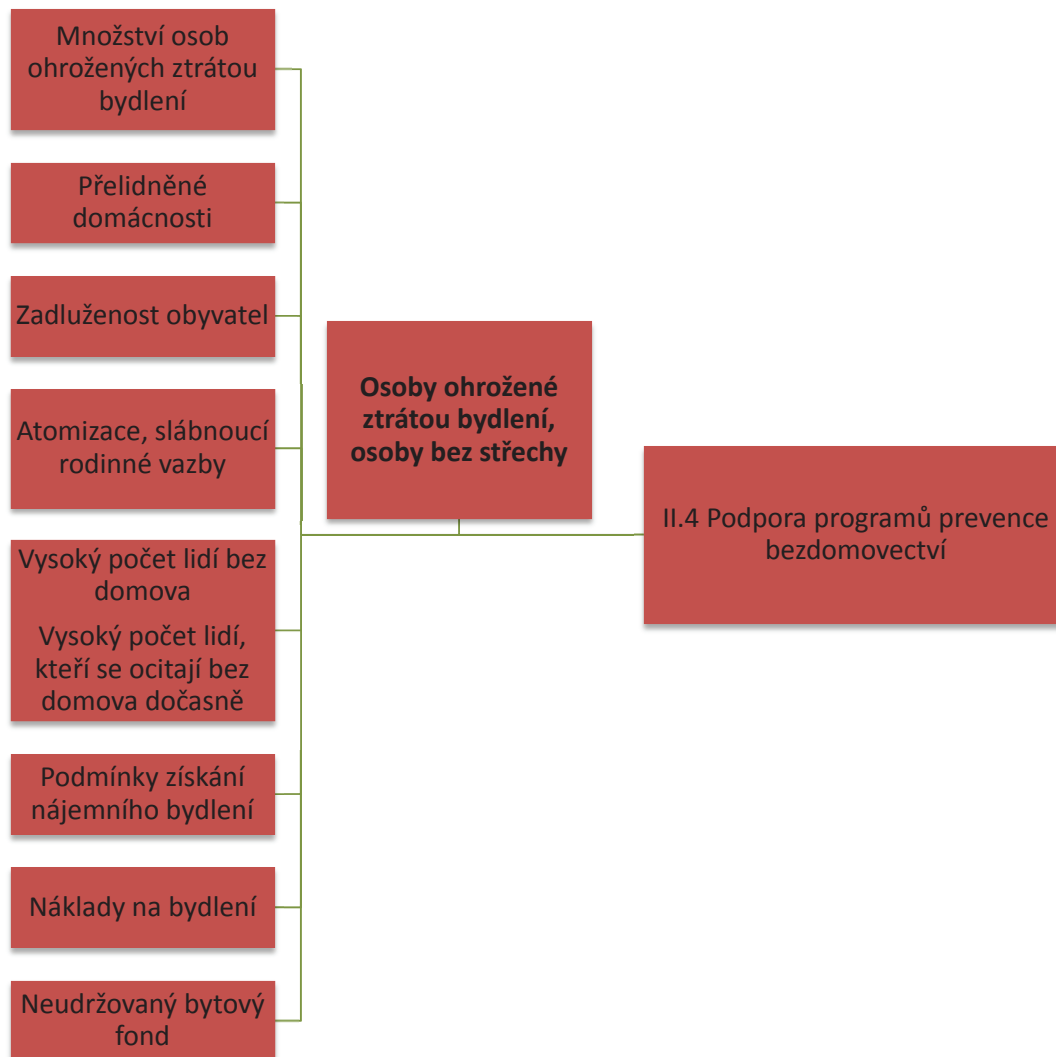
V některých sociálně vyloučených lokalitách, v nichž jsou již nyní dostupné sociální služby jako např. terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi či nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, je vinou některých procesů situace mezi obyvateli špatná, napjatá. Např., v důsledku častého stěhování některých rodin a s tím související nutnost jejich adaptace na nové prostředí, jakož i nutnosti starousedlíků s nově příchozími sdílet společný prostor, může docházet k sousedským konfliktům. Fluktuací obyvatel se sousedé odcizují, dochází k atomizaci, při neřešení či eskalaci problémů v rámci sousedství může docházet k pocitům frustrace, rezignace. Komunitní práci a participativními přístupy by se v lokalitách mohla situace zlepšit a obyvatelé by měli příležitost a možnost formulovat své společné zájmy a podílet se na řešení. Participativní metody a jejich využití se týkají i cílové skupiny osoby bez domova, pro které by mohlo naplnění cíle přinést zvýšenou schopnost artikulovat a prosadit své zájmy.

Obrázek 21: Zobrazení vztahu nízkého podílu obyvatel na řešení vlastní situace k oblasti bydlení k prioritě II.3

4.3.2.5 Priorita II. 4 - Podpora programů prevence bezdomovectví

V Ostravě žije cca 500 osob, které jsou dlouhodobě bez střechy nad hlavou, ale je tu mnoho dalších uživatelů nocleháren a nízkoprahových denních center, kteří, přicházejí o přístřeší na přechodnou dobu, než je najdou například v azylovém domě. V širším slova smyslu se však priorita zaměřuje i na osoby ohrožené ztrátou bydlení, jichž je až 30-35 tisíc. Je zde tak velká skupina osob, která je v přímém ohrožení ztráty bydlení a kde může mít např. krátkodobý výpadek příjmu, nenadálá událost či mimořádný finanční výdaj velmi negativní dopady na situaci celé domácnosti. Podpora dostupnosti, udržitelnosti a kvalitativního obohacování služeb pomáhajících předcházet bezdomovectví, nebo alespoň zmírňovat jeho následky je tak extrémně důležitá.

Obrázek 22: Zobrazení vztahu podílu osob ohrožených ztrátou bydlení a osob bez střechy k prioritě II.4

4.3.3 Vzdělávání

V Ostravě je 67 mateřských škol, ve kterých je celkem 8 908 dětí, s nimiž pracuje 831 pedagogů. V dotazníkovém šetření, které jsme realizovali v rámci přípravy strategického plánu, mateřské školy průměrně uváděly, že zhruba 11,7 % žáků vnímají z více důvodů jako ohrožené školním neúspěchem. Mezi tyto důvody mohou podle vyjádření respondentů patřit vady řeči, jiné jazykové prostředí nebo třeba původ v nepodnětném prostředí sociálně vyloučených lokalit. Základních škol je v Ostravě 57 s 23 008 žáky, s nimiž pracuje 1 651 pedagogů. Z celkového počtu žáků je asi 3 198 žáků ohroženo školním neúspěchem z důvodu zdravotního postižení, jazykového či sociálního znevýhodnění. Sociální znevýhodnění přitom co do kvantity mezi ostatními faktory dominuje. Tento strategický plán se zaměřuje na řešení problémů celých škol a třídních kolektivů, dále na problémy všech žáků ohrožených školním neúspěchem, ale speciálně také na děti a žáky ze sociálně vyloučeného prostředí. Výčet dalších kvantifikovatelných informací, souvisejících s dětmi ohroženými školním neúspěchem, lze najít v příslušné části indikátorové tabulky a v popisu lokalit v příloze. Zde se zaměříme na analýzu základních problémových okruhů.

Pozn: Analýza klíčových problémů a následná SWOT analýza shrnují základní poznatky z jednání pracovních skupin, evaluačních workshopů k projektům Open Society Fund a Roma Education Fund, dotazníkového šetření, ze setkání s pracovníky odborů školství, z individuálních jednání s neziskovými organizacemi, zástupci nadačních fondů a zejména se zástupci vedení základních škol a mateřských škol.

4.3.3.1 SWOT analýza pro oblast vzdělání

SWOT analýza ukazuje celou řadu slabých stránek, které trvají navzdory silnému odbornému zázemí a dalším silným stránkám, které lze v Ostravě doložit. Připravovaný plán se ale může opřít o některé nové příležitosti ke změně, jako jsou dotační možnosti, součinnost velkého množství aktérů, kteří dříve nespoupracovali, politická podpora změn, apod. Se zvýšenou aktivitou v oblasti lze předvídat také nové hrozby, na které je třeba se připravit.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">○ Dostatek zkušeností některých základních a mateřských škol se vzděláváním žáků z vyloučeného prostředí.○ V minulosti realizované projekty zaměřené na podporu selhávajících žáků.○ Volná místa v mateřských školách.○ Přítomnost odborných kapacit ve školských vzdělávacích a poradenských zařízeních.○ Přítomnost odborných kapacit na pedagogické fakultě.○ Podpora vzdělávání na základních školách ze strany neziskových organizací.○ Velké zkušenosti některých neziskových organizací se vzděláváním žáků z vyloučeného prostředí.○ Romští aktivisté pracující s rodinami v oblasti motivace ke vzdělávání.	<ul style="list-style-type: none">○ Vysoké procento žáků se sociálním znevýhodněním.○ Špatný prospěch – opakování ročníku, předčasná ukončení školní docházky.○ Opuštění školní docházky po skončení základní školy.○ Nerovnoměrné rozložení žáků se sociálním znevýhodněním v rámci Ostravy.○ Segregované základní školy (spádovost dětí ze SVL).○ Neochota některých škol přijímat žáky se sociálním znevýhodněním.○ Nedostatek kapacit vyučujících pro individuální práci s ohroženými žáky.○ Nezáměr žáků o pokračování ve vzdělání po ukončení základní školy.○ Nedostatek psychologů, speciálních pedagogů, kariérových poradců.○ Nedostatek asistentů pedagoga.○ Nedostatek prostoru pro specifické vzdělávání a supervize pedagogů.○ Záškoláctví, neomluvená absence, velké množství omluvených hodin.○ Šikana, návykové chování, delikventní činnost ve školách.○ Nedostatek příležitostí k neformálnímu vzdělávání.○ Rodiče nevěnují vzdělávání dětí dostatečný prostor.○ Někteří rodiče nemají kapacity pro podporu žáků při výuce.○ Nedostatek žáků z lokalit chodí do mateřských škol.○ Nedostatečné kapacity předškolních klubů.○ Nedostatečné zapojení rodičů do práce předškolních klubů.○ Část předškoláků zůstává zcela bez přípravy na ZŠ.○ Nerovnoměrné rozložení zátěže mateřských škol.○ Volná místa v MŠ nejsou „výhodně rozmístěna“ s ohledem na potřeby žáků z vyloučených lokalit.○ Rezervy ve spolupráci a v komunikaci mezi pedagogy škol a školek a pracovníky neziskových organizací.○ Absence metodiky případové spolupráce s ohroženým žákem.○ Nedostatek spolupráce mezi školskými zařízeními.○ Nedostatek prostoru pro koncepční práci na rozvoji vzdělávací soustavy.○ Nedostatek odborných kapacit v mateřských školách na individuální práci se znevýhodněnými žáky.○ Do spolupráce s NNO se zapojuje malé procento škol.

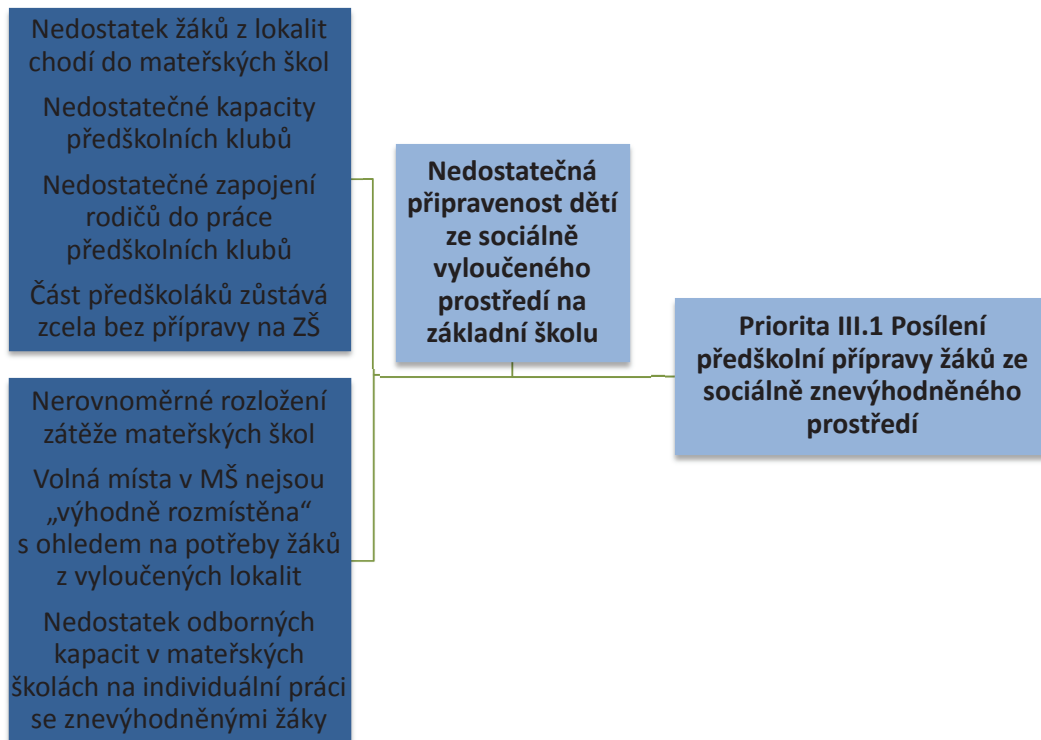
Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">○ Podpora rozvoje vzdělávání selhávajících žáků ze strany vedení statutárního města Ostravy a vybraných obvodů.○ Pracovní skupina Vzdělávání a zaměstnanost.○ Široké zapojení aktérů do spolupráce (školy školky, odbory magistrátu i obvodů.○ Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání.○ Příprava projektu na podporu školní úspěšnosti a rovného přístupu ke vzdělání.○ Dotační tituly na podporu školní úspěšnosti romských žáků.○ Rozvoj předškolních klubů.	<ul style="list-style-type: none">○ Mnoho aktérů s různorodými názory.○ Nepodaří se vytvořit propojenou spolupracující síť.○ Nezdaří se motivovat rodiče a děti ke vzdělávání.○ Předčasné odchody žáků ze vzdělávacího systému.○ Slabá vazba vzdělávání na uplatnění na trhu práce.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.3.2 Priorita III. 1 - Posílení předškolní přípravy žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí

Odborníci se shodují, že kvalitní předškolní příprava má zcela zásadní význam pro úspěch žáka ve vzdělávacím procesu i při následující volbě kariéry. Proto v Ostravě věnují mateřské školy, neziskové organizace, romští aktivisté a nadační fondy tak velikou pozornost otázce, jak přivést žáky ze sociálně vyloučeného prostředí do vzdělávacího systému ještě před zahájením školní docházky. Jedním ze základních nástrojů jsou předškolní kluby, které děti samy vzdělávají, ale zároveň je připravují také na účast v běžné mateřské škole. Mezi aktéry panuje shoda, že spolupráce předškolních klubů a mateřských škol tvoří bezpečný most pro úspěšný vstup dětí z lokalit do vzdělávacího systému. Různé organizace však přistupují různě k řadě dílčích otázek. Jak přivést další dosud nezapojené rodiny do předškolních klubů, jak zapojit více rodiče do jejich práce, jak efektivně propojit práci mateřských škol a klubů tak, aby se v přechodu z jednoho místa do druhého cítili děti a jejich rodiče bezpečně, jak zapojit do spolupráce více mateřských škol. Během přípravy plánovacího procesu bylo při společných jednáních neziskových organizací a škol, během evaluačních seminářů a konferencí a konání pracovních skupin navrženo celé spektrum postupů, které budou v rámci naplňování cílů projednány, odsouhlaseny a využity při rozvoji dílčích aktivit.

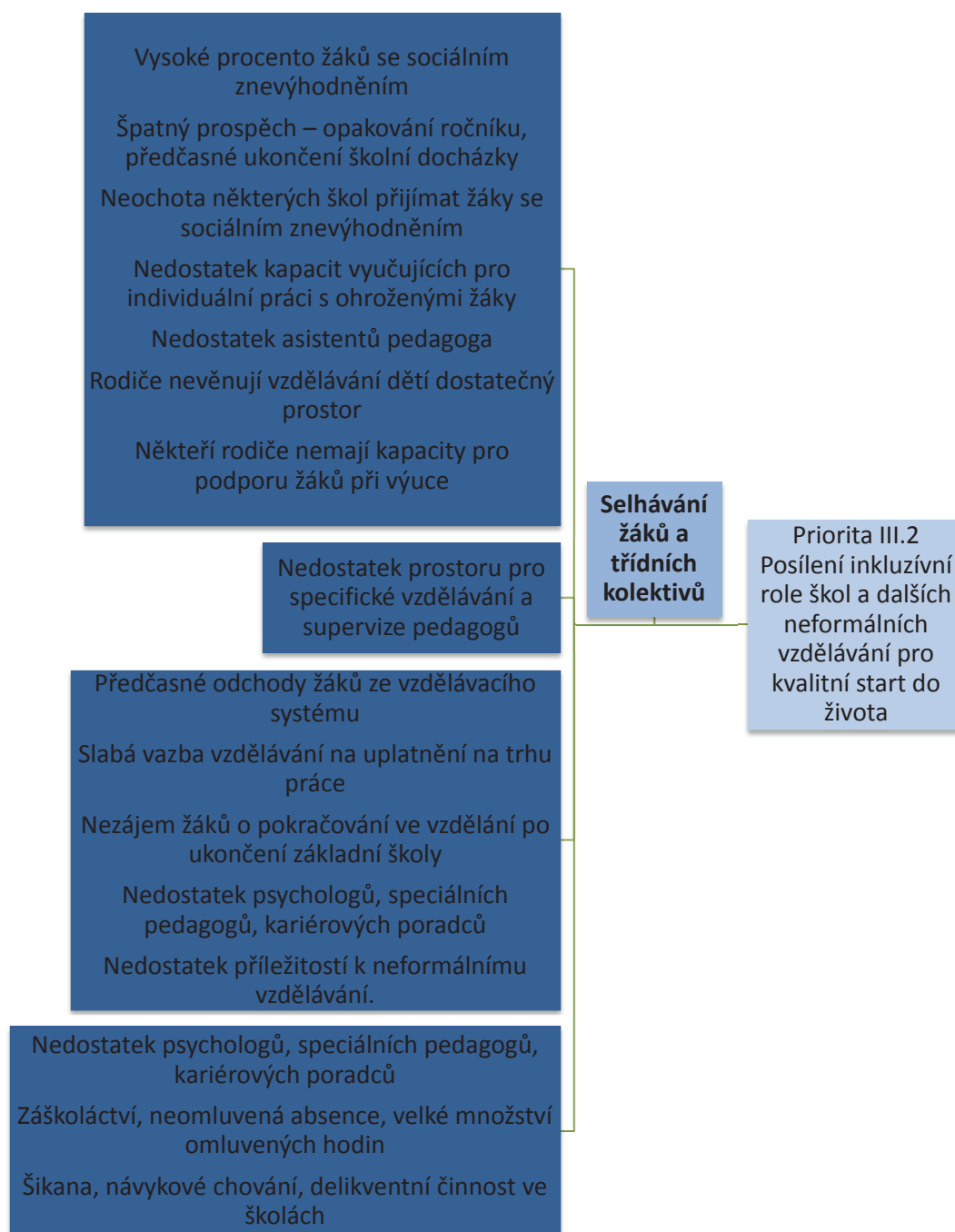

Obrázek 23: Zobrazení vztahu nedostatečné připravenosti dětí ze soc. vylouč. prostředí na ZŠ k prioritě III.1

4.3.3.3 Priorita III. 2. - Posílení inkluzivní role škol a dalších neformálních vzdělávání pro kvalitní start do života

Během přípravy strategického plánu, jehož součástí bylo i dotazníkové šetření, jsme měli možnost získat přesné informace o rozsahu některých problémů, které brání školám soustředit větší pozornost na vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem. Klíčovým problémem je nedostatek odborných kapacit a dalších předpokladů pro individuální přístup k jejich potřebám. Relativně malé procento žáků, kteří jsou individuálně integrováni a na které státní rozpočet myslí vyčleněním zvláštních prostředků nekoresponduje s počtem žáků, kteří jsou ohroženi školním neúspěchem. Deficientní je stav asistentů pedagoga, není dost kapacit pro doučování, komunikaci s rodiči, individuální plánování, není dostatek prostředků a kapacit na vzdělávání pedagogů v této oblasti. Dalším problémem je nízké zapojení rodičů sociálně znevýhodněných žáků do procesu vzdělávání. Řada rodičů, zejména ze sociálně vyloučených lokalit, nekomunikuje dostatečně se školami a nezapojuje se do přípravy žáků na výuku. Překážkou ve výuce bývají často projevy rizikového chování, kterých školy uvádějí celou řadu. Patří mezi ně návykové chování, virtuální návykové chování, šikana, nesnášenlivost mezi skupinami žáků (zejména rasová), naborávání výuky a třídních kolektivů. Školy se necítí připravené na řešení těchto problémů, které jim odčerpává kapacity. Zvláštní postavení má záškoláctví a skryté záškoláctví, které může mít mnoho příčin, ale často je vázané právě na žáky ze sociálně vyloučeného prostředí. Často se jedná o desítky až stovky hodin, vinou kterých je žák prakticky nevzdělavatelný.

Výrazným problémem Ostravy je, že školy jsou problémem sociálního vyloučení zatížené zcela nerovnoměrně. Problém sociálního vyloučení je více koncentrován v některých obvodech, jako je např. Moravská Ostrava a Přívoz, a i v těchto obvodech se soustřeďuje pouze do několika základních škol. V některých školách (8 ZŠ) počet znevýhodněných žáků, zejména romských, převažuje. I přes enormní snahu škol podpořit žáky ohrožené školním neúspěchem jich řada odchází předčasně ze vzdělávacího systému. Právě předcházení tomuto jevu byla věnována v rámci plánovacího procesu jedna pracovní skupina. Vztahy mezi vyjádřenými názory zachycuje následující graf:

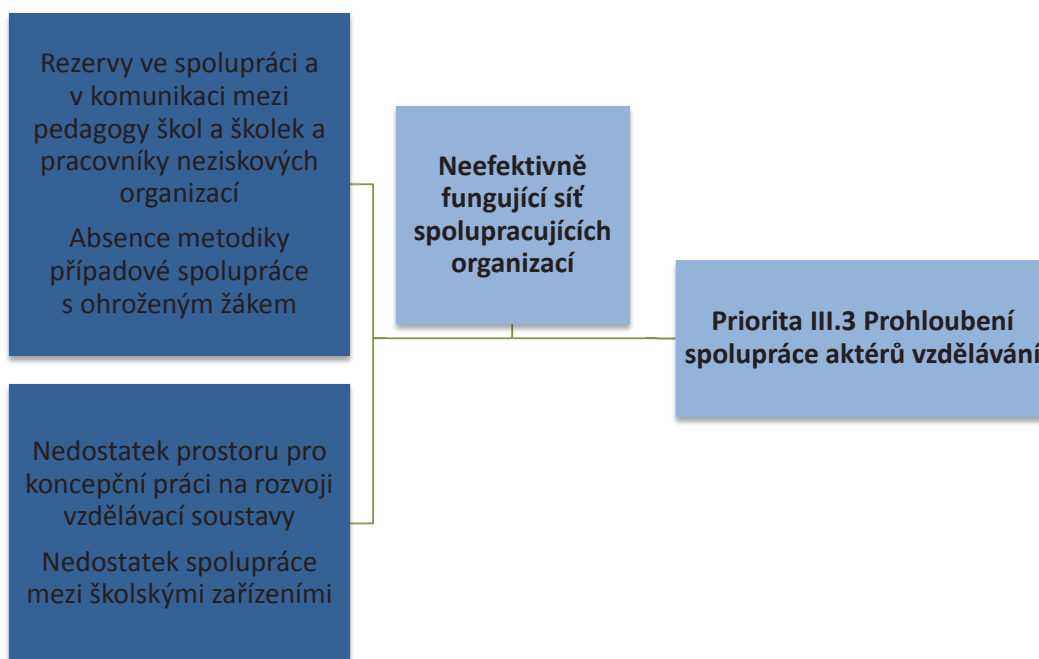
Obrázek 24: Zobrazení vztahu selhávání žáků a třídních kolektivů k prioritě III.2

4.3.3.4 Priorita II. 3 - Prohloubení spolupráce aktérů vzdělávání

V rámci Ostravy působí celá řada aktérů, kteří se podílejí na vzdělávání žáků ze sociálně vyloučeného prostředí. Ne vždy však spolu tito aktéři spolupracují. Během plánovacího procesu jsme mohli ověřit, že je potřeba prohloubit spolupráci mezi školami navzájem a řešit klíčové otázky vzdělávání společně, přinejmenším na úrovni městských obvodů. Často jsme narazili na určité nepochopení mezi základními školami a neziskovými organizacemi. Například, k zefektivnění doučování ze strany nevládních organizací

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

by došlo větší spolupraci s třídními učiteli. Platí také, že neziskové organizace více spolupracují pouze s omezeným spektrem mateřských a základních škol. Zvláštní místo při motivaci ke vzdělávání sehrávají romské aktivistické skupiny, které pracují nezávisle na síti neziskových organizací. Během plánovacího procesu se podařilo motivovat ke spolupráci všechny uvedené strany a navrhnout cíle, v jejichž rámci se vytvoří mechanismy spolupráce jak na případové úrovni, tak na úrovni rozvojového plánování.

Obrázek 25: Zobrazení vztahu neefektivně fungující sítě spolupracujících organizací k prioritě III.3

4.3.4 Prevence rizikového chování

V sociálně vyloučených lokalitách a na ubytovnách dochází z mnoha důvodů ke koncentraci trestné činnosti. Mezi hlavní důvody patří zejména chudoba a nízké právní povědomí obyvatel. Koncentrují se zde ovšem jak pachatelé, tak oběti trestné činnosti. Na území města Ostravy žije cca 6 150 osob v 15 sociálně vyloučených lokalitách a 5 500 osob ve 42 ubytovnách. V lokalitách a ubytovnách žije 917 pachatelů trestných činů a přestupků z celkového počtu 3 550 (údaje za r. 2014). Celkem bylo na území města spácháno 15 168 trestných činů a přestupků, z toho 1 254 měli na svědomí pachatelé ze SVL a ubytoven, což představuje cca 8 % z celkového počtu. Z toho plyne, že z celkových počtů má čtvrtina pachatelů trestných činů na svědomí méně než 10 % trestných činů a přestupků. Tedy, přestože je počet pachatelů z lokalit a ubytoven vysoký, nepáchají tomu úměrné číslo trestných činů a přestupků.

Jednou z dílčích částí cílové skupiny tohoto plánu jsou také lidé, kteří se navrátili z výkonu trestu, někteří z nich také do prostředí ubytoven nebo sociálně vyloučených lokalit. Jejich celkový počet činil v loňském roce celkem 314 osob. Probační a mediální služba realizovala v r. 2014 celkem 6 programů, jichž se účastnilo 89 osob.

Velmi těžko uchopitelným a kvantifikovatelným problémem je míra drogové závislosti a ohrožení návykovým chováním, protože mezi oběma jevy neexistuje jasná hranice. Z neziskových organizací působících v sociálně vyloučených lokalitách ale opakovaně přicházejí informace o rozšiřování fenoménu návykového

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

chování, o snižování věkové hranice experimentátorů i pravidelných uživatelů. Nejvíce ohroženou skupinou návykovým a dalším rizikovým chováním je mládež, které je v tomto plánu věnovaná velká pozornost. Výčet kvantifikovatelných informací souvisejících s rizikovým chováním lze najít v příslušné části indikátorové tabulky. Zde se zaměříme na analýzu základních problémových okruhů.

Pozn.: Analýza klíčových problémů a SWOT analýza shrnují základní poznatky z jednání pracovních skupin, individuálních jednání s neziskovými organizacemi a komunikace s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

4.3.4.1 SWOT analýza – prevence rizik

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ○ Etablované organizace zabývající se drogovou problematikou. ○ Víceleté financování u protidrogové politiky programů. ○ Pracovník města zaměřený na drogovou problematiku. ○ Etablované organizace zabývající se bezpečností v sociálně vyloučených lokalitách. ○ Existence a činnost tzv. policejních buněk. ○ Komunitní plán má pracovní skupinu zaměřenou na prevenci kriminality. ○ Strategie prevence kriminality. ○ Dotační titul zaměřený na prevenci kriminality. ○ Síť partnerských organizací zaměřených na prevenci kriminality. ○ Komunitní práce ve vybraných lokalitách. ○ Asistenti prevence kriminality. ○ Systém podpory obyvatel lokalit během extremistických pochodů. ○ Preventivní programy zaměřené na rizikovou mládež (nízkoprahová zařízení, otevřené kluby). ○ Etablovaná organizace zaměřená na lidi po výkonu trestu. ○ Etablovaná organizace zaměřená na ženy žijící se sexem. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vysoký počet uživatelů návykových látek. ○ Snižující se věk pravidelných uživatelů návykových látek. ○ Snižující se věk experimentujících s drogami. ○ Rozšiřování drog do „nových“ lokalit. ○ Malá míra výměny informací mezi odborníky na drogovou problematiku a poskytovateli služeb sociální prevence. ○ Nízká míra připravenosti poskytovatelů služeb řešit situace spojené s návykovým chováním. ○ Koncentrace přestupkové a trestní činnosti do sociálně vyloučených lokalit a jejich okolí. ○ Specifické druhy trestné činnosti v sociálně vyloučených lokalitách (lichva, kuplířství). ○ Konflikty obyvatel sociálně vyloučených lokalit a jejich okolí. ○ Problematické soužití starousedlíků a nově příchozích do lokalit. ○ Přestupky proti společnému soužití. ○ Projevy extremismu zaměřené na vyloučené lokality. ○ Zakládání černých skládek v okolí SVL (ne nutně osobami z lokalit). ○ Znečišťování veřejného prostranství. ○ Herny - gambling, konzumace alkoholu v jejich blízkém okolí. ○ Rušení nočního klidu. ○ Rozebírání a vloupání do garážových komplexů a opuštěných budov. ○ Negativní obraz lokalit. ○ Diskriminace Romů na trhu práce. ○ Diskriminace Romů v oblasti bydlení a služeb. ○ Trestná činnost nezletilých dětí a mladistvých. ○ Bezprizornost dětí a mládeže na sídlišťích a ve vyloučených lokalitách. ○ Nedostatek příležitostí ke smysluplnému trávení volného času v některých lokalitách Ostravy. ○ Nedostatek prostor pro bezpečné trávení volného času ze strany mládeže. ○ Nedostatek příležitostí poradit se. ○ Nedostatečné kompetence dětí a mládeže v oblasti úvěrů, zadlužování, hospodaření, sociálních rizik. ○ Velký počet osob navracejících se z výkonu trestu. ○ Nedostatek služeb a podpůrných aktivit pro navrátilce z výkonu trestu. ○ Nedostatek kapacit pro přechodné bydlení lidí po návratu z výkonu trestu. ○ Nedostatek kapacit pro zdravotně osvětové, sociální a terapeutické činnosti pro sexuální pracovnice.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

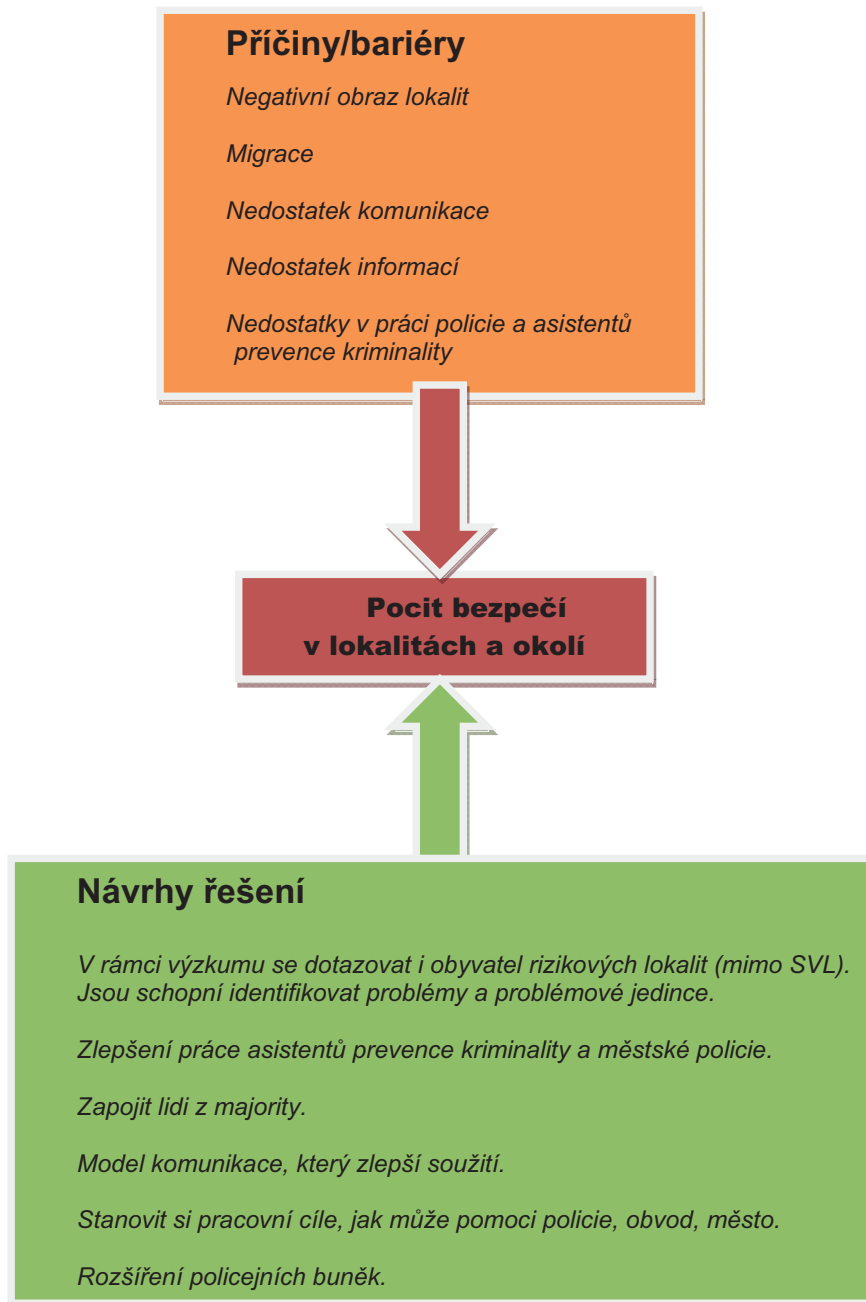
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">○ Dotační příležitosti z Operačního programu zaměstnanost.○ Rozšíření počtu asistentů prevence kriminality.○ Rozšíření činnosti policejních buněk.○ Spolupráce s novými partnerskými organizacemi.○ Podpora kapacit organizací, které se osvědčily.	<ul style="list-style-type: none">○ Růst počtu uživatelů návykových látek.○ Další snižování věkové hranice uživatelů a experimentátorů.○ Vystřování vztahů mezi obyvateli města.○ Projevy extremismu.○ Sestěhovávání osob do vyloučených lokalit a ubytoven, vznik dalších sociálně vyloučených lokalit.○ Nestabilita v oblasti bydlení způsobená změnami legislativy.○ Noví obyvatelé lokalit ze Slovenska.

SWOT analýza formuluje řadu slabých stránek, respektive problémů, které je třeba pravidelně řešit. Proti tomu staví osvědčený systém prevence, který lze v mnoha ohledech obohatit a rozšířit prostřednictvím nových příležitostí. V souvislosti s problematikou doplatku na bydlení na ubytovnách je třeba formulovat poněkud nepředvídatelné hrozby.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.4.2 Priorita IV. 1 - Zapojení občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí

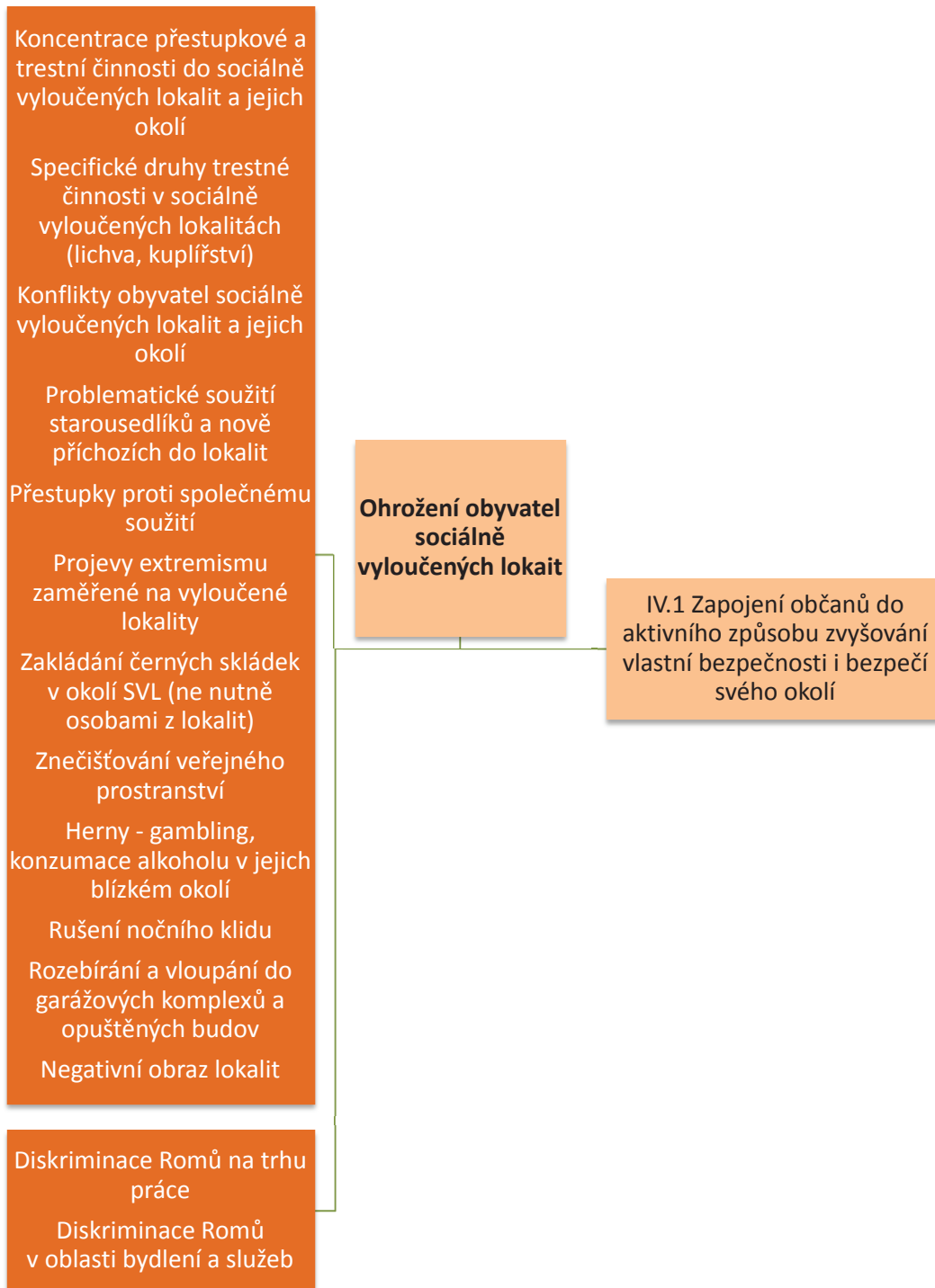
V sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí se kumuluje celá řada problémů, které výrazně zhoršují sousedské vztahy a soužití v daném území. Soubor těchto problémů je v Ostravě znám, jak odráží např. zpracovaná SWOT analýza. Připravovaný výzkum pocitu bezpečí, který bude předcházet naplňování cílů této priority, by však měl ukázat, jaké jsou např. rozdíly mezi jednotlivými lokalitami navzájem. Následující schéma odráží diskusi k pocitu bezpečí vedenou na dubnové pracovní skupině:

Obrázek 26: Zobrazení příčin problémů s pocitem bezpečí v lokalitách a návrhy na řešení

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Schéma ukazuje, na jaký okruh problémů reaguje priorita IV.1:

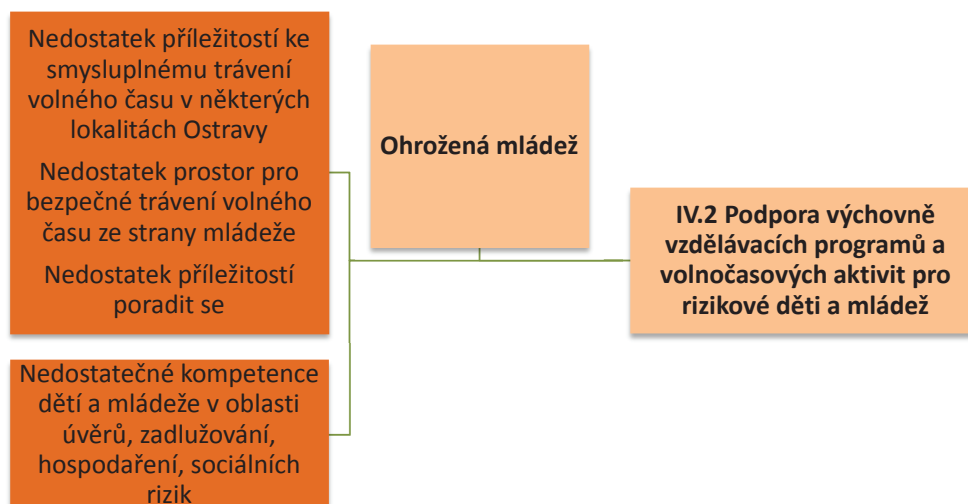

Obrázek 27: Zobrazení vztahu podílu ohrožených obyvatel SVL k prioritě IV.1

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.4.3 Priorita IV. 2. - Podpora výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež

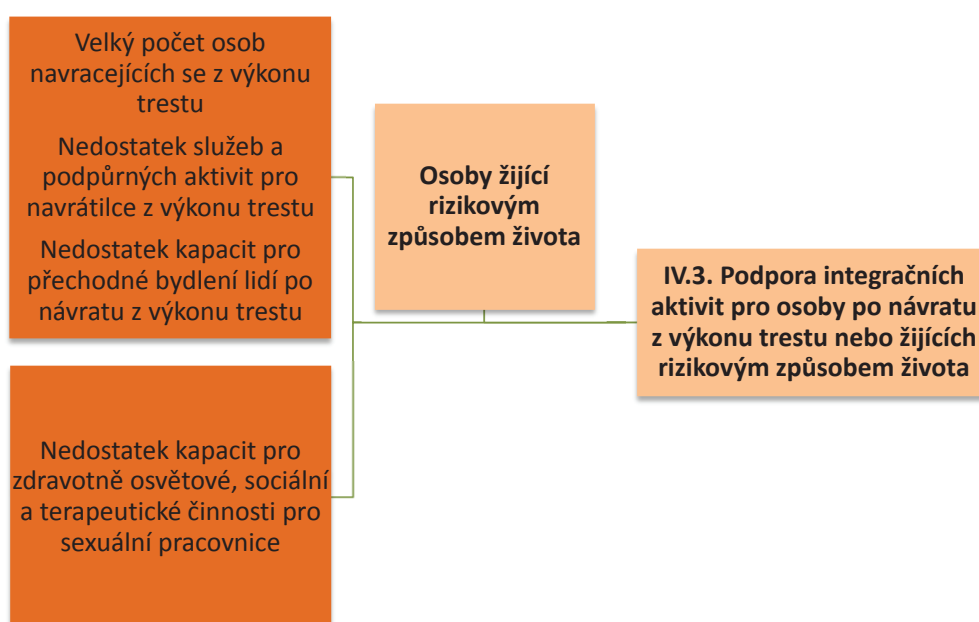
Mládež tvoří velmi rizikovou skupinu obyvatel, která je ohrožována celou řadou jevů, jako je návykové chování či delikventní činnost. Jiným typem rizik je předčasné upadnutí do dluhů nebo nestability v oblasti bydlení. Priorita se snaží reagovat na oba typy rizik. Na jedné straně se zaměřuje na trávení volného času, na druhé straně míří k obohacení vzdělávacího programu o oblast tzv. sociálních rizik.

Obrázek 28: Zobrazení vztahu ohroženosti mládeže k prioritě IV.2

4.3.4.4 Priorita IV. 3. - Podpora integračních aktivit pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo žijících rizikovým způsobem života

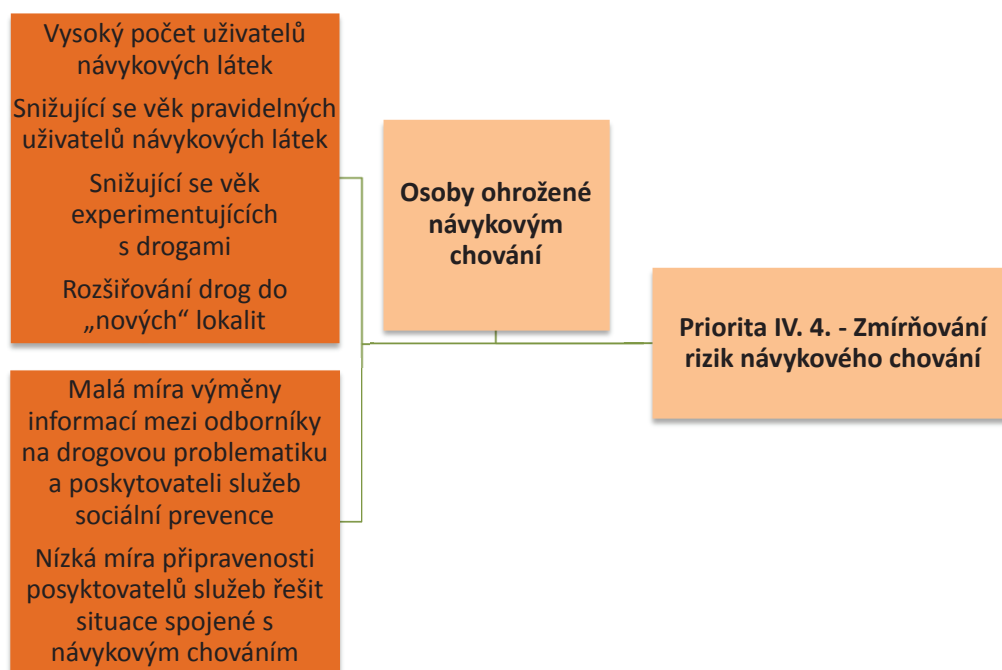
Ženy provozující komerční sex a lidé po návratu z výkonu trestu tvoří relativně malý, jasně vymezený segment lidí ohrožených sociálním vyloučením. Také jejich potřeby jsou specifické. V Ostravě existují etablovaní poskytovatelé sociálních služeb zaměřeni na tyto cílové skupiny. Je tu ale řada potřeb, jako je např. terapeutická podpora, pro které je nutné teprve vybudovat kapacity.

Obrázek 29: Zobrazení vztahu podílu osob žijících rizikovým způsobem života k prioritě IV. 3

4.3.4.5 Priorita IV. 4 - Zmírňování rizik návykového chování

V dotazníku, na který odpovídali členové tzv. policejních buněk (pracovních skupin na úrovni jednotlivých obvodů), jaký spatřují v lokalitách, kde působí, největší problém, odpovídali, že je jím nárůst užívání návykových látek a stále se snižující věk jejich uživatelů. Poskytovatelé sociálních služeb také zmiňovali, že je návykové chování uživatelů přivádí do situací, na které nejsou odborně připravení. Priorita IV. 4 směřuje k řešení těchto problémů.

Obrázek 30: Zobrazení vztahu příčin podílu osob ohrožených návykovým chováním k prioritě IV. 4

4.3.5 Rodina a zdraví

Za rok 2014 bylo v Ostravě 7 305 případů rodin řešených OSPOD. Ne všechny tyto případy znamenají ohrožení dítěte, ale platí, že rodin s ohroženým dítětem je v Ostravě velké množství. Tato statistika je provázána se skutečností, že zde žije velmi mnoho rodin ve vyloučených lokalitách, na ubytovnách, v přelidněných domácnostech. Mnoho rodin migruje a bydlí na jednom místě pouze krátkodobě. 163 rodinám byl v uplynulém roce nařízen soudní dohled. Ústavní výchova či umístění do náhradní/příbuzenské péče byl nařízen u 254 rodin. Sociální služby zaměřené nebo částečně zaměřené na rodinu nebo na děti mají v Ostravě takovéto kapacity: Odborné sociální poradenství má okamžitou kapacitu 38 klientů, za rok jejich služeb využilo celkem 5 108 klientů. U sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi je okamžitá kapacita 126 klientů a celkové číslo klientů za rok je 2 220. U terénních programů je okamžitá kapacita 15 a souhrnný počet klientů je 915. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež mají okamžitou kapacitu 295 a celkem měli v roce 2014 1 197 klientů. Krizová pomoc má okamžitou kapacitu 4 klienty a služeb využilo 192 klientů. Další kvantifikovatelné informace lze nalézt v příslušné pasáži indikátorové tabulky. Zde se nyní zaměříme na klíčové problémy v dané oblasti.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.5.1 SWOT analýza pro oblast rodina a zdraví

Pozn: Analýza klíčových problémů a SWOT analýza shrnují základní poznatky ze studia dokumentů, jednání pracovních skupin, individuálních jednání se zástupci městských obvodů, města, kraje a nestátních neziskových organizací, individuálních jednání při procesu získávání dat z oddělení sociálně právní ochrany dětí, oddělení sociálních služeb (komunitní plánování) a úřadu práce ČR – krajské pobočky Ostrava.

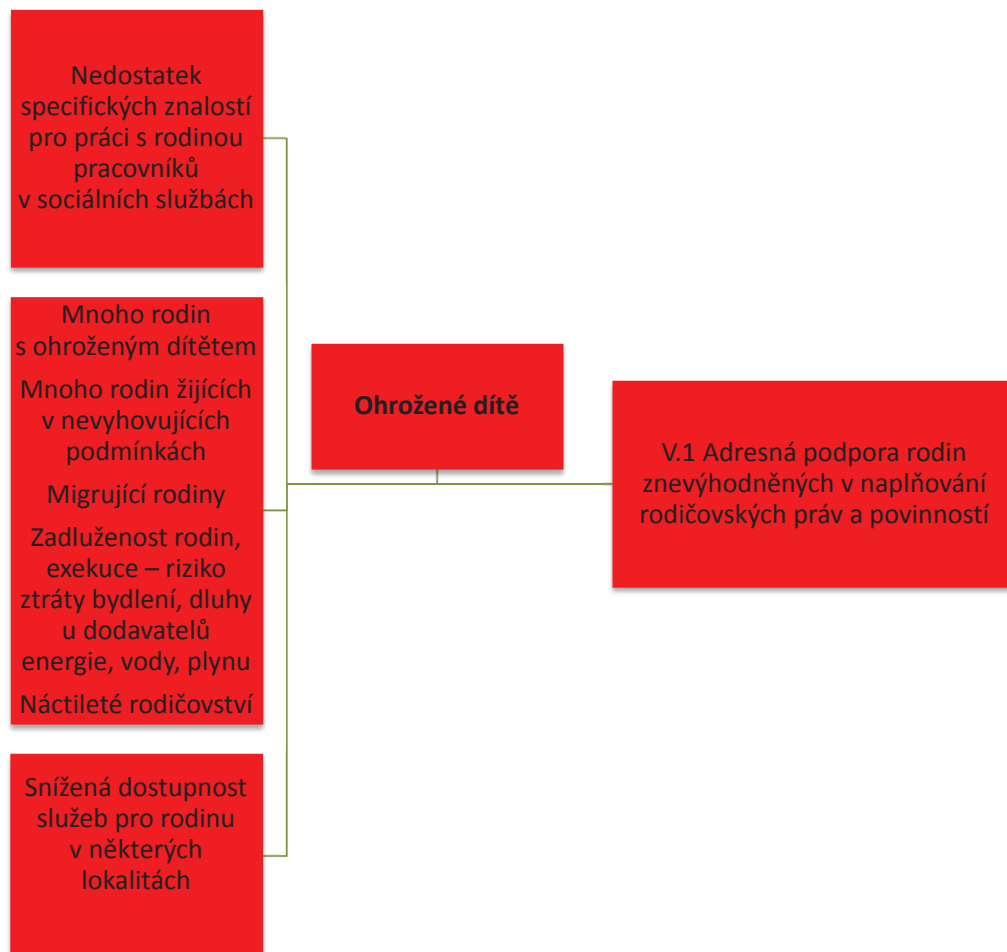
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">○ Funkční a otevřené oddělení sociálně právní ochrany dětí.○ Dotační program zaměřený na rodinu.○ Kompetentní neziskové organizace poskytující služby na podporu rodiny.○ Kompetentní neziskové organizace poskytující sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a další služby pomáhající rodině.○ Komunitní plánování a podpora sociálních služeb ze strany města.○ Spolupráce neziskových organizací se státní správou.	<ul style="list-style-type: none">○ Mnoho rodin s ohroženým dítětem.○ Mnoho rodin žijících v nevyhovujících podmínkách.○ Migrující rodiny.○ Zadluženost rodin, exekuce – riziko ztráty bydlení, dluhy u dodavatelů energie, vody, plynu.○ Nedostatek specifických znalostí pro práci s rodinou pracovníků v sociálních službách.○ Snížená dostupnost služeb pro rodinu v některých lokalitách.○ Náctileté rodičovství.○ Domácí násilí.○ Latence domácího násilí ve vyloučených lokalitách.○ Neinformovanost o možnostech pomoci○ Místa nedostupnost zdravotní péče – např. zubaři.○ Nedostupnost dětské zdravotní péče pro obyvatele lokalit.○ Zanedbávání zdravotní péče.○ Nedostatečná informovanost o povinnostech a právech v oblasti zdravotní péče.○ Marginalizace tématu zdraví.○ Nezdravý životní styl.○ Nedostatek sociálně zdravotních pracovníků.○ Nedostatek hřišť v okolí některých SVL a ubytoven.○ Nemožnost aktivního trávení volného času dětí v některých lokalitách.○ Problematické party mladistvých.○ Odcizení.○ Závislosti – alkohol, drogy, gambling.○ Socio-ekonomická situace domácnosti.○ Absence koncepce rodinné politiky.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">○ Příprava koncepce rodinné politiky.○ Využití zdravotně sociálních pracovníků.○ Využití osvětových programů v oblasti zdraví.○ Využití odborných kapacit ostravských pracovníků ke zlepšení situace.○ Sportovní aktivity pro mládež v SVL.○ Posílení preventivních aktivit.○ Využití Operačního programu zaměstnanost.	<ul style="list-style-type: none">○ Další ekonomický úpadek rodin.○ Zhoršení situace rodin v oblasti bydlení.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

SWOT analýza poukazuje na celou řadu slabých stránek v několika oblastech. V některých slabé stránky vyvažují stránky silné, jako třeba síť služeb na podporu rodin v agendě SPOD nebo sociálních služeb zaměřených na rodinu. Byť ale tyto služby představují stabilní protíváhu některých slabých stránek, vedou spíše k udržení stávajícího stavu, než že by dokázali vést k trvalému zlepšení. Co se týká dostupnosti zdravotní péče a informovanosti o ní, tam slabé stránky zatím silně převažují. Příležitost ke zlepšení lze spatřovat v nových dotačních možnostech, ale také v množství kompetentních pracovníků, kteří se problematikou zabývají.

4.3.5.2 Priorita V. 1 - Adresná podpora rodin znevýhodněných v naplňování rodičovských práv a povinností

Priorita chce naplněním jednoho ze svých cílů přispět k přímé práci s ohroženými rodinami a to souborem specifických činností realizovaných ve spolupráci s orgány SPOD a přispět k jejich stabilizaci. Kapacita nastavené podpory neodpovídá rozsahu potřebnosti, ale vychází také z limitující kapacity místních organizací a také schopnosti institucionálního okolí určitý rozsah nových aktivit přijmout. V komunikaci s partnery, zejména na tzv. policejních buňkách, vyšlo najevo, že pracovníci a pracovníce podporující rodiny potřebují specializovaný vzdělávací modul zaměřený na legislativu SPOD a na další aspekty práce s ohroženou rodinou. V neposlední řadě se priorita zaměřuje na možnosti zvýšení dostupnosti služeb pro rodiny v městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz.

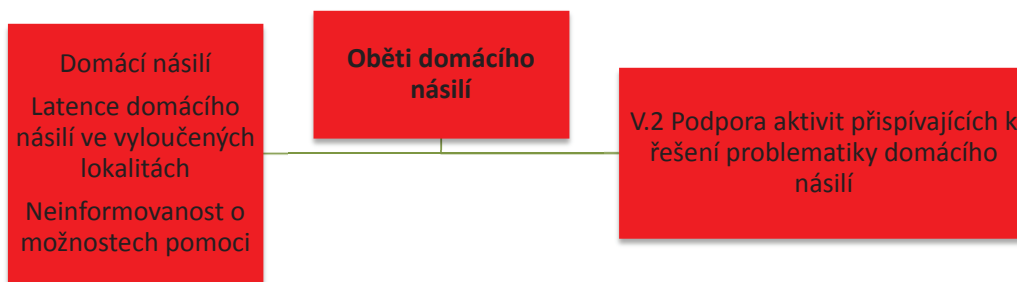

Obrázek 31: Zobrazení vztahu příčin podílu osob ohrožených návykovým chováním k prioritě V. 1

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.5.3 Priorita V. 2 - Podpora aktivit přispívajících k řešení problematiky domácího násilí

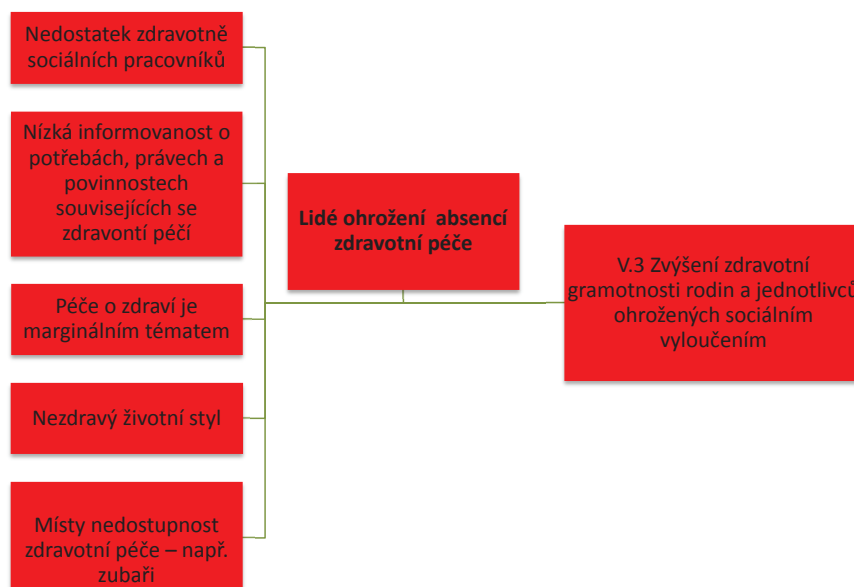
Domácí násilí představuje specifický problém, který je charakteristický velkou latencí. Jde o téma do jisté míry tabuizované, je nesnadné ho rozpoznat a v sociálně vyloučených lokalitách to může být ještě obtížnější. Rámec pro vnímání domácího násilí vytváří společenské normy, které k němu mohou být různě tolerantní či kritické. Problematika domácího násilí bývá bagatelizována, oběť může být izolovaná, s čímž souvisí obtížnost domácnost opustit. Roli hraje, jsou-li ve vztahu přítomny děti, které při rozhodování hrají roli. Negativní roli hrají závislosti, ať již jde o nadužívání alkoholu, závislost na návykových látkách či gambling. Priorita se zaměřuje na pilotní rozpoznání a řešení existence domácího násilí v domácnostech.

Obrázek 32: Zobrazení vztahu příčin výskytu obětí domácího násilí k prioritě V. 2

4.3.5.4 Priorita V. 3 - Zvýšení zdravotní gramotnosti rodin a jednotlivců ohrožených sociálním vyloučením

Mezi rodinami ze sociálně vyloučených lokalit a ubytoven je nízká informovanost v oblastech souvisejících se zdravotní péčí. V některých oblastech je hůře dostupná, lidé mohou mít problémy se získáním stálého lékaře. Souběhem těchto faktorů se zdravotní péče stává vyhledávanou až v nezbytně nutných případech, kdy je řešení důsledků obtížnější. Problematická je situace v některých lokalitách a ubytovnách, které mohou pro své obyvatele představovat zdravotní rizika, vinou nevyhovujících životních podmínek může docházet k šíření infekčních nemocí. Účinné působení v této oblasti také vyžaduje specifické vzdělání.

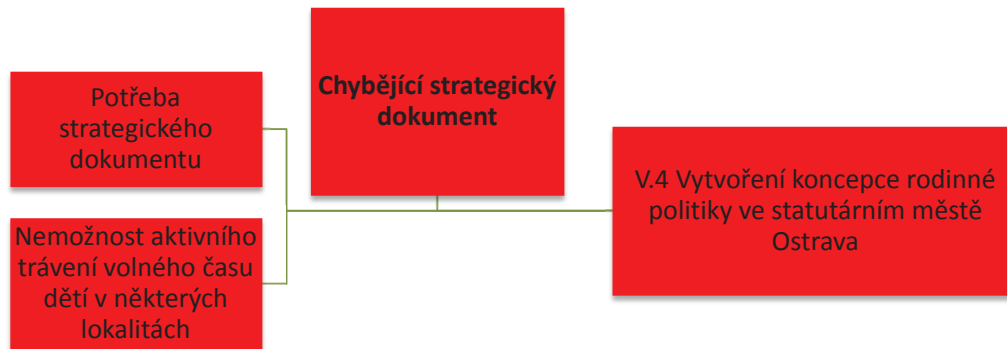

Obrázek 33: Zobrazení vztahu příčin výskytu lidí ohrožených absencí zdrav. péče k prioritě V. 3

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

4.3.5.5 Priorita V. 4 - Vytvoření koncepce rodinné politiky ve statutárním městě Ostrava

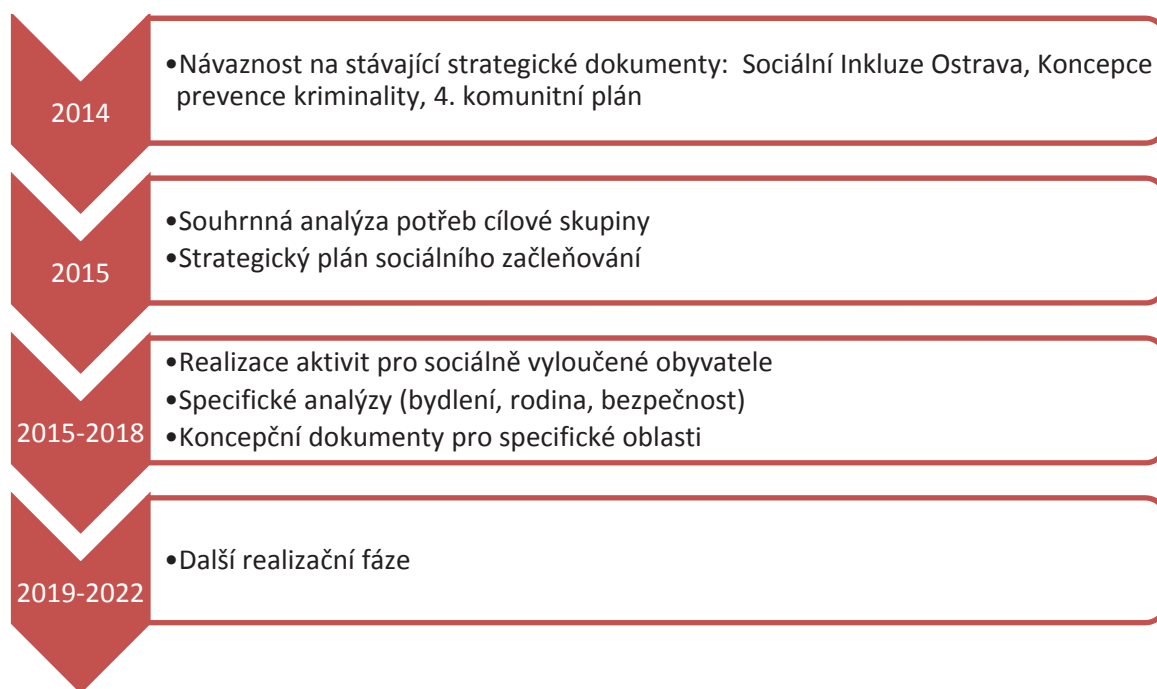
Rodina bývá přítomna v řadě témat, které je třeba řešit koncepčně. Vysoké množství rodin je s ohroženým dítětem, které vyžadují péči oddělení sociálně právní ochrany dětí, pro rodiny ze sociálně vyloučených lokalit a ubytoven je obtížněji dostupná či nedostupná zdravotní péče, veřejná prostranství jsou v nevyhovujícím stavu, děti nemají kde trávit volný čas, při zaměstnání je třeba sladovat nároky rodinného a profesního života. Záměrem je zpracovat podkladovou analýzu, která se nastíněnými tématy bude zabývat a na jejím základě bude zpracována koncepce rodinné politiky města Ostravy.

Obrázek 34: Zobrazení vztahu potřeby strategického dokumentu k rodinné politice k prioritě V. 4

5. Návrhová část

Návrhová část strategického plánu obsahuje úplný soubor priorit a cílů, které společně naplánovali a připravili k realizaci lokální partneři ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování. Priority změny směřují do pěti oblastí, kde se nejvíce manifestuje sociální vyloučení a kde jsme v dlouhodobé komunikacispartneryrozkyriipotenciálkezměně. Jednáseoblastzaměstnanosti, bydlení, vzdělávání, prevence rizikového chování a oblast rodiny a zdraví. Naplánované cíle míří k naplnění potřeb obyvatel stížených nebo ohrožených sociálním vyloučením a systémových aktérů, kteří se v Ostravě dlouhodobě snaží o zmírnění dopadů sociálního vyloučení. V každé z oblastí tak najdeme řadu inovativních aktivit, které směřují k potřebám obyvatel, ale i aktivity analytické, koncepční a koordinační, které přispějí ke zmírnění sociálního vyloučení zprostředkovaně. Každá aktivita je výsledkem procesu plánování, ale některé z nich vyjadřují dlouhodobě formulovanou potřebu města a jeho partnerů ve vybraných oblastech plánování prohloubit. Např. podpora rodin v oblasti bydlení má v Ostravě dlouhou tradici a téměř nikde jinde se nenajde tolik příkladů dobré praxe jako zde. V tomto ohledu je na co navázat a plán navrhuje řadu vzájemně propojených činností tohoto typu. V souvislosti s připravovaným zákonem o sociálním bydlení a nejen s ním však vzniká potřeba prohloubit spolupráci magistrátu a městských obvodů, obvodů a nestátních neziskových organizací, ustanovit řadu nových pravidel a připravit na novou legislativu bytový fond. Z tohoto důvodu je třeba spolupráci všech aktérů ještě hlouběji a nově definovat prostřednictvím koncepce sociálního bydlení. Toto je pouze jeden z příkladů, který ukazuje, proč Agentura chápe proces spolupráce se statutárním městem Ostrava jako proces dlouhodobý, přesahující jeden plánovací cyklus. Realizační období strategického plánu bude také dobou, kdy bude možné prostřednictvím specifických analýz, koncepční a koordinační práce definovat vybrané problémy třisetisícového města mnohem přesněji a šířeji. Postup v rozvoji společných aktivit ukazuje schéma:

Každá část plánu je členěná do priorit a cílů. Priority jsou formulované jako obecné popisy procesu změny v jasně definované oblasti. Jejich formulace jsou často přejaté z aktuálních strategických dokumentů města, na které navazujeme, nebo jsou jejich formulace zobecněné či konkretizované. Cíle jsou formulované

jako měřitelné výsledky určitých procesů. Ve znění cíle formulujeme kapacity dopadu, které přitom často chápeme jako nejnižší a bezpečně dosažitelné. Jako takové nevyjadřují rozsah potřeb cílové skupiny, který je diametrálně vyšší, ale i absorpční kapacitu prostředí, kterou se podařilo zjistit a povzbudit metodickým projektovým poradenstvím. Každá priorita a cíl jsou slovně popsány, aby bylo zřejmé jejich zaměření, ale cíle jsou zároveň definované vysoce technicistními tabulkami, které vyjadřují postupné kroky při realizaci plánu, zodpovědnost za jednotlivé dílčí kroky, prostředky, které jsou na realizaci potřeba apod. V rámci cílů, které se budou naplňovat realizací projektových záměrů, je souslednost opatření navržená analogicky. Odpovědnosti v rámci jednotlivých kroků se pak dělí mezi žadatele, město jako nositele odpovědnosti za monitoring naplňování plánu a Agentury jako projektově poradenské pracoviště.

Legenda k realizačním kartám pro projektové aktivity

Garant: Jedná se o subjekty zastoupené konkrétními zaměstnanci, kteří budou garantovat naplňování daného cíle. Ve všech případech bude garantem zástupce ASZ a SMO a žadatel nebo kolegium žadatelů, resp. realizátorů projektů přispívající k naplňování daného cíle.

Popis opatření týkající se projektových aktivit a role aktérů v daném opatření:

- Sepsání projektových žádostí: zpracování projektové žádosti, vč. vypracování analýzy potřebnosti, případně dalších dokumentů dle požadavků operačních programů (žadatelé), průběžné konzultace projektové žádosti (ASZ)
- Aktualizace plánu po vyhodnocení projektových žádostí (ASZ)
- 1. Etapa: realizace KA (žadatelé), facilitace procesů a konzultace (ASZ), sběr dat během monitorovacích období a průběžné vyhodnocování dopadu na CS (žadatelé, ASZ, SMO), přehled čerpání alokace (žadatelé), řízení rizik a změn v projektu (žadatelé, ASZ),
- 2. Etapa: realizace KA (žadatelé), facilitace procesů a konzultace (ASZ), sběr dat během monitorovacích období a průběžné vyhodnocování dopadu na CS (žadatelé, ASZ, SMO), přehled čerpání alokace (žadatelé), řízení rizik a změn v projektu (žadatelé, ASZ), rozbor a příprava navazujících aktivit k zajištění udržitelnosti (žadatelé, ASZ, SMO)
- 3. Etapa: realizace KA (žadatelé), facilitace procesů a konzultace (ASZ), sběr dat během monitorovacích období a závěrečné vyhodnocování dopadu na CS (žadatelé, ASZ, SMO), čerpání alokace (žadatelé), zhodnocení naplnění cíle a aktualizace plánu udržitelnosti (žadatelé, ASZ, SMO)

5.1 Zaměstnanost

5.1.1 Popis oblasti

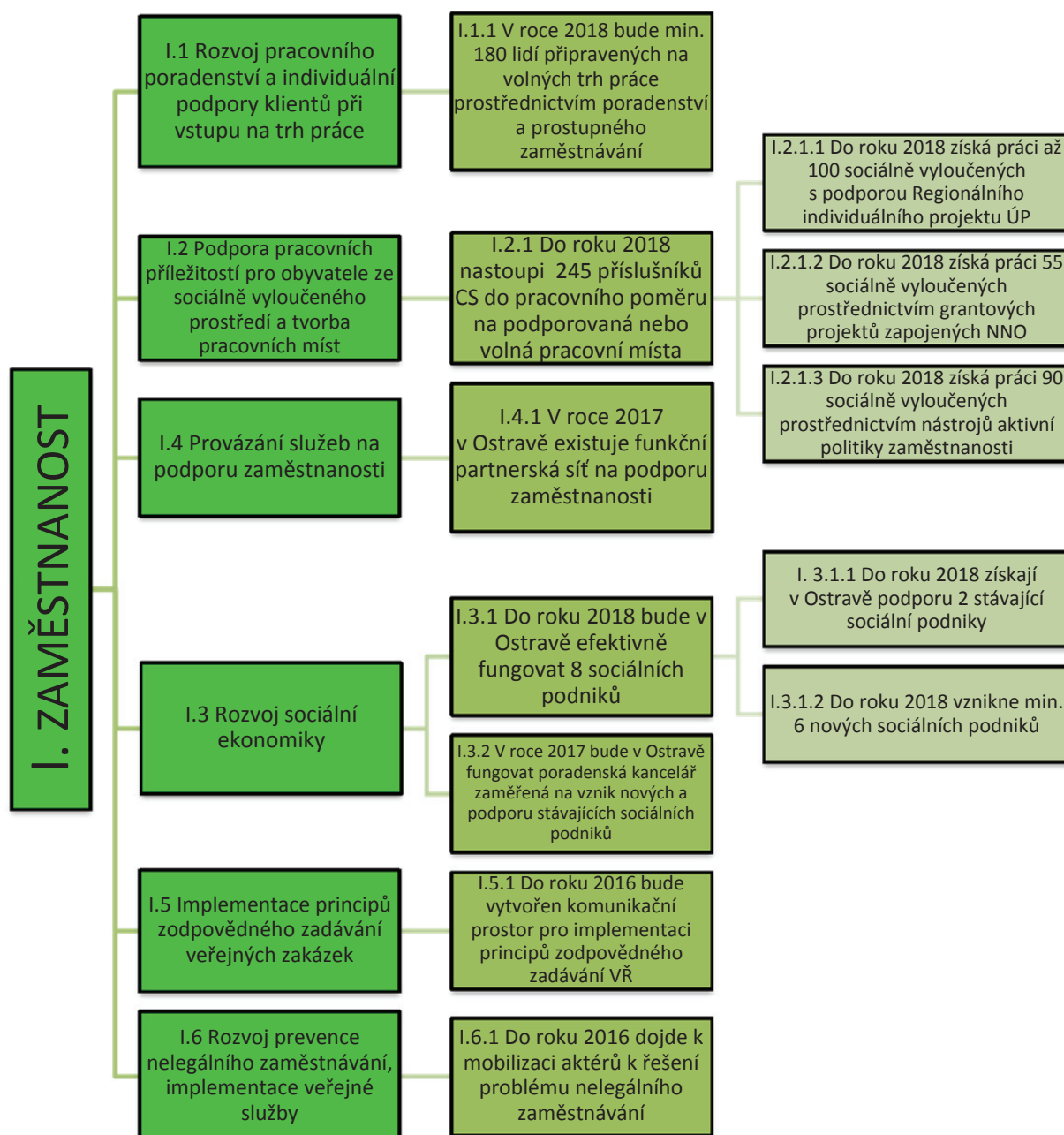
Priority a cíle v oblasti zaměstnanosti²⁷ vytvářejí soubor provázaných aktivit zaměřených na lidi s kumulovanými překážkami vstupu na trh práce. Systémoví aktéři (úřad práce, nestátní neziskové organizace, město) se shodují, že překážkou pro vstup obyvatel vyloučených lokalit a dalších dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce jsou zejména dluhy, nevhodně nastavené dávkové systémy a četné příležitosti pracovat na černo, nízká kvalifikace. Tyto a některé další jevy, jako je příležitost ke sběru kovů na haldách, diskriminace a předsudky na straně velké části zaměstnavatelů, ztráta pracovních návyků při dlouhodobé nezaměstnanosti, učení se od okolí, ztráta sebevědomí, nízká mzda (někdy stejná jako podpora), strach z nestereotypního prostředí, vedou k tomu, že se práce na smlouvu jeví mnoha lidem jako abstraktní a vzdálený cíl.

Všechny připravené aktivity uvědoměle pracují s tímto souborem překážek a pokoušejí se je řešit z různých hledisek. Větší část cílů směřuje k přípravě klientů pro vstup na trh práce a tvorbě pracovních míst, ale metodika podpory v připravených aktivitách skrývá řešení uvedených překážek alespoň pro část zapojených klientů. Některé navržené cíle povedou alespoň k částečné eliminaci nelegální práce. Vysokou prioritu přikládáme rovněž tvorbě sítě zaměstnanosti. Na základě dosavadních zkušeností očekáváme, že hlubší provázání práce nestátních neziskových organizací a městských obvodů s úřadem práce, různých organizačních složek a referátů úřadu práce navzájem a systematictější oslovování zaměstnavatelů velmi zefektivní možnost uplatnění klientů v legálním zaměstnání.

Všechny strategické dokumenty, na které Strategický plán sociálního začleňování v Ostravě navazuje, mluví o zásadní potřebě uplatnění klientů na trhu práce. Sociální inkluze Ostrava formuluje priority: Posílit motivaci sociálně vyloučených a ohrožených k aktivnímu hledání práce, Zvýšit nabídku pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané. V komunitním plánu se setkáváme s cíli: Vytvoření podmínek pro získání nových pracovních míst pro osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené (PS sociálně vyloučení); Cílená spolupráce s Romy pro podporu pracovního uplatnění (PS Romské etnikum); Prohloubení spolupráce se zaměstnavateli, ÚP a agenturou podporovaného zaměstnávání (PS Romské etnikum); vytvoření podmínek pro rozvoj sociální ekonomiky (PS sociálně vyloučení); nastavení vyjednávání pracovních příležitostí pro matky s dětmi (PS děti a rodina).

V kontrastu s těmito plány a potřebami je určitá společná bezradnost vyplývající z nízké úspěšnosti uplatňování klientů na trhu práce v minulosti. Relativně nízké hodnoty indikátorů nastavené pro následující cíle odrážejí pečlivou diskusi a jsou stanovené jako bezpečné minimum. Přestože je cílový počet zaměstnaných klientů v nepoměru s potřebami ostravského prostředí, hodnotíme předkládaný plán v oblasti zaměstnanosti jako ofenzivní. Bude se jednat o historicky největší počet pracovních příležitostí orientovaných na obyvatele lokalit a sociálně vyloučené, ale zároveň o ověření nových forem podpory a vybudování principů dlouhodobé spolupráce. Aktivity lokálního partnerství Ostrava na poli zaměstnanosti jsou akceptované i Paktem zaměstnanosti Moravskoslezského kraje jako naplnění cílů pro jednu z cílových skupin (dlouhodobě nezaměstnaní a sociálně vyloučení) a zároveň jako modelový soubor aktivit pro ostatní obce v kraji.

²⁷ Priority a cíle pro oblast zaměstnanosti v rámci strategického plánu jsou v souladu s následujícími národními strategickými dokumenty: Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020 (http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/strateg_zam_2020), Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020 (http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf), Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020 (<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-2014-2020>), Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014 - 2020 (<http://www.mpo.cz/dokument119071.html>), Strategie romské integrace do roku 2020 (http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_czech_republic_strategy2_cs.pdf), připravovaný zákon o sociálním podnikání - dle Usnesení vlády č. 165/2014 (<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/vyhled-legislativnich-praci-vlady-na-leta-2015-az-2017-116710/>), Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR http://www.mzp.cz/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje. A dále jsou v souladu s těmito strategickými dokumenty na úrovni Moravskoslezského kraje: Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009 - 2020 (https://verejna-sp-rava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/rozvoj_kraje/srk_2009_2020.pdf), Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje na období 2015 - 2020 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/finalni-strategie-romu-2015---2020.pdf)

5.1.2 Priorita I.1 – Rozvoj pracovního poradenství a individuální podpory klientů při vstupu na trh práce

Tato priorita obsahuje jediný cíl. Nejméně 180 klientů projde individuálním a skupinovým poradenstvím zaměřeným na faktory sociálního vyloučení (zadluženost, rizika práce na černo) a vyloučení z trhu práce. Následně dojde k aktivizaci prostřednictvím exkurzí a dalších forem seznámení s různými druhy práce. Poté klienti nastoupí do práce na zkoušku, bude se jednat o krátkodobé placené zaměstnání s nekolidujícím příjmem, během kterého jim bude adresované další poradenství. Soubor aktivit je „šitý na míru“ klientům, kteří jsou sociálně vyloučení. Cíl bude naplněn, když budou tyto klienti připraveni vstoupit na trh práce. Podporu vstupu na trh práce budeme řešit v návaznosti na cíl I. 2.1.3 - Do roku 2018 získalo práci 90 sociálně vyloučených prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Nástrojem pro naplnění cíle je podání projektů do OP Z 2.1. Aktivity projektu postupně a s porozuměním otevírají klientům svět

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

nových příležitostí, umožňují v praxi vysvětlit rozdíly mezi legální a nelegální prací, ale také představují svou „časovou zátěží“ jistou prevenci nelegální práce. Realizaci takto navázaných aktivit považujeme za pilotní ověření metodiky tzv. prostupného zaměstnávání.

Obecný cíl:

1.1. V roce 2018 bude min. 180 lidí připravených na volných trh práce prostřednictvím poradenství a prostupného zaměstnávání

Typové aktivity:

- Individuální a skupinové poradenství CS v oblastech dluhů, sladování pracovního a rodinného života, stabilizace rodinného života vč. udržení bydlení
- Skupinové motivační programy
- Stáže/ochutnávky/praxe u vhodných zaměstnavatelů
- Posilování pracovních návyků a nabídka krátkodobých pracovních příležitostí – práce na zkoušku
- Kurzy k rozšíření odbornosti

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	1. Rozvoj pracovního poradenství a individuální podpory klientů při vstupu na trh práce			
Obecný cíl:	1.1 V roce 2018 bude min. 180 lidí připravených na volných trh práce prostřednictvím poradenství a prostupného zaměstnávání			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z2.1 15.500.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.1.3 Priorita I.2 – Podpora pracovních příležitostí pro obyvatele ze sociálně vyloučeného prostředí a tvorba pracovních míst

V rámci priority stanovujeme pouze jeden obecný cíl a to umístění nejméně 245 klientů na trh práce. Znění cíle odkazuje na nejdůležitější ukazatel – počet zaměstnaných, ale udržitelnost míst je podporovaná faktem, že umístění na trhu práce následuje ve všech dílčích cílech až po souboru poradenských, motivačních a aktivizačních nástrojů cíleně připravených pro sociálně vyloučené nebo vyloučením ohrožené klienty.

Specifický cíl 2.1.1 se naplní realizací projektu „Příležitost dělá zaměstnance II“, který navazuje na stejnojmenný projekt, který realizuje krajská pobočka Úřadu práce ČR ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a nestátními neziskovými organizacemi (OP Z 1.1). I původní i návazný projekt se realizují v rámci celého Moravskoslezského kraje, návazný projekt povede konkrétně v Ostravě k podpoře nejméně 100 účastníků. Na základě zkušeností z prvního projektu dojde k prohloubení metodiky práce s cílovou skupinou a ke zpřesnění spolupráce mezi zapojenými aktéry, zejména mezi NNO a organizačními složkami ÚP. V listopadu 2014 a v dubnu 2015 proběhly workshopy pro obce, neziskové organizace a zaměstnavatele zaměřené právě na představení dosavadních zkušeností a jejich využití v rámci jednotlivých klíčových aktivit. V rámci přípravy v červnu 2015 Agentura aktualizuje analýzu sociálně vyloučených lokalit a navrhne podrobnou metodiku spolupráce mezi ÚP a NNO.

Nástrojem pro realizaci cíle 2.1.2 budou soutěžní projekty v oblasti podpory OP Z 1.1. Některé neziskové organizace deklarují na základě dosavadních zkušeností svůj zájem takové projekty realizovat. Tyto projekty počítají s možnostmi rekvalifikací a mzdovými příspěvky pro nejvýše roční pracovní smlouvy. Nastavení hodnoty indikátoru (55) odpovídá připravenosti zájemců žádat o finanční podporu v této oblasti. Spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi a Úřadem práce povede také k nárůstu využití nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti pro cílovou skupinu sociálně vyloučených. Na jednání mezi krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Ostravě a Agenturou v prosinci 2014 došlo k projednání základních rysů této spolupráce. Poskytovatelé sociálních služeb zapojení do komunitního plánování budou připravovat klienty pro trh práce. ÚP podpoří NNO při hledání zaměstnavatelů. Na straně NNO existuje velký zájem o spolupráci s ÚP v této oblasti, proto očekáváme, že při prohloubení spolupráce dojde k překročení nastaveného indikátoru. Jeho hodnota (90) vychází z cíle 1.1. V rámci pilotních projektů postupného zaměstnávání dojde k přípravě 180 klientů pro trh práce, alespoň pro polovinu z nich bychom rádi zajistili podporu APZ při vstupu na trh práce a na nich také pilotně vyzkoušeli principy spolupráce poskytovatelů služeb a oddělení trhu práce ÚP.

Obecný cíl:

2.1 Do roku 2018 nastoupí 245 příslušníků CS do pracovního poměru na podporovaná nebo volná pracovní místa

Typové aktivity:

- Individuální a skupinové poradenství CS v oblastech dluhů, sladování pracovního a rodinného života, stabilizace rodinného života vč. udržení bydlení
- Skupinové motivační programy
- Pracovní diagnostika
- Pracovní poradenství, konzultace a asistence
- Rekvalifikace
- Zprostředkování práce a vytváření pracovních míst s využitím mzdových příspěvků

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Specifické cíle:

2.1.1. Do roku 2018 získá práci až 100 sociálně vyloučených s podporou Regionálního individuálního projektu ÚP,

2.1.2. Do roku 2018 získá práci 55 sociálně vyloučených prostřednictvím grantových projektů zapojených NNO,

2.1.3. Do roku 2018 získá práci 90 sociálně vyloučených prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	2. Podpora pracovních příležitostí pro obyvatele ze sociálně vyloučeného prostředí a tvorba pracovních míst			
Obecný cíl:	2.1 Do roku 2018 nastoupí 245 příslušníků CS do pracovního poměru na podporovaná nebo volná pracovní místa			
Specifický cíl:	2.1.1 Do roku 2018 získá práci až 100 sociálně vyloučených s podporou Regionálního individuálního projektu ÚP 2.1.2 Do roku 2018 získá práci 55 sociálně vyloučených prostřednictvím grantových projektů zapojených NNO 2.1.3 Do roku 2018 získá práci 90 sociálně vyloučených prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti			
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pro sociální začleňování
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
			ÚP	Projektový manažer ÚP
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 1.1 25.600.000,-Kč (bez RIP ÚP)
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.1.4 Priorita I.3 – Rozvoj sociální ekonomiky

Rozvoj sociální ekonomiky vnímáme jako zcela samostatnou prioritu, protože nevede pouze ke vzniku pracovních míst, ale vytváří nový ekonomický segment, který může dlouhodobě hrát důležitou roli například v rámci systému prostupného zaměstnávání. Nejedná se pouze o podporu klientů, ale také o podporu nových podnikatelských subjektů. V Ostravě působí celá řada sociálních podniků, ale většina z nich se zaměřuje na cílovou skupinu zdravotně postižených. Pouze tři, které získali dotaci na sociální podnikání v minulém programovacím období, vytvářejí pracovní místa pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit. V rámci této priority bychom chtěli podpořit rozvoj stávajících sociálních podniků, vznik podniků nových a vytvořit také poradenskou a podpůrnou síť pro tento typ podnikání. V rámci přípravy pro naplnění těchto cílů začala Agentura spolupracovat s Okresní hospodářskou komorou v Ostravě, s klastrem sociálních podnikatelů Sinec a s paktem zaměstnanosti. V prosinci proběhl workshop, na kterém Agentura představila účastníkům sociální podnikání z různých hledisek (vývoj legislativy, principy sociální ekonomiky, dotační a úvěrové příležitosti). V prvním pololetí 2015 probíhá intenzivní komunikace s jednotlivými zájemci o projekt v této oblasti. Výsledkem jednání je několik připravených zájemců o podání žádosti, od nichž odvozujeme stanovený indikátor. Výsledkem je ale také zjištění, že rozvoj sociální ekonomiky v Ostravě potřebuje dlouhodobě velmi silnou podporu. Podpora se musí zaměřovat jednak na stávající sociální podnikatele, ale také na vyhledávání a motivaci nových zájemců.

Obecné cíle:

3.1 Do roku 2018 bude v Ostravě efektivně fungovat 8 sociálních podniků

Specifické cíle:

3.1.1. Do roku 2018 získají v Ostravě podporu 2 stávající sociální podniky;

3.1.2. Do roku 2018 vznikne min. 6 nových sociálních podniků;

V rámci cíle dojde k podpoře stávajících sociálních podniků a vzniku 6 nových sociálních podniků. Nástrojem pro naplnění cíle bude předložení projektových žádostí a podnikatelských záměrů do výzvy v rámci koordinovaného přístupu. Na základě připravenosti zájemců očekáváme, že část žádostí bude nachystána ve třetím čtvrtletí roku 2015, na dalších bude probíhat spolupráce po dobu otevření výzvy do poloviny roku 2016.

Typové aktivity:

- Vytvoření a udržení pracovních míst
- Vzdělávání zaměstnanců a jejich zaškolení, podpora v novém pracovním prostředí
- Rozjezd podnikání a získávání a realizace zakázek
- Marketing
- Zavádění principů sociálního podnikání do chodu organizace

3.2 V roce 2017 bude v Ostravě fungovat poradenská kancelář zaměřená na vznik nových a podporu stávajících sociálních podniků

Během přípravy Strategického plánu sociálního začleňování jsme identifikovali dvě potřeby, na které je nezbytné reagovat prostřednictvím stanoveného cíle. Začínající i dlouhodobě existující sociální pod-

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

niky potřebují podporu v oblasti dotační a úvěrové politiky, v oblasti marketingu, orientace na trhu se zakázkami, s cílovou skupinou. Vedle toho jsme zjistili, že rozvoj sociálního podnikání na území města vyžaduje dlouhodobou systematickou intervenci zaměřenou na odvětvové segmenty drobných podnikatelů. V procesu komunikace s nimi se bude jednat o získání důvěry v koncept sociálního podnikání, o osvojení kompetencí pro případné získání dotací nebo úvěrů, o představení specifík práce s cílovou skupinou apod. V rámci cíle bychom chtěli dosáhnout několika dílčích výsledků. Kvantitativního nárůstu sociálních podniků v Ostravě, co největší pluralizace předmětu podnikání (dnes především stavebnictví), udržitelnosti sociálních podniků a v neposlední řadě bychom chtěli prostředí ostravských podnikatelů připravit na účinnost zákona o sociálním podnikání. Jako přednostní nástroj pro naplnění cíle volíme podání žádosti do OP Z 2.1. nebo 2.2., jako náhradní spolupráci s celokrajskými nebo celonárodními organizacemi zaměřenými na podporu sociálního podnikání. Vlastní projekt preferujeme kvůli rozsahu a komplikovanosti problematiky v Ostravě a celé ostravské aglomeraci. Je také důležité říct, že žádná z existujících platforem na podporu sociálního podnikání nezajišťuje podporu tak širokého spektra aktivit. V Ostravě existuje připravený zájemce o daný typ projektové aktivity.

Typové aktivity:

- Podpora a pomoc novým zájemcům o sociální podnikání (pomoc při zpracování byznys plánu)
- Poradenství a konzultace sociálním podnikatelům (rozvoj podnikatelských dovedností, finanční řízení, marketing, personalistika, atp.)
- Popularizace sociálního podnikání (přednášky, workshopy)
- Příprava systémových opatření pro podporu sociálního podnikání na místní úrovni

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	3. Rozvoj sociální ekonomiky			
Obecný cíl:	3.1 Do roku 2018 bude v Ostravě efektivně fungovat 8 sociálních podniků 3.2 V roce 2017 bude v Ostravě fungovat poradenská kancelář zaměřená na vznik nových a podporu stávajících sociálních podniků.			
Specifický cíl:	3.1.1 Do roku 2018 získají v Ostravě podporu 2 stávající sociální podniky 3.1.2 Do roku 2018 vznikne minimálně 6 nových sociálních podniků			
		Garant: subjekt	pracovník	
		ASZ	Lokální konzultant	
		SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV	
		Kolegium žadatelů	Manažeri NNO	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 32.600.000,- Kč OP Z 2.2 8.400.000,- Kč IROP 2.2 8.000.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.1.5 Priorita I.4 - Provázání služeb na podporu zaměstnanosti

Ve 4. komunitním plánu a dalších dokumentech, na které tato strategie navazuje, se opakovaně mluví o potřebě prohloubit spolupráci mezi úřadem práce a poskytovateli služeb. V rámci procesu přípravy plánu jsme rovněž narazili na zkušenosti obou stran, které mohou sloužit jako ilustrace nedostatečné spolupráce nebo jako neporozumění poslání druhé strany. Většina poskytovatelů sociálních služeb by také uvítala širší možnost spolupracovat s podnikateli. Zaměstnanost je pouze jednou z oblastí, kde lze prohloubit spolupráci městských obvodů a úřadu práce. Aktivita realizovaná v rámci priorit 1-3 mohou kvalitu spolupráce v dílčích aspektech zlepšovat, ale větší zátěží jednotlivých stran může dojít v dílčích aspektech

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

také k neporozuměním, k zahlcení pracovníků úřadu práce, ke znechucení části podnikatelů opakovaným oslovováním s podobnými nabídkami. Proto je účelné, aby se vytvořila funkční síť na podporu zaměstnávání sociálně znevýhodněných a vyloučených osob. Síť budeme mít za vytvořenou, jestliže bude existovat všem zapojeným stranám dostupný a přijímaný dokument popisující role jednotlivých aktérů, jejich kompetence, kapacity a zákonné limity. Dokument bude dále obsahovat soubor aktivit, ve kterých je účelné spolupracovat, návrh postupu spolupráce a možná rizika, soubor kontaktů. Návrh dokumentu připraví a s dalšími aktéry projedná Agentura pro sociální začleňování. S ohledem na harmonogram je nezbytné, aby dokument vznikl do konce roku 2015. V červnu 2015 Agentura připraví metodiku spolupráce Úřadu práce a NNO do projektu „Příležitost dělá zaměstnance (viz cíl I.2.1.1), kterou pak zobecní i do celkového dokumentu pro síť zaměstnanosti. Tato aktivita bude komplementární součástí činnosti Paktu zaměstnanosti, který se větší částí svých aktivit zaměřuje na velké zaměstnavatele a jiné cílové skupiny.

Obecný cíl:

4.1. V roce 2017 v Ostravě existuje funkční partnerská síť na podporu zaměstnanosti

Typové aktivity:

- Jednání s klíčovými aktéry
- Vytvoření metodiky a komunikačního kanálu
- Workshopy
- Distribuce informací

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	4. Provázání služeb na podporu zaměstnanosti			
Obecný cíl:	4.1 V roce 2017 v Ostravě existuje funkční partnerská síť na podporu zaměstnanosti			
Specifický cíl:				
		Garant: subjekt	pracovník	
		ASZ	Lokální konzultant	
		SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV	
		ÚP	Pracovník ÚP	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Oslovení partnerů	2015	ASZ	Jednání pracovní skupiny zaměstnanost,	0,- Kč
2. Vytvoření funkční sítě	2015	ASZ	Vytvořená metodika, workshop	
3. Udržení funkční sítě	2016-2017	ASZ	Pracovní jednání, kontakty, monitoring, informační toky	

5.1.6 Priorita I.5 - Implementace principů zodpovědného zadávání veřejných zakázek

V rámci této priority stanovujeme jediný cíl zaměřený na důkladné seznámení představitelů statutárního města s problematikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. V Ostravě bylo v minulých letech již realizováno několik zakázek, které umožňovaly vybrat dodavatele z řad sociálních podnikatelů.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Na legislativní pracovní skupině realizované v Ostravě v listopadu 2014 představila pracovnice odboru zodpovědného za zadávání veřejných zakázek pozitivní i negativní zkušenosti s uplatňováním §4 zákona o veřejných zakázkách v Ostravě. Zodpovědné zadávání v souvislosti se sociálními podnikateli se také stalo důležitou součástí veřejné debaty mezi poskytovateli služeb a podnikateli. Tato debata zrcadlí zájem o téma, ale často také neporozumění možnostem, které zákon v této věci otevírá. Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek vnímáme jako důležitou součást inkluzivního trhu práce, ale i jako účinnou pomoc v boji proti nelegální práci. Cíl bude naplněn důkladným projednáním tématu s vedením města Ostravy a vedením městských obvodů, exkurzí ve městě, kde k odpovědnému zadávání dlouhodobě dochází, a uskutečněním odborného semináře na toto téma v Ostravě.

Obecný cíl:

5.1 Do roku 2016 bude vytvořen komunikační prostor pro implementaci principů zodpovědného zadávání VŘ

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	5. Implementace principů zodpovědného zadávání veřejných zakázek			
Obecný cíl:	5.1 Do roku 2016 bude vytvořen komunikační prostor pro implementaci principů zodpovědného zadávání VŘ			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Pracovní jednání s představiteli města	2015-2016	ASZ	Zápisy z jednání, návrhy řešení	0,- Kč
2. Přiblížení příkladů dobré praxe	2016	ASZ	Exkurze do vybraných měst	
3. Koordinace postupu	2016	ASZ SMO	Seminář/kulatý stůl, metodika	

5.1.7 Priorita I.6 - Rozvoj prevence nelegálního zaměstnávání, implementace veřejné služby

Nelegální zaměstnávání je jednou ze základních překážek vstupu klientů na oficiální trh práce. Ve velkých městech a aglomeracích je navíc trh s nelegální prací mnohem rozvinutější. Projekt „Příležitost dělá (t) zaměstnance“ ukázal, jak se situace ve venkovských částech Moravskoslezského kraje liší od situace v Ostravě. Např. v obci Odry se podařilo zaměstnat za stejné období o třetinu více sociálně vyloučených osob než v moravskoslezské metropoli. Přes všechny drobné odlišnosti v podmínkách jsme identifikovali jako hlavní důvod nestejně efektivity projektu různou míru dostupnosti práce na černo, která je v Ostravě nesrovnatelně větší. Na workshopu, který jsme realizovali s partnery, jsme ve výstižném shrnutí situace konstatovali, že pro část zejména mužů ze sociálně vyloučeného prostředí představuje legální trh práce

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

příležitost spíše sekundární než primární.

Všechna opatření v oblasti zaměstnanosti představují prevenci práce na černo, ale v rámci této priority stanovujeme cíl, ve kterém se chceme na nelegální zaměstnávání výslovně zaměřit. V listopadu 2014 došlo k zahájení spolupráce mezi inspektorátem práce a Agenturou pro sociální začleňování. Inspektorát realizuje svůj individuální projekt na potírání nelegální práce a připravuje projekt návazný. V rámci přípravy a realizace návazného projektu bychom chtěli podpořit spolupráci mezi inspektorátem a aktéry sociálního začleňování. Zvýšit informovanost poskytovatelů služeb o legislativě spojené s nelegálním zaměstnáváním, priorizovat některé segmenty podnikání v rámci kontrol inspektorátu a vytyčit další cíle vzájemné spolupráce. Cíl bude naplněn realizací kulatého stolu na uvedené téma v druhé polovině roku 2015. Zkušenosti a výstupy budou moci všechny zúčastněné strany promítnout do projektových aktivit zaměřených na tvorbu pracovních míst.

Je třeba dodat, že většina parametrů, které umožňují nelegální zaměstnání, spočívá v legislativě, kterou nelze měnit na regionální úrovni. Pracovní skupina legislativa v Ostravě formulovala řadu podnětů směrem k Legislativní radě vlády, které by mohly situaci zlepšit. Tyto aktivity, které nejsou v moci místních aktérů, však nelze chápat jako součást Strategického plánu sociálního začleňování. Pokud se však zákonné normy změní – např. vstoupí v platnost novela zákona, kterou se vrátí na místní úroveň využitelný model veřejné služby, jsme připraveni strategický plán aktualizovat a podpořit procesy implementace veřejné služby na místní úrovni.

Obecný cíl:

6.1 Do roku 2016 dojde k mobilizaci aktérů k řešení problému nelegálního zaměstnávání

Realizační karta pro oblast I. Zaměstnanost				
Priorita:	6. Rozvoj prevence nelegálního zaměstnávání, implementace veřejné služby			
Obecný cíl:	6.1 Do roku 2016 dojde k mobilizaci aktérů k řešení problému nelegálního zaměstnávání			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			ÚP	Vedoucí pracovník ÚP
			SÚIP	Zástupce oblastního inspektorátu práce
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Jednání s aktéry	2015	ASZ SMO	Kvalitativní výstupy z jednání	0,-Kč
2. Návrh projektových aktivit nebo opatření	2015	ASZ žadatelé ÚP SMO	Projektová žádost/Opatření	
3. Realizace projektů nebo implementace opatření	2016	ASZ Žadatelé ÚP SMO	Kvalitativní analýza opatření, indikátory, návrh udržitelnosti	

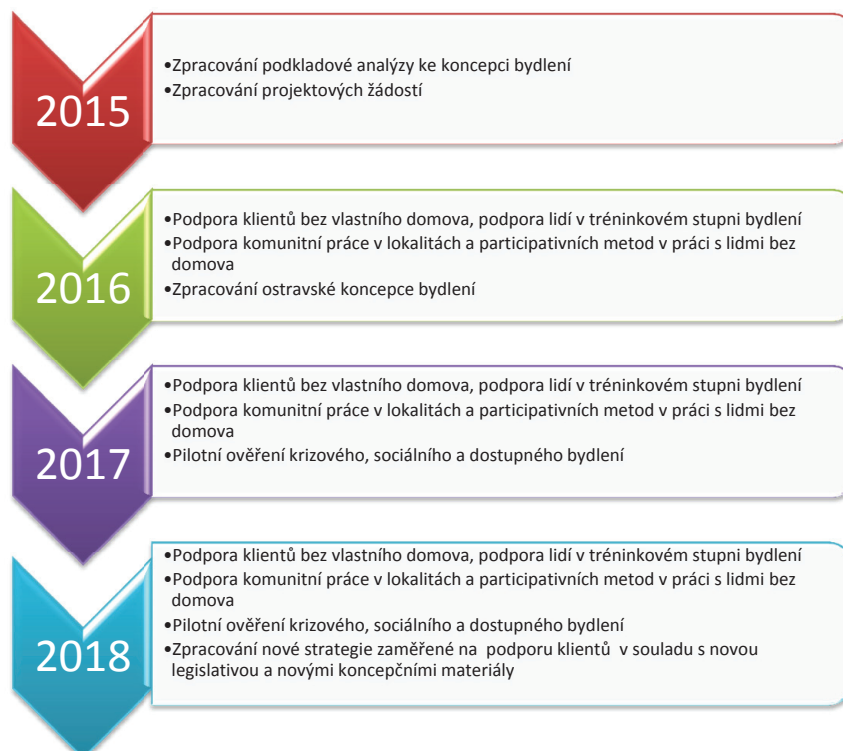
5. 2 Bydlení

5.2.1 Popis oblasti

Oblast bydlení představuje nejnáročnější část připraveného Strategického plánu sociálního začleňování. V Ostravě se více než kdekoli jinde v České republice ukazuje oblast bydlení jako velice problematická a klíčová pro řešení otázky sociálního začleňování. Existuje zde 15 sociálně vyloučených lokalit, 40 ubytoven a vedle toho řada míst, kde žijí lidé ohrožení sociálním vyloučením. Jedná se o prvořadé téma pro klienty sociálních služeb, kteří především potřebují bydlet. Důležitým tématem je také pro sociální služby, městské obvody spravující bytový fond a pro soukromé společnosti spravující bytový fond. Různé městské obvody volí různé strategie správy a různé nestátní neziskové organizace volí různé strategie pomoci. V dokumentech města, na které Agentura navazuje, zaujímá rozvoj pomoci v oblasti bydlení rovněž prvořadé místo. Sociální inkluze Ostrava např. formuluje priority takto: Rozšířit dostupnost slušného bydlení pro lidi připravené vést normální život, Zvýšit udržitelnost slušného bydlení v rizikových životních situacích.

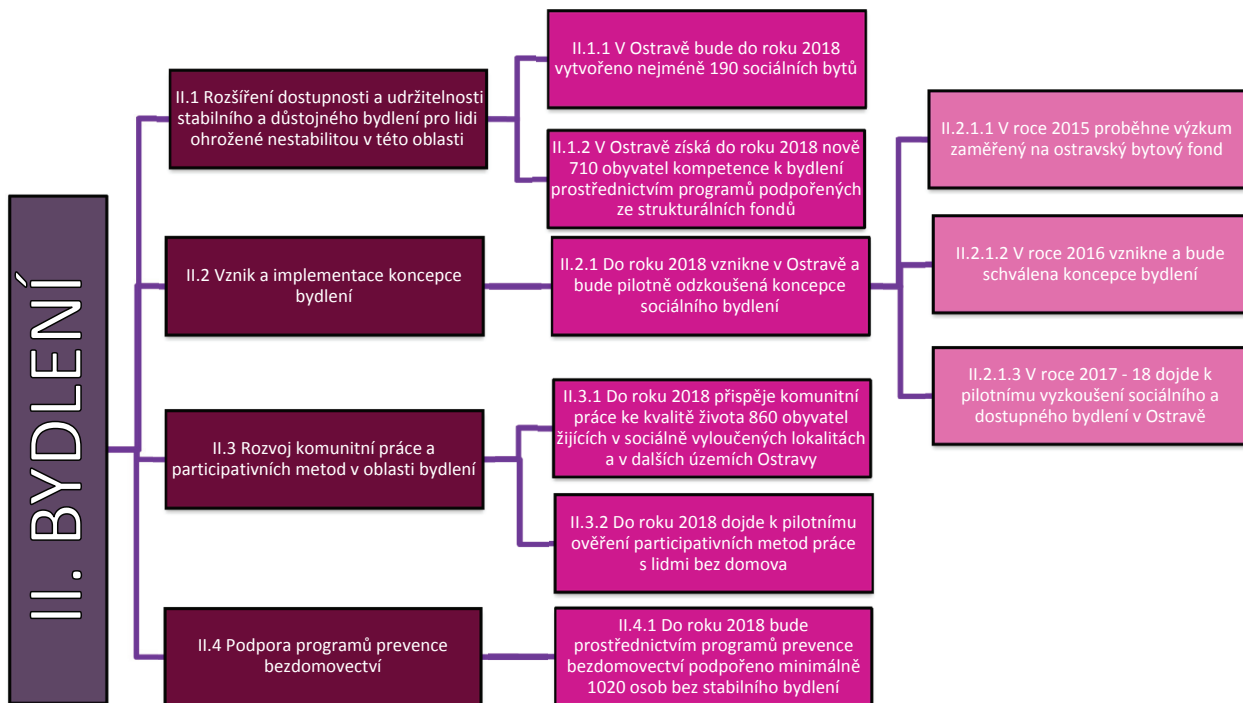
4. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015-2018 (4. Komunitní plán) navrhuje vznik a rozvoj sociálního bydlení v regionu Ostrava nebo zpracování koncepce bydlení. Tradiční dilema v daném tématu představuje otázka, zda podporovat stabilitu rodin v bytech ve vyloučených lokalitách nebo je umisťovat mimo ně. Novým dilematem je housing first či housing ready. Výzvou dneška je souhlas obcí s doplatkem na bydlení na ubytovnách, výzvou zítřka zákon o sociálním bydlení.

Připravený plán na obě tyto výzvy reaguje. Na první zejména prioritami 1. a 4., které navrhují pomoc pro řadu rodin a jednotlivců ohrožených ztrátou bydlení nebo spočívajících v bytové nouzi. Na druhou výzvu reaguje prioritou 2 s návrhem na zpracování koncepce bydlení a především pilotního ověření principů sociálního bydlení, se kterými zanedlouho přijde připravovaný zákon. Dosud nezmíněná prioritou třetí se zaměřuje na aktivizaci a převzetí odpovědnosti za svůj život lidí bez domova a obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Plán v oblasti bydlení se svými čtyřmi prioritami tvoří promyšlenou soustavu aktivit, která reaguje na všechny identifikované potřeby, ale také je logicky uspořádává v čase.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

V roce 2015 dojde ke zpracování podkladové analýzy pro pilotní ověření koncepce sociálního bydlení a ke zpracování soutěžních projektových žádostí do OP Z 2.1. Od roku 2016 do roku 2018 dojde k rozvoji pomoci lidem bez vlastního domova a lidí ohrožených ztrátou bydlení. V roce 2016 bude schválena koncepce bydlení a bude zahájena pilotáž krizového, sociálního a dostupného bydlení. V návaznosti na schválenou koncepci (od roku 2016) bude také možné čerpat prostředky na investice do sociálního bydlení. Během celého procesu dojde také k rozvoji komunitní práce a participativních metod spolupráce s klienty. Proces je přehledně vyjádřený také v níže uvedeném schématu. Přestože opatření soustředěná ve strategii nejsou schopná z kapacitního hlediska ani zdaleka pojmut celý problém, lze považovat strategii v této oblasti za ofenzivní, neboť přinese pomoc přece jen nezanedbatelnému počtu lidí. Rovněž přinese nové informace a podstatné změny do přístupu k řešení problematiky. Věříme, že účinnost plánu v oblasti bydlení posiluje také úzká a logická provázanost se strategií v oblasti podpory rodiny a konečně i ve všech dalších oblastech.

5.2.2 Priorita II.1 – Rozšíření dostupnosti a udržitelnosti stabilního a důstojného bydlení pro lidi ohrožené nestabilitou v této oblasti

Tato priorita propojuje dva cíle, investiční a neinvestiční. Investiční cíl bude naplněn úspěšnou rekonstrukcí sociálních bytů, druhý neinvestiční cíl je zaměřený na podporu lidí ohrožených nestabilitou v oblasti bydlení. Ačkoli se oba cíle zaměřují na zvýšení kapacit sociálního či podporovaného bydlení, jejich provázanost není úplně jednoduchá. S ohledem na předpokládané podmínky a časovou posloupnost vypsání dotačních řízení nepřispějí investice do bydlení k rozvoji podporovaného bydlení od začátku realizace, ale teprve v návaznosti na zpracovanou koncepci, tj. od roku 2017 či s naprostou jistotou od roku 2018. Realizace projektů bude financována z OP Z 2.1 a IROP SC 2.1.

Obecné cíle:

1.1 V Ostravě bude do roku 2018 vytvořeno nejméně 190 sociálních bytů

V rámci navrženého cíle dojde k rekonstrukci nejméně 190 sociálních bytů. Uvedená kapacita odpovídá připravenosti statutárního města Ostrava, jeho obvodů a jeho partnerů připravit žádost na investiční dotaci v této oblasti. Kapacitu při tom chápeme jako nejnižší možnou, neboť dosud není zcela znám úplný soubor podmínek, za jakých bude možné investici čerpat. V první fázi proto povede k naplnění cíle soubor konzultací s Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky.

Typové aktivity:

- Nákup bytů (jen v části případů)
- Vyčištění bytů, revitalizace bytů
- Rekonstrukce, stavební úpravy

1.2 V Ostravě získá do roku 2018 nově nejméně 710 obyvatel kompetence²⁸ k bydlení prostřednictvím programů podpořených ze strukturálních fondů

V Ostravě existuje velmi rozsáhlý problém s jednotlivci a rodinami, které nemají dostatečné kompetence k bydlení. Buď žijí na ubytovnách, nebo v nevyhovujícím nájemním bydlení, o něž mohou přijít. V Ostravě se celá řada nestátních neziskových organizací zaměřuje na tento problém a podporuje kompetence v bydlení u sociálně vyloučených obyvatel nebo u jejich specifického segmentu (lidé po návratu z výkonu trestu, lidé ohrožení návykovým chováním). Cíl je pečlivě navázaný na dosavadní a trvajících kapacity v této oblasti a rozšiřuje je. Vzhledem k rozsahu problému bude cíl naplňován prostřednictvím více zájemců o soutěžní projekt v této oblasti. Projektové aktivity umožní inovovat přístupy k cílovým skupinám, připravovat se na nová koncepční východiska na straně státu a města. Koordinovaný přístup pak otevře prostor pro užší kooperaci a sladování východisek zapojených organizací.

Typové aktivity:

- Realizace programů podporovaného bydlení a práce s rodinami v bytové nouzi
- Dluhové poradenství
- Realitní činnost a správcovství bytového fondu
- Využívání nástroje domovníka
- Vytváření systému a pravidel podporovaného bydlení
- Poradenství k běžné údržbě bytu

²⁸ Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025 uvádí mezi kompetencemi nájemníka např. finanční gramotnost či proces oddlužování

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast II. Bydlení				
Priorita:	1. Rozšíření dostupnosti a udržitelnosti stabilního a důstojného bydlení pro lidi ohrožené nestabilitou v této oblasti			
Obecný cíl:	2.2 V Ostravě bude do roku 2018 vytvořeno nejméně 190 sociálních bytů 2.3 V Ostravě získá do roku 2018 nově nejméně 710 obyvatel kompetence k bydlení prostřednictvím programů podpořených ze strukturálních fondů			
Specifický cíl:				
		Garant: subjekt		pracovník
		ASZ		Lokální konzultant
		SMO		Pracovník pověřený odborem SVZV
				Zástupci městských obvodů
		Kolegium žadatelů		Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	IROP SC 2.1 181.200.000 Kč OP Z2.1 35.300.000 Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.2.3 Priorita II.2 - Vznik a implementace koncepce bydlení

V rámci priority je stanoven jediný obecný cíl, který bude postupně naplněn zpracováním koncepce sociálního bydlení v Ostravě a ověřením podpory v rámci tzv. krizového, sociálního a dostupného bydlení. Cíl je navázaný na vývoj tvorby koncepce a vzniku nové legislativy na úrovni státu. Vznik a koncipování tohoto cíle vykrystalizovalo z více důvodů, proč je třeba koncepci v rámci Ostravy připravit a pilotně vyzkoušet. Prvním důvodem je už zmíněný vývoj národní legislativy, druhým je dlouhodobá debata na úrovni města Ostravy a městských obvodů o potřebě vzniku nové koncepce bydlení, dalším je nebyvalý zájem občanů o tuto problematiku. Řada občanů očekává zákon s jistou nadějí ve zlepšení situace, ale je tu velká část občanů, která novou legislativu očekává s obavami. Posledním důvodem je potřeba připravit se na investice do sociálních bytů. Při pilotním ověřování bude následně možné testovat přiměřenost podpory klienta v jed-

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

notlivých typech bydlení, intenzitu a kvalitu spolupráce mezi zapojenými aktéry a další průvodní okolnosti procesu. Z této pilotáže vznikne následně metodika. Nástrojem pro realizaci cíle bude zpracování, podání a realizace pilotního projektu podpořeného z OP Z 2.1.

Obecné cíle:

2.1 Do roku 2018 vznikne v Ostravě a bude pilotně odzkoušená koncepce sociálního bydlení

Specifické cíle:

2.1.1 V roce 2015 proběhne výzkum zaměřený na ostravský bytový fond,

2.1.2 V roce 2016 vznikne a bude schválena koncepce bydlení,

2.1.3 V roce 2017-18 dojde k pilotnímu vyzkoušení sociálního a dostupného bydlení v Ostravě

Typové aktivity:

- Zpracování podkladové analýzy
- Sestavení pracovních skupin
- Vytvoření a schválení koncepce bydlení
- Pilotáž krizového, sociálního a dostupného bydlení
- Hodnocení pilotáže, návrh opatření

Realizační karta pro oblast II. Bydlení				
Priorita:	2. Vznik a implementace koncepce bydlení			
Obecný cíl:	2.1 Do roku 2018 vznikne v Ostravě a bude pilotně odzkoušená koncepce sociálního bydlení			
Specifický cíl:	2.1.1 V roce 2015 proběhne výzkum zaměřený na ostravský bytový fond 2.1.2 V roce 2016 vznikne a bude schválena koncepce bydlení 2.1.3 V roce 2017-18 dojde k pilotnímu vyzkoušení sociálního a dostupného bydlení v Ostravě			
	Garant:	subjekt	pracovník	
		ASZ	Lokální konzultant	
		SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV Odbor majetkový	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Zpracování podkladové analýzy ke koncepci bydlení	2015	ASZ	Zpracovaná analýza	ASZ/500.000,- Kč
2. Zpracování projektové žádosti	2015	ASZ SMO	Podání žádosti	OP Z2.1 12.500.000,- Kč
3. Vytvoření a schválení koncepce bydlení	2016	ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, sestavení pracovních skupin, focusní skupiny, koncepce	
4. Pilotáž	2017	ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza 3 pilotáží, vznik nové služby	
5. Evaluace a vyhodnocení	2018	ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, konference	

5.2.4 Priorita II.3 – Rozvoj komunitní práce a participativních metod v oblasti bydlení

V politických i odborných debatách se mluví o co největším zapojení obyvatel sociálně vyloučených lokalit a dalších lidí žijících v sociálním vyloučení do řešení vlastní situace, případně o přijetí dílu odpovědnosti za kvalitu soužití a sousedských vztahů. Byli bychom rádi, kdyby se tato potřeba co nejvíce promítla do všech aktivit, které podporují zlepšení situace klientů. V rámci prvního cíle dojde k rozvoji komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách, v rámci druhého k pilotnímu ověření jiného druhu participativních metod při práci s lidmi bez domova. Cíle této priority se budou naplňovat prostřednictvím soutěžních projektů v OP Z 2.1

Obecné cíle:

3.1 Do roku 2018 přispěje komunitní práce ke kvalitě života 860 obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách a v dalších územích Ostravy

Existuje celá řada aspektů života v sociálně vyloučených lokalitách, které nejsou předmětem spolupráce mezi klientem a poskytovatelem sociální služby. Jedná se o společné zájmy obyvatel, které je potřeba formulovat, schvalovat a prosazovat. Tyto zájmy se často, ne však výhradně, týkají životního prostředí v lokalitách, kvality života a vzhledu veřejného prostoru. Formulace cíle vychází z předpokladu, že rozvoj komunitní práce v ostravských lokalitách je cestou k naplnění těchto potřeb. Nastavený indikátor odpovídá připravenosti zájemců aktivitu realizovat. Indikátor vyjadřuje počet obyvatel lokalit, na které bude mít aktivita nějaký jasně definovaný dopad.

Typové aktivity:

- Kontaktování osob v lokalitách
- Vytvoření komunitních skupin nebo místní rady
- Realizace komunitních akcí
- Zavedení nástroje domovníka
- Výměna informací a zkušeností mezi organizacemi zabývající se komunitní prací

3.2 Do roku 2018 dojde k pilotnímu ověření participativních metod práce s lidmi bez domova

Při přípravě strategického plánu jsme se vícekrát setkali s názorem, že velká část lidí bez domova neakceptuje nabízenou a běžně dostupnou pomoc a vystavuje se tak např. větším zdravotním rizikům, než je z hlediska vnějšího pozorovatele nezbytné. Vedle ověřených metod podpory, na které je zaměřená priorita 4, bychom rádi pilotně ověřili méně tradiční způsoby práce postavené na co největší participaci zapojených lidí bez domova.

Typové aktivity:

- Sebepodpůrné skupiny k tématu bydlení
- Depistáže
- Vzdělávací semináře, jejichž obsah je volen na základě identifikace vzdělávacích potřeb sebepodpůrné skupiny
- Divadelní představení k tématu bezdomovectví, vydávání komunitních novin
- Komunitní akce

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast II. Bydlení				
Priorita:	3. Rozvoj komunitní práce a participativních metod v oblasti bydlení			
Obecný cíl:	3.1 Do roku 2018 přispěje komunitní práce ke kvalitě života 860 obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách a v dalších územích Ostravy 3.2 Do roku 2018 dojde k pilotnímu ověření participativních metod práce s lidmi bez domova			
Specifický cíl:				
		Garant: subjekt	pracovník	
		ASZ	Lokální konzultant	
		SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV	
		Kolegium žadatelů	Manažeři NNO	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z2.1 19.400.000,-Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.2.5 Priorita II.4 – Podpora programů prevence bezdomovectví

V rámci priority definujeme jediný cíl, který se týká rozvoje pomoci lidem bez domova. Rozsah problému je v Ostravě nebyvalý a stávající sociální služby mu v souladu s komunitním plánem věnují velkou pozornost. Kromě dílčího rozvoje kapacit služeb je třeba jejich udržitelnost podpořit také řadou investic. Nástrojem pro realizaci cíle proto budou částečně soutěžní projekty zaměřené na lidi bez domova, ale zejména projekty zaměřené na rozvoj infrastruktury v této oblasti, zdrojem k financování aktivit bude OP Z2.1 a IROP SC 2.1.

Obecný cíl:

4.1 Do roku 2018 bude prostřednictvím programů prevence bezdomovectví podpořeno min. 1020 osob bez stabilního bydlení

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Typové aktivity:

- Výstavba a rekonstrukce nových objektů pro poskytování pobytových, ambulantních i terénních služeb:
- azylový dům pro matky s dětmi
- NDC a noclehárna (Mariánské Hory a Hulváky)
- NDC a noclehárna, včetně zázemí pro terénní programy (Ostrava –Vítkovice)
- Poskytování sociálních služeb v nových nebo zrekonstruovaných objektech:
- Sociální služba azylový dům pro matky s dětmi
- Terénní práce v provizorním bydlení
- Rozšíření a optimalizace služby NDC, poskytování nových aktivizačních činností
- Nové terénní programy

Realizační karta pro oblast II. Bydlení				
Priorita:	4. Podpora programů prevence bezdomovectví			
Obecný cíl:	4.1 Do roku 2018 bude prostřednictvím programů prevence bezdomovectví podpořeno min. 1020 osob bez stabilního bydlení			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV Manažeři NNO
			Kolegium žadatelů	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	IROP SC 2.1 111.000.000,- Kč OP Z 2.1 11.800.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.3 Vzdělávání²⁹

5.3.1 Popis oblasti

V Ostravě se vzdělává 8 908 dětí v mateřských školách a 23 008 žáků ve školách základních. V dotazníkovém šetření, které jsme realizovali a do kterého se zapojilo téměř 40 mateřských a 40 základních škol uvádějí základní školy průměrně 13,9% žáků ohrožených školním neúspěchem a mateřské školy uvádějí 11,7% dětí, u kterých toto riziko hrozí v budoucnosti. Velká část těchto dětí a žáků pochází ze sociálně vyloučeného prostředí, ale patří sem také děti a žáci s nedostatečnou jazykovou kompetencí, poruchami řeči a různými zdravotními handicapy.

Veliká koncentrace dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí, patrná zvláště v městských obvodech Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava, Vítkovice, Poruba, Mariánské Hory, Radvanice a Bartovice, ale i řadě škol v městském obvodu Ostrava – Jih, zaměstnává nejen školské odbory a vzdělávací zařízení, ale také neziskové organizace, nadační fondy a jednotlivé aktivisty. Vedle četných příkladů dobré praxe a dílčích spoluprací zde existuje také několik sporných otázek, které skupiny aktérů rozdělují. Nejvýraznější z nich je vzdělávání romských žáků v tzv. segregovaných školách. Obecná shoda však panuje na tom, že vzdělávání selhávajících žáků si zaslouží prvořadou pozornost. Strategické dokumenty, ze kterých Agentura na místní úrovni čerpá, to jenom potvrzují. Sociální inkluze Ostrava např. uvádí, že je třeba posílit individuální přístup pedagogů k dětem v předškolním věku a k žákům ze sociálně slabých rodin, komunitní plán hovoří o rozvoji předškolních klubů. Agentura při přípravě strategie v této oblasti vycházela kromě standardizovaného postupu opřeného o pracovní skupiny a individuální komunikaci se všemi aktéry také z evaluačních procesů (konference, evaluační zprávy) nadace Roma Education Fund, Open Society Fund a organizace Vzájemné soužití, o.p.s., dále z komunikace na školských odborech vybraných městských obvodů, na setkání vedoucích školských odborů a na setkání ředitelů škol a školek. Po kvalitativním rozboru potřeb následovalo dotazníkové šetření adresované všem základním školám a mateřským školám v Ostravě. Toto šetření přineslo dostatečné množství informací zachycujících otázku potřebnosti vybraných opatření z kvantitativního hlediska. Vedle sběru informací kvalitativního a kvantitativního charakteru, vedla Agentura se všemi uvedenými aktéry pečlivě jednání o zapojení do spolupráce.

Soubor priorit a cílů v této oblasti směřuje z různých hledisek k naplnění téhož záměru, zvýšit úspěšnost dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. Největší pozornost je přitom logicky věnována největší skupině, tedy dětem a žákům ze sociálně znevýhodněného prostředí. Jedna ze tří priorit je zaměřena na předškolní vzdělávání v mateřských školách a předškolních klubech, druhá na vzdělávání ve stupni základního vzdělávání. Kromě samotné podpory ve vzdělávání žáků se cíle v této prioritě orientují také na vzdělávání pedagogů, řešení sociálně patologických jevů a optimalizaci práce třídních kolektivů. Poslední prioritou je věnována procesům spolupráce na případové i koncepční rovině.

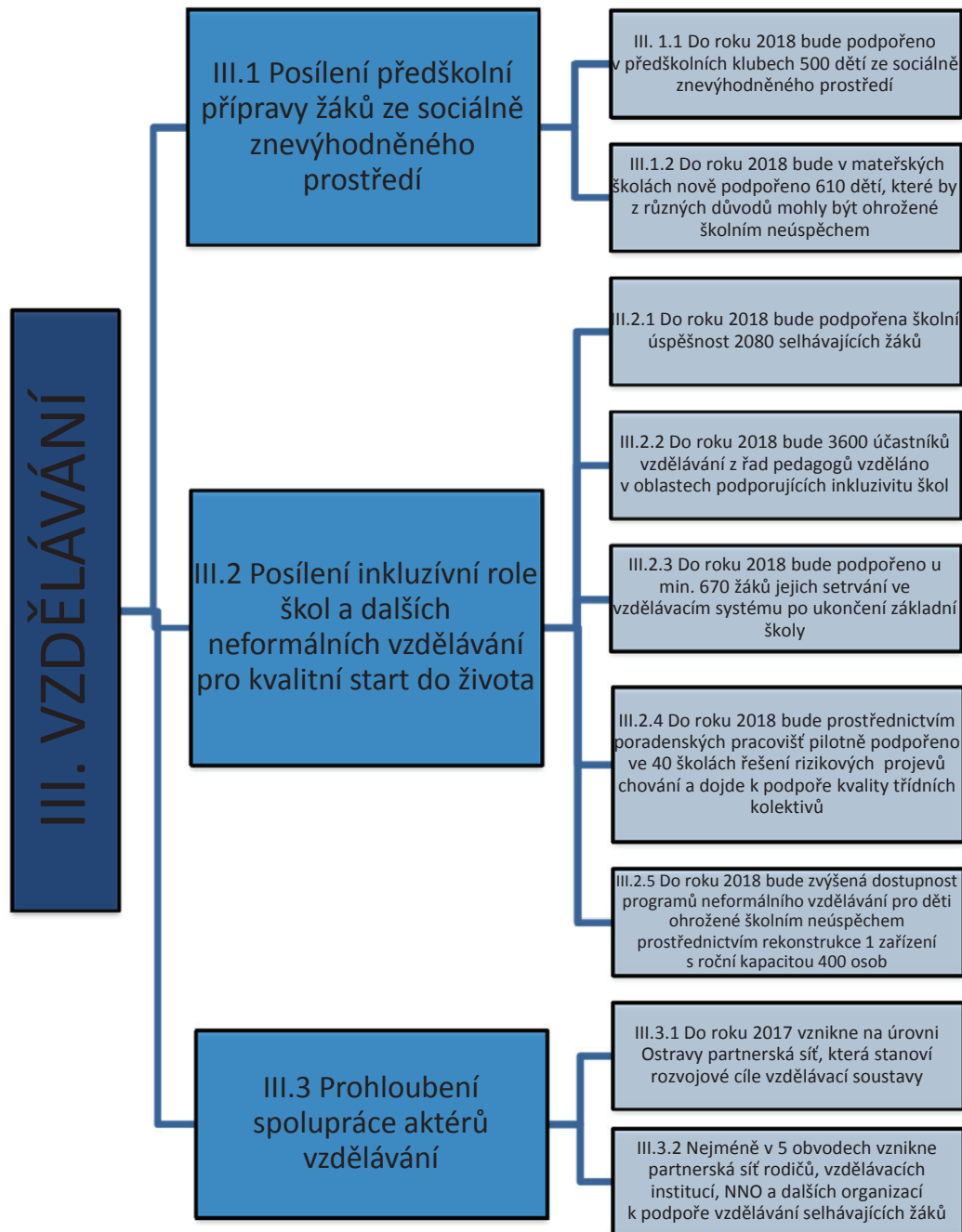
Základním nástrojem pro naplnění cílů jsou projektové aktivity z koordinovaných výzev OP VV a IROP. Vedle projektových aktivit nestátních neziskových organizací a městských obvodů povede k naplnění celé řady cílů individuální projekt statutárního města Ostravy, do kterého se zapojí téměř 80 vzdělávacích institucí.

²⁹ Priority a cíle pro oblast vzdělávání v rámci strategického plánu jsou v souladu s následujícími národními strategickými dokumenty: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020 (www.msmt.cz/file/35167_1_1/), Strategie vzdělávací politiky 2020 (<http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>), Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), (<http://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon>), Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>), Strategie romské integrace do roku 2020 (http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_czech_republic_strategy2_cs.pdf).

Priority a cíle jsou dále v souladu s těmito strategickými dokumenty na úrovni Moravskoslezského kraje: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012 (https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/sk/dz_msk_2012_fin_27_3.pdf), Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje na období 2015 – 2020 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/finalni-strategie-romu-2015---2020.pdf)

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Přestože strategický plán neřeší všechny problémy spojené se zlepšením úspěšnosti selhávajících žáků a zejména se nevěnuje středním školám, lze ho považovat za ofenzivní, protože zapojuje adekvátní množství kompetentních aktérů, vstupuje do připraveného prostředí vyjednané spolupráce a využívá silné dotační nástroje.

5.3.2 Priorita III.1 - Posílení předškolní přípravy žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí

Priorita se zaměřuje na předškolní vzdělávání. V rámci priority stanovujeme dva cíle. Jeden se zaměřuje na vzdělávání v předškolních klubech, druhý na vzdělávání v mateřských školách. Ačkoli jsou oba cíle kvůli snadné měřitelnosti výstupů oddělené, ve skutečnosti povede jejich naplnění k vytvoření provázaného systému předškolního vzdělávání. V souladu s výzvou OP VVV 3.3.1, ze které chceme čerpat prostředky, i v souladu s přesvědčením zapojených organizací, tvoří předškolní kluby předstupeň vzdělávání v běžných mateřských školách. Úspěšné naplnění priority tak závisí na pečlivě vyjednané spolupráci mezi všemi aktéry.

Obecné cíle:

1.1 Do roku 2018 bude podpořeno v předškolních klubech 500 dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí

V Ostravě existuje v současné době 5 předškolních klubů, které jsou financované z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost nebo z nadačních fondů (OSF, REF). Vedle toho zde působí další dvě zařízení, kde probíhá vzdělávání dětí v rámci podpory rodin. Uvedený cíl je pečlivě navázaný na tento výchozí stav a to ve dvou rovinách. V kvalitativní rovině bude možné při naplňování cíle čerpat z dosavadních zkušeností, které většina organizací formou evaluace, konference nebo workshopu shrnula na přelomu let 2014/2015. V rovině financování přispěje cíl k udržení a inovaci stávajících aktivit a k jejich kvantitativnímu rozvoji, tam, kde je potřebný s ohledem na velikost cílové skupiny. Nástrojem pro realizaci cíle bude podání soutěžních projektů ze strany zkušených neziskových organizací.

Typové aktivity:

- Příprava vzdělávacích programů předškolních klubů
- Provozování předškolních klubů
- Spolupráce s MŠ při přechodu dětí do jejich vzdělávacích zařízení a podpora adaptace při nástupu do školy
- Pravidelné setkávání s rodiči s cílem zapojit rodiče do vzdělávání svých dětí
- Společné aktivity rodičů a dětí

1.2 Do roku 2018 bude v mateřských školách nově podpořeno 610 dětí, které by z různých důvodů mohly být ohrožené školním neúspěchem

Naplnění tohoto cíle bude dosaženo realizací individuálního projektu statutárního města Ostrava, který přinese téměř 40 mateřským školám kromě jiného logopedické asistenty, asistenty pedagoga a celou řadu příležitostí ke vzdělávání zaměstnanců mateřských škol. Tyto nástroje povedou k navýšení počtu předškoláků v mateřských školách, k většímu dopadu předškolních výukových programů na budoucí školní úspěšnost a v neposlední řadě na větší zapojení rodičů do vzdělávání svých dětí.

Typové aktivity:

- Vzdělávání pedagogů v MŠ
- Začleňování a podpora žáků ohrožovaných školním neúspěchem v MŠ
- Podpora spolupráce mateřských škol a nestátních neziskových organizací, mateřských škol a školských poradenských zařízení

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

- Prohloubení komunikace mezi mateřskými školami a rodiči ze sociálně vyloučeného prostředí
- Zavádění podpůrných opatření do běžných MŠ - asistenti pedagoga, logopedičtí pracovníci

Realizační karta pro oblast III. Vzdělávání				
Priorita:	1. Posílení předškolní přípravy žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí			
Obecný cíl:	1.1 Do roku 2018 bude podpořeno v předškolních klubech 500 dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí 1.2 Do roku 2018 bude v mateřských školách nově podpořeno 610 dětí, které by z různých důvodů mohly být ohrožené školním neúspěchem			
Specifický cíl:				
		Garant: subjekt	pracovník	
		ASZ	Lokální konzultant	
		SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV	
		Kolegium žadatelů	Manažeři NNO	
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP VVV 3.3.1 112.200.000,-Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.3.3 Priorita III.2 – Posílení inkluzivní role škol a dalších neformálních vzdělávání pro kvalitní start do života

Priorita je zaměřená přímo i nepřímo na podporu školní úspěšnosti žáků základních škol, zejména těch, kteří jsou bezprostředně ohroženi školním neúspěchem. Přímo prostřednictvím podpůrných mechanismů ve výuce, individuálních nástrojů podpory a neformálního vzdělávání, nepřímo skrze vzdělávání pedagogů, zlepšování atmosféry v třídních kolektivech a předcházení patologickým jevům ohrožujícím výuku. Jeden z cílů se zaměřuje také na setrvání žáků ve vzdělávacím systému.

Obecné cíle:

2.1 Do roku 2018 bude podpořena školní úspěšnost 2080 selhávajících žáků

V rámci realizace cíle dojde prostřednictvím vzdělávání pedagogů, provázání spolupráce škol navzájem a škol a dalších institucí k výraznému posílení inkluzivity škol a prostřednictvím aplikace nových poznatků k podpoře všech žáků ve vzdělávacím procesu. Zejména ale dojde k podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem. Povede k tomu vznik nových pozic asistentů pedagoga a využití kapacity učitelů věnované doučování, individuálnímu plánování, trojstranným schůzkám s rodiči a žáky. Vedle toho také školní úspěšnost ohrožených žáků posílí kapacity pro neformální vzdělávání v rámci nestátních neziskových organizací. Postupné naplňování cíle také umožní mnohem hlubší provázání intervencí ze strany školy a neziskových organizací tak, aby se podpůrné procesy (motivace, koučink, individuální podpora, doučování) vzájemně posilovaly a vedly k naplnění společně formulovaných cílů. Nástrojem pro naplnění cíle bude realizace individuálního projektu statutárního města Ostravy a soutěžních projektů nestátních neziskových organizací.

Typové aktivity:

- Vzdělávání pedagogů v ZŠ
- Začleňování a podpora žáků ohrožovaných školním neúspěchem v ZŠ
- Zavádění podpůrných opatření do běžných ZŠ - asistenti pedagoga, kapacity učitelů věnované doučování, individuálnímu plánování, trojstranným schůzkám s rodiči a žáky
- Podpora třídních kolektivů
- Vznik školních poradenských zařízení a s tím související vznik nových pozic školních psychologů, speciálních a sociálních pedagogů
- Spolupráce s rodiči
- Terénní podpora žáků ze strany NNO

2.2 Do roku 2018 bude 3600 účastníků vzdělávání z řad pedagogů vzděláno v oblastech podporujících inkluzivitu škol

Cíl bude naplněn prostřednictvím individuálního projektu statutárního města Ostravy. Zapojení pedagogové se během jeho trvání budou vzdělávat v oblastech, které jsou úzce propojené s naplňováním dalších cílů v oblasti vzdělávání. V souboru 12 navržených vzdělávacích modulů budou nejvíce frekventovaná témata: Rozvoj měkkých dovedností žáků, informační gramotnost, metody hodnocení žáků, základní pedagogicko-diagnostické metody, spolupráce asistentů pedagoga s pedagogickými pracovníky, metody inkluzivního vzdělávání, osobnostně-sociální rozvoj pedagogů.

Typové aktivity:

- Vzdělávání pedagogů v ZŠ

2.3 Do roku 2018 bude podpořeno u min. 670 žáků jejich setrvání ve vzdělávacím systému po ukončení základní školy

V individuálním projektu vzniknou nové pozice školních psychologů a kariérových poradců. Při jejich využití v tzv. poradenských pracovištích budou školy navzájem spolupracovat v rámci logicky vytvořených a pečlivě koordinovaných celků. Tyto odborné pozice budou zřízené mimo jiné k setrvání selhávajících žáků ve vzdělávacím procesu. Vedle toho se do podpory udržení žáků ve vzdělávacím procesu zapojí soutěžními projekty i NNO. Třetím pilířem pro naplnění cíle bude rozvoj neformálního vzdělávání, který přispěje k prohlubování vztahu k řemeslům u žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách. Je nutné dodat, že v době vymezené pro přípravu plánu se nám nepodařilo zapojit do přípravy plánu síť středních škol.

Typové aktivity:

- Rozvoj diagnostiky a vznik školních poradenských zařízení
- Kariérové poradenství
- Večerní škola - intenzivní práci s motivovanými žáky a studenty ve věku 13 - 18 let s cílem přípravy na úspěšný vstup na střední školu a u středoškolských studentů s cílem úspěšného dokončení studia
- Neplacené veřejně prospěšné brigády a další spolupráce se zaměstnavateli
- Motivační semináře
- Zapojení mládeže do pravidelných řemeslných aktivit
- Vybavení 3 řemeslných dílen v sociálně vyloučených lokalitách

2.4 Do roku 2018 bude prostřednictvím poradenských pracovišť pilotně podpořeno ve 40 školách řešení rizikových projevů chování a dojde k podpoře kvality třídních kolektivů

Při individuálních jednáních ve školách, na školských odborech i v dotazníkovém šetření adresovaném školám se opakují poukazy na řadu jevů, které fungují jako bariéry vzdělávání. Šikana ve školách, internetové napětí, nabourávání práce třídního kolektivu ze strany excentrických jedinců. V rámci individuálního projektu statutárního města Ostravy vzniknou na školách nové pozice školních psychologů, sociálních pedagogů, metodiků prevence kriminality apod. Jejich úkolem bude právě řešení rizikových faktorů v jednání žáků a rodičů (záškoláctví, šikana, etnické a soc. napětí v třídních kolektivech apod.), v případě nutnosti také koordinace spolupráce s OSPOD, policií a dalšími institucemi.

Typové aktivity:

- Rozvoj diagnostiky a vznik školních poradenských zařízení
- Prevence rizikového chování na školách
- Podpora třídních kolektivů
- Spolupráce s rodiči

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

2.5 Do roku 2018 bude zvýšená dostupnost programů neformálního vzdělávání pro děti ohrožené školním neúspěchem prostřednictvím rekonstrukce 1 zařízení s roční kapacitou 400 osob.

Pro naplnění cíle bude podpořen investiční projekt, jehož předmětem bude rekonstrukce 2 učeben pro multimediální výchovu a vzdělávání v řemeslných oblastech v městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, financovaný z IROP SC 2.4.

Realizační karta pro oblast III. Vzdělávání				
Priorita:	2. Posílení inkluzivní role škol a dalších neformálních vzdělávání pro kvalitní start do života			
Obecný cíl:	2.1 Do roku 2018 bude podpořena školní úspěšnost 2080 selhávajících žáků 2.2 Do roku 2018 bude 3 600 účastníků vzdělávání z řad pedagogů vzděláno v oblastech podporujících inkluzivitu škol 2.3 Do roku 2018 bude podpořeno u min. 670 žáků jejich setrvání ve vzdělávacím systému po ukončení základní školy 2.4 Do roku 2018 bude prostřednictvím poradenských pracovišť pilotně podpořeno v 40 školách řešení rizikových projevů chování a dojde k podpoře kvality třídních kolektivů 2.5 Do roku 2018 bude zvýšená dostupnost programů neformálního vzdělávání pro děti ohrožené školním neúspěchem prostřednictvím rekonstrukce 1 zařízení s roční kapacitou 400 osob			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
		ASZ		Lokální konzultant
		SMO		Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP VVV 3.3.1 210.300.000,- Kč IROP SC 2.4 1.000.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.3.4 Priorita III.3 – Prohloubení spolupráce aktérů vzdělávání

V rámci přípravy Strategického plánu sociálního začleňování se v mnoha ohledech projevila potřeba promyšlené koordinace všech aktérů vzdělávání. Jednou z rovin je spolupráce NNO a školských zařízení, kterou lze dosáhnout větší efektivity při podpoře žáka, ale i rovnoměrnějšího rozdělení zátěže mezi více škol. Další rovinou je alespoň částečné sladění východisek hlavních aktérů systému vzdělávání a některých lidskoprávních organizací. Dále je potřebná spolupráce při větším zapojování rodičů do práce škol. Podrobněji je třeba promyslet přechody dětí z předškolních klubů do mateřských škol. Zároveň je účelné naplánovat změny vzdělávací soustavy, které by bylo možné v dlouhodobějším horizontu podpořit ze zdrojů EU a provázat síť základních a středních škol. Individuální projekt statutárního města bude mimo jiné sehrávat i tuto koordinační roli. Do koordinace spolupráce v rámci vzdělávací soustavy se zapojí nejen školy personálně podpořené projektem, ale i všechny ostatní školy, alespoň ve vybraných obvodech. Dojednána je také spolupráce klíčových NNO, romských aktivistů a školských poradenských zařízení. V rámci projektu dojde k vytvoření partnerské sítě na více úrovních. Na úrovni magistrátu vznikne strategická síť. Naplnění cíle bude financováno z OP VV.

Obecné cíle:

3.1 Do roku 2017 vznikne na úrovni Ostravy partnerská síť, která stanoví rozvojové cíle vzdělávací soustavy

Na úrovni magistrátu vznikne strategická síť. Partneři této sítě na svých poradách navrhnu základní cíle rozvoje vzdělávací soustavy a prevenci selhávání žáků při výuce. Dále bude koordinovat vzdělávací a podpůrné aktivity individuálního projektu. Členy partnerské sítě budou zejména školy a školky, pracovníci vybraných odborů magistrátu, NNO, nadační fondy (REF, OSF), poradenská zařízení a další aktéři.

Typové aktivity:

- Pravidelná setkání a koordinace činností a procesů inkluzivního vzdělávání

3.2 Nejméně v 5 obvodech vznikne partnerská síť rodičů, vzdělávacích institucí, NNO a dalších organizací k podpoře vzdělávání selhávajících žáků

Na úrovni vybraných městských obvodů vzniknou koordinační platformy zaměřené na případovou práci. Půjde především o provázanou spolupráci škol a školek, NNO, školských a sociálních odborů a rodičů. Na této úrovni bude zajištěna také korespondence s dalšími aktivitami NNO. Další, ne příliš často tematizovanou rovinou síťování, je koordinace aktivit v rámci jednotlivých škol. Tato rovina je důležitá pro přenášení a sdílení cílů z úrovně managementu na úroveň řadových pedagogů a pro přenos základních poznatků ze vzdělávacích modulů mezi pedagogy. Koordinace je nutná i při zajišťování např. preventivních opatření (prevence záškoláctví, šikany, návykového chování apod.).

Typové aktivity:

- Pravidelná setkání a intenzivnější spolupráce mezi zainteresovanými aktéry vzdělávání na úrovni obvodů

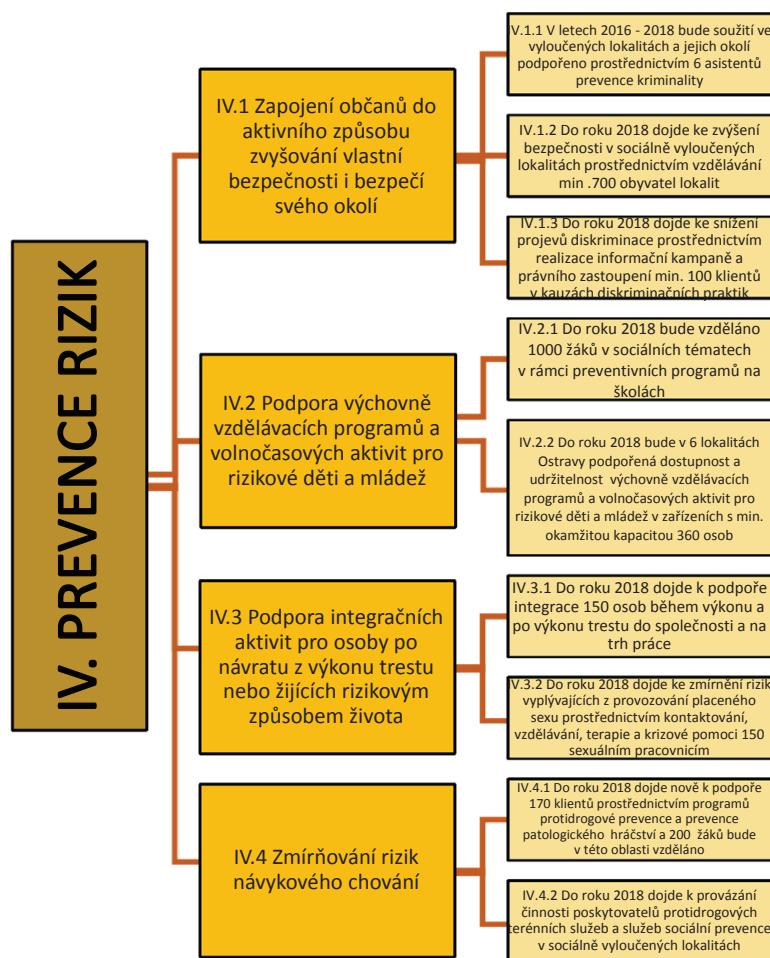
Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast III. Vzdělávání				
Priorita:	3. Prohloubení spolupráce aktérů vzdělávání			
Obecný cíl:	3.1 Do roku 2017 vznikne na úrovni Ostravy partnerská síť, která stanoví rozvojové cíle vzdělávací soustavy 3.2 Nejméně v 5 obvodech vznikne partnerská síť rodičů, vzdělávacích institucí, NNO a dalších organizací k podpoře vzdělávání selhávajících žáků			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ SMO	Lokální konzultant Pracovník pověřený odborem SVZV Zástupci městských obvodů
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP VVV 3.3.1 7.000.000,-Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.4 Prevence rizikového chování

5.4.1 Popis oblasti

Prevence rizikového jednání³⁰ představuje oblast, která se dělí do celé řady dílčích problematik. Předložený strategický plán se věnuje pouze některým z nich a to těm, u kterých se ukázala jasně definovaná potřeba. Zaměřili jsme se na čtyři okruhy témat. První z nich se zabývá zvyšováním bezpečí a pocitu bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí. Druhá se zaměřuje na rizikovou mládež a přináší soubor výchovně – vzdělávacích aktivit. Další prioritou se zaměřuje na specifické cílové skupiny, respektive na část cílové skupiny lidí sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením. Jeden z cílů v rámci této priority se soustředí na ženy, které provozují komerční sex, druhý na lidi, kteří mají trestní minulost. Poslední prioritou se zaměřuje na rizika spojená s návykovým chováním.

³⁰ Priority a cíle pro oblast prevence rizikového chování v rámci strategického plánu jsou v souladu s následujícími národními strategickými dokumenty: Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 - 2018 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/narodni_strategie_protidrogove_pol_2010-2018.pdf), Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2013 až 2015), (<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Akcní-plan-realizace-Narodni-strategie-protidrogove-politiky.pdf>), Konceptce boje proti extremismu pro rok 2014 (www.mvcr.cz/soubor/extremismus-koncepce-final-web-pdf.aspx), Konceptce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 - 2014 (<http://databaze-strategie.cz/cz/mv/strategie/koncepce-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-2011-2014?typ=detail>), Strategie prevence kriminality 2012 - 2015 (<http://databaze-strategie.cz/cz/mv/strategie/strategie-prevence-kriminality-2012-2015>), Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2013 - 2014 (www.mvcr.cz/soubor/minority-mensiny-strategie-2013-14-pdf.aspx), Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020 (http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf), Strategie romské integrace do roku 2020 (http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_czech_republic_strategy2_cs.pdf).

Priority a cíle jsou dále v souladu se strategickými dokumenty na úrovni Moravskoslezského kraje: Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období let 2015-2020 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/strategie_pp_2015-2020.pdf), Konceptce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na období 2012-2016 (https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/koncepce_prevence_krimi_msk_2012-2016.pdf), Bezpečnostní analýza MS kraje 2015 (https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/bezpecnostni-analyza-ms-kraje_2015.pdf), Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje na období 2015 - 2020 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/finalni-strategie-romu-2015---2020.pdf)

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

5.4.2 Priorita IV.1 – Zapojení občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí, včetně zvyšování jejich právního povědomí

V sociálně vyloučených lokalitách se z více důvodů kumulují projevy rizikového chování od přestupkové činnosti až po závažnou trestnou činnost. Obyvatelé, kteří zde žijí, se ocitají v roli pachatelů i obětí této činnosti. Přestupková činnost často souvisí s nedostatečně rozvinutým právním povědomím. Může se jednat o přestupky proti občanskému soužití, veřejnému pořádku nebo například proti majetku. V lokalitách se často objevuje také závažná trestná činnost, která se vyznačuje velkou latencí. Projevy lichvy, kuplířství či distribuce návykových látek se daří vypátrat a dosvědčit spíše ve výjimečných případech. Specifickým problémem, který se týká romských obyvatel lokalit ale i dalších Romů žijících v Ostravě je diskriminace, která se projevuje na trhu práce i na trhu s byty. Jiným specifickým problémem jsou projevy extremismu, které jsou přímo obrácené proti obyvatelům lokalit. Celá priorita povede ke zlepšení v uvedených oblastech prostřednictvím nástrojů komunikace, vzdělávání a zvyšování právního povědomí. Naplnění cílů této priority bude financováno z OP Z 2.1.

Obecné cíle:

1.1 V letech 2016 - 2018 bude soužití ve vyloučených lokalitách a jejich okolí podpořené prostřednictvím 6 asistentů prevence kriminality

Ke zklidnění situace ve vyloučených lokalitách a ke zmiřování napětí mezi Romy a většinovou společností přispívali v minulosti mimo jiné asistenti prevence kriminality. Mezi systémovými aktéry panuje shoda, že se zejména tento nástroj osvědčil. Rádi bychom tedy pro následující období počet asistentů zvýšili na 6.

Typové aktivity:

- Nábor a zapracování APK
- Terénní činnost, zajištění pořádku a bezpečnosti v lokalitách
- Spolupráce s dalšími subjekty v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality

1.2 Do roku 2018 dojde ke zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím vzdělávání min. 700 obyvatel lokalit

Navržený cíl reaguje na potřebu větší informovanosti obyvatel lokalit v otázkách bezpečnosti a prevence rizikového chování. Jeho naplnění povede ke zvýšení právního povědomí v oblasti přestupkového práva, diskriminace a dalších důležitých témat. Jedním z důležitých témat bude také extremismus. Projevy nenávisti vůči obyvatelům lokalit mohou vést na jejich straně k projevům paniky, šíření poplašných zpráv, snaze brát spravedlnost do vlastních rukou. Proto je důležité obyvatele informovat o míře jejich ochrany ze strany PČR, o rizicích vlastních spontánních projevů odporu apod. Cíl bude naplňovaný formou vzdělávání obyvatel, práce s mládeží, přímé a pravidelné komunikace v lokalitách.

Typové aktivity:

- Pravidelné pochůzky s PČR, depistážní činnost
- Besedy na školách a v sociálně vyloučených lokalitách
- Přímá práce v lokalitách
- Spolupráce s dalšími subjekty
- Preventivní akce

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

1.3 Do roku 2018 dojde ke snížení projevů diskriminace prostřednictvím realizace informační kampaně, vč. monitoringu a testingu zaměřeného na odhalování diskriminačního chování a právního zastoupení min. 100 klientů v kauzách diskriminačních praktik

Jednou z překážek, kterým musí čelit Romové při vstupu na trh práce nebo při hledání bytu je diskriminace postavená na zobecňování špatných zkušeností s jednotlivci na celou skupinu obyvatel. Boj s předsudky prostupuje mnoha dalšími aktivitami strategického plánu, ale v tomto cíli se na něj zaměřujeme speciálně. Prostřednictvím vzdělávání obyvatel ve schopnosti zastat se svých práv, prostřednictvím informační kampaně a speciálních metod testování bychom rádi přispěli ke zlepšení situace.

Typové aktivity:

- Monitorování diskriminačních praktik prodejců a poskytovatelů služeb a jejich zveřejňování
- Testingy
- Právní zastoupení klientů v kauzách diskriminačních praktik
- Informační kampaň

Realizační karta pro oblast IV. Prevence rizikového chování				
Priorita:	1. Zapojení občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí			
Obecný cíl:	1.1 V letech 2016 - 2018 bude soužití ve vyloučených lokalitách a jejich okolí podpořené prostřednictvím 6 asistentů prevence kriminality 1.2 Do roku 2018 dojde ke zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím vzdělávání min. 700 obyvatel lokalit 1.3 Do roku 2018 dojde ke snížení projevů diskriminace prostřednictvím realizace informační kampaně, vč. monitoringu a testingu zaměřeného na odhalování diskriminačního chování a právního zastoupení min. 100 klientů v kauzách diskriminačních praktik			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 16.500.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

5.4.3 Priorita IV.2 - Podpora výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež

Tato priorita se zaměřuje na práci s dětmi a mládeží. Považujeme za účelné zaměřit pozornost jednak na všechny žáky ve školách, jednak na žáky u kterých lze předvídat rizikové chování v nízkoprahových klubech a dalších zařízeních zaměřených na prevenci kriminality. Aktivity tohoto cíle budou financovány z OP WV 3.3.1 a IROP SC 2.1.

Obecné cíle:

2.1 Do roku 2018 bude vzděláno 1000 žáků v sociálních tématech v rámci preventivních programů na školách

Cíl povede k rozšíření portfolia preventivních programů realizovaných v ostravských základních školách. Programy budou zaměřené na předcházení sociálním rizikům. Zejména se bude jednat o prevenci zadlužování. Realizace cíle bude postavená na specifickém propojení oblasti sociálních služeb a vzdělávání. Zkušenosti sociální pracovníci představí ve školách sociálně rizikové situace a doporučí žákům způsoby, jak jim předcházet.

Typové aktivity:

- Příprava zážitkových seminářů a vzdělávacích programů k tématům bezdomovectví, zadlužení, gamblerství
- Realizace seminářů na ZŠ

2.2 Do roku 2018 bude v šesti lokalitách Ostravy podpořená dostupnost a udržitelnost výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež v zařízeních s min. okamžitou kapacitou 360 osob

V některých městských obvodech statutárního města Ostravy, jako je Moravská Ostrava a Přívoz, Michálkovic, Slezská Ostrava a další se koncentruje riziková mládež, se kterou je třeba dlouhodobě pracovat na poli zájmových a volnočasových aktivit, v oblasti neformálního vzdělávání a sociální práce. Naplnění cíle povede ke zvýšení dlouhodobé dostupnosti těchto aktivit ve vybraných lokalitách.

Typové aktivity:

- Stavební úpravy a rekonstrukce objektu pro poskytování služby NZDM v lokalitě přední Přívoz
- Materiální a technické vybavení 7 zařízení pro poskytování sociálních služeb, z toho 3 služby NZDM v sociálně vyloučených lokalitách Zárubek, Hrušov, Liščina
- Rekonstrukce multifunkčního sálu komunitního centra v městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz
- Stavební úpravy a vybavení otevřeného klubu pro děti a mládež v Michálkovicích

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast IV. Prevence rizikového chování				
Priorita:	2. Podpora výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež			
Obecný cíl:	2.1 Do roku 2018 bude vzděláno 1000 žáků v sociálních tématech v rámci preventivních programů na školách 2.2 Do roku 2018 bude v šesti lokalitách Ostravy podpořena dostupnost a udržitelnost výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež v zařízeních s min. okamžitou kapacitou 360 osob			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	IROP SC 2.1 14.600.000,- Kč OP VVV 3.3.1 2.100.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.4.4 Priorita IV.3 - Podpora integračních aktivit pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo žijících rizikovým způsobem života

Priorita je zaměřená na specifické části cílové skupiny lidí ohrožených sociálním vyloučením. Jednou z nich jsou ženy provozující komerční sex, druhou lidé po návratu z výkonu trestu. U těchto specifických cílových skupin je třeba volit také specifické způsoby eliminace rizikových faktorů života a integrace podpořených osob do společnosti. Naplňování cíle bude financováno z OP Z 2.1.

Obecné cíle:

3.1 Do roku 2018 dojde k podpoře integrace 150 osob během výkonu a po výkonu trestu do společnosti a na trh práce

V rámci tohoto cíle chceme podpořit osoby, které se vrací z výkonu trestu prostřednictvím individuálních a skupinových aktivit zaměřených na prevenci recidivy, prostřednictvím terapeutických skupin, poradenství zaměřeného na trh práce, zvyšování právního povědomí a dalších aktivit.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Typové aktivity:

- Vzdělávací programy zaměřené na osobní rozvoj a prevenci recidivy
- Pracovní aktivity a motivační činnost
- Individuální a skupinové programy např. k řešení zadluženosti, řešení obtížných životních situací
- Terapeutická podpora

3.2 Do roku 2018 dojde ke zmírnění rizik vyplývajících z provozování placeného sexu prostřednictvím kontaktování, vzdělávání, terapie a krizové pomoci 150 sexuálním pracovnícím
Stanovený cíl reaguje na potřebu vytvoření předpokladů pro komplexní poradenství a pomoc sexuálním pracovnícím. V rámci naplňování cíle dojde ke vzniku krizového centra pro poradenské a terapeutické činnosti a pro pomoc v krizi, dále k osvětovým činnostem, ke vzniku on-line poradny, vytvoří se možnost testování pohlavně přenositelných chorob a dalších aktivit.

Typové aktivity:

- Terénní sociální práce v klubech a na privátech
- Vybudování kontaktního centra pro poradenské a terapeutické služby
- Zdravotně edukační a osvětová činnost
- Poradenství a terapie
- Krizová intervence

Realizační karta pro oblast IV. Prevence rizikového chování				
Priorita:	3. Podpora integračních aktivit pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo žijících rizikovým způsobem života			
Obecný cíl:	3.1 Do roku 2018 dojde k podpoře integrace 150 osob během výkonu a po výkonu trestu do společnosti a na trh práce 3.2 Do roku 2018 dojde ke zmírnění rizik vyplývajících z provozování placeného sexu prostřednictvím kontaktování, vzdělávání, terapie a krizové pomoci 150 sexuálním pracovnícím			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 8.900.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.4.5 Priorita IV.4 - Zmírňování rizik návykového chování

Stanovená priorita reaguje na všestranně sdílenou zkušenost sociálních pracovníků neziskových organizací, že především mezi obyvateli sociálně vyloučených lokalit dochází k markantnímu nárůstu návykového chování. Jedná se zejména o užívání marihuany a pervitinu mezi mládeží. V rámci priority stanovujeme dva cíle, které přispějí k větší informovanosti sociálních pracovníků a ke zmírňování rizik vyplývajících z užívání návykových látek. První cíl bude naplněn navýšením kapacit specializovaných terénních služeb, druhý prohloubením spolupráce mezi poskytovateli služeb sociální prevence v sociálně vyloučených lokalitách a poskytovateli služeb zaměřených na návykové chování. Financování této priority bude ze zdrojů OP Z 2.1.

Obecné cíle:

4.1. Do roku 2018 dojde nově k podpoře 175 klientů prostřednictvím programů protidrogové prevence a prevence patologického hráčství a 200 žáků bude v této oblasti vzděláno

Cíl reaguje na zvětšující se rozsah návykového chování zaznamenaný zejména mezi obyvateli sociálně vyloučených lokalit. Bude naplněn navýšením kapacit specializovaných terénních programů.

Typové aktivity:

- Vyhledávání skryté populace uživatelů drog
- Terénní programy
- Realizace činnosti harm reduction
- Přednášky na téma škodlivosti látkových i nelátkových závislostí
- Mediace

4.2 Do roku 2018 dojde k provázání činnosti poskytovatelů protidrogových terénních služeb a služeb sociální prevence v sociálně vyloučených lokalitách

Komunitní plán formuluje potřebu prohloubení spolupráce subjektů zajišťujících péči cílové skupině v oblasti protidrogové problematiky, včetně zajištění informovanosti cílové skupiny a subjektů navzájem. Tato potřeba se znovu a znovu potvrzovala během plánovacího procesu. Poskytovatelé sociálních služeb se opakovaně setkávají s návykovým chováním a nejsou si zcela jistí řadou otázek. Například, za jakých okolností se již obracet na specializované pracovníky drogových služeb, jak motivovat k zájmu o tyto služby klienta, jaká jsou v konkrétních situacích zdravotní rizika apod. Otázkou také zůstává průběh nárůstu užívání návykových látek, nastavení preventivních programů, které by mohly neziskové organizace v této oblasti realizovat a mnoho dalších otázek.

K naplnění cíle povede realizace tří konkrétně zaměřených kulatých stolů nebo workshopů, kterých se budou účastnit pracovníci neziskových organizací pracujících ve vyloučených lokalitách a sociální pracovníci zaměřeni na závislosti. Akce budou mít podobnou tematickou náplň a budou se konat s ročním odstupem, který umožní monitorovat vývoj v jednotlivých oblastech.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast IV. Prevence rizikového chování				
Priorita:	4. Zmírňování rizik návykového chování			
Obecný cíl:	4.1 Do roku 2018 dojde nově k podpoře 175 klientů prostřednictvím programů protidrogové prevence a prevence patologického hráčství a 200 žáků bude v této oblasti vzděláno 4.2 Do roku 2018 dojde k provázání činnosti poskytovatelů protidrogových terénních služeb a služeb sociální prevence v sociálně vyloučených lokalitách			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 10.000.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, workshop/kulatý stůl	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti, workshop/kulatý stůl	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu, zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti, workshop/kulatý stůl	

5.5 Rodina a zdraví ³¹

5.5.1 Popis oblasti

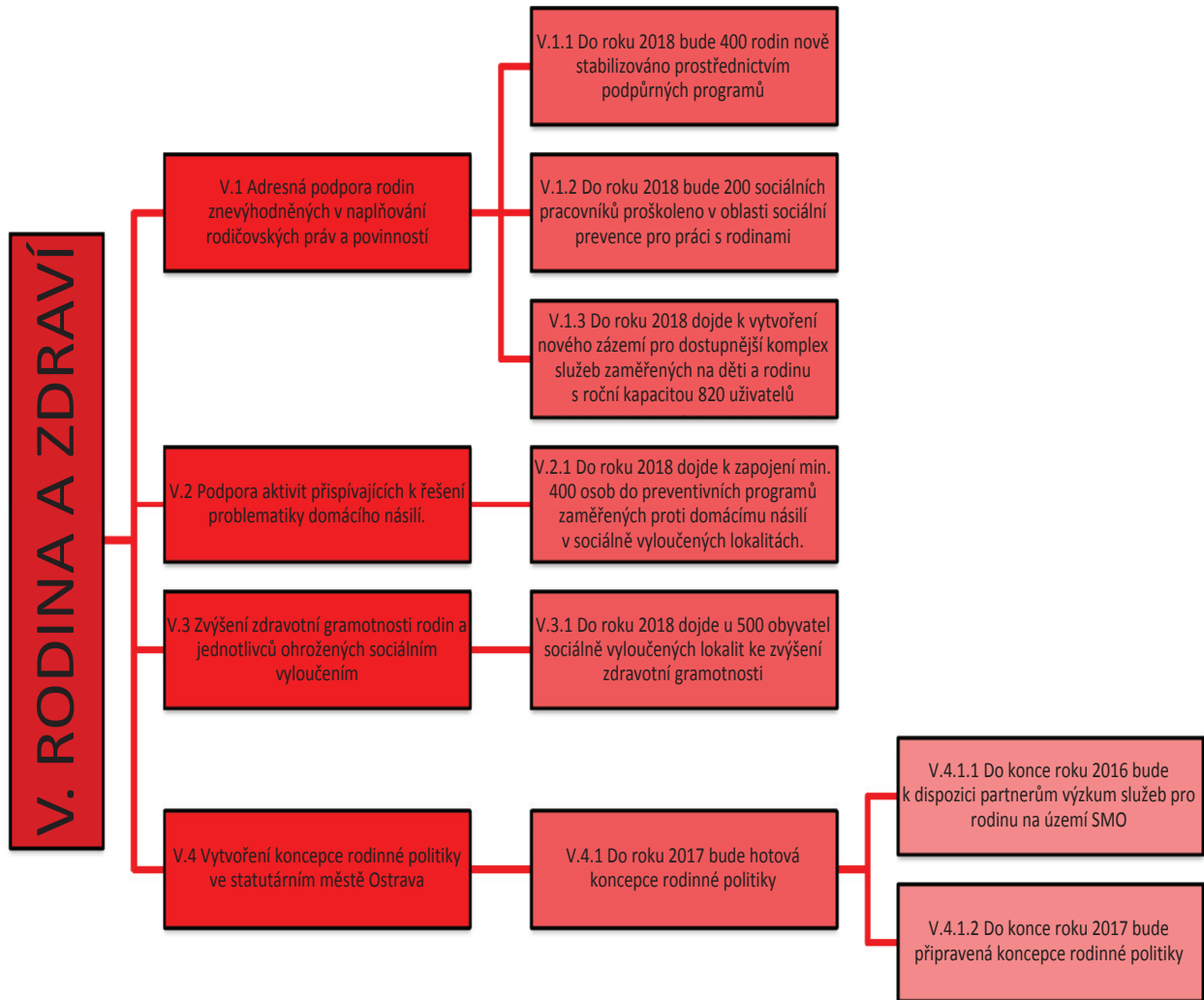
V souvislosti s životem v sociálně vyloučených lokalitách a na ubytovnách či v souvislosti s migrací existuje v Ostravě řada rodin, u kterých je třeba předcházet nebo řešit ohrožení dítěte, absenci rodičovských kompetencí, případně kompetencí partnerských. Několik neziskových organizací v Ostravě úzce spolupracuje s oddělením sociálně právní ochrany dětí (dále též OSPOD) na půdoryse sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi nebo v rámci specializovanějších služeb pro rodiny s ohroženým dítětem. Rozsah problému je větší, než je možné kapacitně zvládnout. Proto je nutné zvýšení počtu pracovníků působících v oblasti služeb pro rodiny a děti. Vedle častěji řešených problémů, jako jsou problémy s dluhy, se stabilitou bydlení, s návykovým chováním rodičů, se zanedbáváním školní docházky a povinné péče o dítě, jsou tu problémy specifické, kterými se zabývají poskytovatelé služeb v Ostravě spíše výjimečně. Zde patří např. problémy s lichvou, nebo třeba problémy s domácím násilím. Tohoto fenoménu si opakovaně všímá 4. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015 - 2018. Píše se zde např., že je třeba usilovat o zvýšení informovanosti o problematice domácího násilí v romských rodinách, nebo že je nutná podpora aktivit přispívajících k řešení problematiky domácího násilí, mluví se zde také o podpoře obětí trestných činů.

Samostatnou kapitolu tvoří dostupnost zdravotní péče pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit a informovanost v oblasti zdraví, která je v souvislosti s vyloučenými lokalitami a ubytovny opakovaně skloňovaná. V komunitním plánu se hovoří o navýšení počtu sociálně zdravotních pracovníků, na pracovních skupinách se opakovaně hovořilo o nedostatku pediatriů, nedostatku dětských dentistů, o odmítání romských klientů apod.

Soubor priorit a cílů v dané oblasti reaguje na vybrané okruhy problémů, ale zároveň také přichází s návrhem zpracování souborného dokumentu zaměřeného na ukotvení rodinné politiky ve městě. V rámci přípravy koncepce dojde v roce 2015 ke zpracování podkladové analýzy, která bude navazovat na analýzu v oblasti bydlení a bude k ní v některých ohledech komplementární. V roce 2017 bude následně zpracovaná celá koncepce.

Strategický plán řeší v oblasti podpory rodin ze znevýhodněného prostředí pouze některá témata. V některých naráží na určité limity. Přispívá např. k větší informovanosti v oblasti zdravotní péče, ale reálně nezvyšuje její dostupnost. I přes tyto limity přináší do určitých segmentů práce s ohroženými rodinami zásadní změnu a v rámci čtvrté priority připravuje koncepční rámec pro mnohem širší soubor opatření v dalším období.

³¹ Priority a cíle pro oblast rodiny a zdraví v rámci strategického plánu jsou v souladu s následujícími národními strategickými dokumenty: Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015 (www.mpsv.cz/files/clanky/20258/III.pdf), Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020 (http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf), Strategie romské integrace do roku 2020 (http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_czech_republic_strategy2_cs.pdf). Priority a cíle jsou dále v souladu s těmito strategickými dokumenty na úrovni Moravskoslezského kraje: Koncepce kvality sociálních služeb v Moravskoslezském kraji (včetně transformace pobytových sociálních služeb), (https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/soc_20_p01.pdf), Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na léta 2015 - 2020 (http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/strednedoby-plan_msk_2015.pdf)

5.5.2 Priorita V.1 - Adresná podpora rodin znevýhodněných v naplňování rodičovských práv a povinností

Priorita představuje soubor cílů, které se zaměřují na pomoc ohroženým rodinám. V rámci priority jsme stanovili tři cíle. Jeden se zaměřuje na přímou práci s rodinami, druhý na vzdělávání sociálních pracovníků, třetí cíl je zaměřený na investiční akce, které povedou k přiblížení služeb pro rodinu k sociálně vyloučené lokalitě. Opatření pro naplnění cílů budou financována z OP Z 2.1 nebo IROP SC 2.1

Obecné cíle:

1.1 Do roku 2018 bude 400 rodin nově stabilizováno prostřednictvím podpůrných programů

Cíl bude naplněn souborem aktivit zaměřených na rodiny, které jsou v agendě oddělení sociálně právní ochrany dětí. Realizace aktivit bude zaměřena na okruh problémů souvisejících s rodičovskou péčí, docházkou do školy, stabilitou v oblasti bydlení apod. Zvláštní pozornost bude věnována klíčovému problému zadlužení. Cíl bude naplněn prostřednictvím podání projektů do soutěžní výzvy OP Z v rámci koordinovaného přístupu. Indikátor vyjadřuje míru připravenosti potenciálních žadatelů.

Typové aktivity:

- Komplexní motivační programy
- Adresná pomoc rodinám s dětmi v agendě SPOD prostřednictvím využití metod sociální práce a využitím jejich nástrojů
- Podpora rodičovských kompetencí směřujících k řádné péči o děti
- Psychosociální aktivity, konzultace, intenzivní poradenství
- Případové konference, case management

1.2 Do roku 2018 bude 200 sociálních pracovníků proškolen v oblasti sociální prevence pro práci s rodinami

Sociální práce s rodinami vyžaduje určitý soubor kompetencí, které může část pracovníků v sociálních službách postrádat. Na konkrétní znalosti legislativy, postupů práce s rodinou, spolupráce s OSPOD, na úrovni měkkých kompetencí závisí úspěšnost intervencí v ohrožených rodinách. Cíl je zaměřený na rozvoj širokého spektra vědomostí a dovedností a bude naplněný podáním projektové žádosti do OP Z 2.2.

Typové aktivity:

- Příprava a realizace vzdělávacích seminářů

1.3 Do roku 2018 dojde k vytvoření nového zázemí pro dostupnější komplex služeb zaměřených na děti a rodinu s roční kapacitou 820 uživatelů

V rámci města Ostravy dochází k procesům migrace cílové skupiny. Jsme svědky vylidňování některých sociálně vyloučených lokalit, ve prospěch jiných, můžeme zaznamenat propady desítek lidí na ubytovny, ale i odchody z ubytoven do vybraných sociálně vyloučených lokalit. Jiným typem pohybu je přesun některých rodin z lokalit do ostravských sídlišť. Jedním z těchto sociálně migračních trendů je vylidňování tzv. zadního Přívozu. Naopak tzv. přední Přívoz je lokalita, kde klientů přibývá. Spolu s přesunem klientů dochází k potřebě za nimi cestovat, což snižuje efektivitu služby. Z dlouhodobého hlediska je účelné, aby se sociální služba klientům přiblížila. Cíl bude naplněný investiční akcí, která povede k přesunu komplexu sociálních služeb do lokality předního Přívozu.

Typové aktivity:

- Zakoupení objektu a jeho rekonstrukce k účelu poskytování sociálních služeb SAS, terénních programů a služby odborného sociálního poradenství.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Realizační karta pro oblast V. Rodina a zdraví				
Priorita:	1. Adresná podpora rodin znevýhodněných v naplňování rodičovských práv a povinností			
Obecný cíl:	1.1 Do roku 2018 bude 400 rodin nově stabilizováno prostřednictvím podpůrných programů 1.2 Do roku 2018 bude 200 sociálních pracovníků proškoleny v oblasti sociální prevence pro práci s rodinami 1.3 Do roku 2018 dojde k vytvoření nového zázemí pro dostupnější komplex služeb zaměřených na děti a rodinu s roční kapacitou 820 uživatelů			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 21.700.000,- Kč OP Z 2.2 3.500.000,-Kč (mimo KPSVL) IROP SC 2.1 11.400.000,- Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016-03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016-12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017-12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018-12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.5.3 Priorita V.2 - Podpora aktivit přispívajících k řešení problematiky domácího násilí

Domácí násilí je specifický problém, který se vyznačuje velikou latencí. Rozpoznat jej a řešit v sociálně vyloučených lokalitách je obtížnější než kdekoli jinde. Oběti této trestné činnosti často nemají kontakty mimo vyloučené lokality, na které by se mohly obrátit ani příležitost odejít do jiného prostředí. V rámci priority formulujeme jediný cíl, který pilotně ověří procesy rozpoznání a řešení tohoto problému. Priorita bude naplněna přípravou, podáním a realizací projektů v rámci OP Z 2.1.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

Obecný cíl:

2.1 Do roku 2018 dojde k zapojení min. 400 osob do preventivních programů zaměřených proti domácímu násilí v sociálně vyloučených lokalitách

Typové aktivity:

- Výzkum vnímání domácího násilí
- Besedy pro ženy v SVL
- Skupinová a individuální práce s oběťmi domácího násilí
- Kampaň, divadelní představení
- Workshop k šíření výsledků

Realizační karta pro oblast V. Rodina a zdraví				
Priorita:	2. Podpora aktivit přispívajících k řešení problematiky domácího násilí			
Obecný cíl:	2.1 Do roku 2018 dojde k zapojení min. 400 osob do preventivních programů zaměřených proti domácímu násilí v sociálně vyloučených lokalitách			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 3.400.000,-Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016- 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

5.5.4 Priorita V.3 - Zvýšení zdravotní gramotnosti rodin a jednotlivců ohrožených sociálním vyloučením

V sociálně vyloučeném prostředí existuje nízká informovanost v oblasti potřeb, práv a povinností souvisejících se zdravotní péčí. Tato situace má reálný a měřitelný dopad na zdravotní stav obyvatel lokalit. Zvyšování zdravotní gramotnosti přitom není běžnou náplní práce sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách a vyžaduje specifické vzdělání. V rámci priority formulujeme jediný cíl, kterým chceme

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

zásadně přispět k vyškolení pracovníků a zlepšení situace obyvatel v této oblasti.
Priorita bude naplněna přípravou, podáním a realizací projektů v rámci OP Z 2.1.

Obecný cíl:

3.1 Do roku 2018 dojde u 500 obyvatel sociálně vyloučených lokalit ke zvýšení zdravotní gramotnosti

Typové aktivity:

- Poskytování terénního programu zdravotně-sociální pomoc nebo osvětová činnost zaměřená na zlepšování zdravotního stavu lidí žijících v SVL
- Skupinové vzdělávání a přednášky
- Příprava a vedení terénních zdravotních pracovníků – peer power
- Inovace vzdělávacího programu a realizace vzdělávání pro pracovníky v sociálních službách

Realizační karta pro oblast V. Rodina a zdraví				
Priorita:	3. Zvýšení zdravotní gramotnosti rodin a jednotlivců ohrožených sociálním vyloučením			
Obecný cíl:	3.1 Do roku 2018 dojde u 500 obyvatel sociálně vyloučených lokalit ke zvýšení zdravotní gramotnosti			
Specifický cíl:				
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ	Lokální konzultant
			SMO	Pracovník pověřený odborem SVZV
			Kolegium žadatelů	Manažeři NNO
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektových žádostí	09/2015	Žadatelé ASZ	Podání žádosti	OP Z 2.1 9.500.000,-Kč
2. Aktualizace plánu po schválení projektových žádostí	01/2016- 03/2016	Žadatelé ASZ SMO	Aktualizovaný plán, náhradní strategie pro neschválené projekty	
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	01/2016 - 12/2016	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017- 12/2017	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, indikátory, kvalitativní analýza dopadu návrh na velké a malé změny KA, návrh udržitelnosti	
5. Etapa č. 3 realizace KA a její shrnutí	01/2018- 12/2018	Žadatelé ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2018, indikátory, kvalitativní analýza dopadu zhodnocení naplnění cíle, aktualizace návrhu udržitelnosti.	

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 - 2018

5.5.5 Priorita V.4 - Vytvoření koncepce rodinné politiky ve statutárním městě Ostrava

V Ostravě existuje řada témat, které je třeba řešit v souvislosti s rodinou. Je zde vysoké množství rodin s ohroženým dítětem, které vyžadují péči SPOD, otázky spojené s dostupností zdravotních a sociálních služeb, služeb občanské vybavenosti. Opakovaně se hovoří o nedostatečném množství nebo nekvalitním stavu veřejných prostranství určených pro rodiny a vyžití dětí, nebo o potřebě většího sladění rodinného a profesního života. V rámci této priority jsme si stanovili cíl zpracovat podkladovou analýzu, která zpřehlední situaci v těchto vybraných oblastech a následně zpracovat koncepci rodinné politiky města Ostravy. Podpůrným nástrojem pro sepsání koncepce bude podání a realizace projektu v rámci OP Z 2.2.

Obecný cíl:

4.1 Do roku 2017 bude hotová koncepce rodinné politiky

Specifické cíle:

4.1.1 Do konce roku 2016 bude k dispozici partnerům výzkum služeb pro rodinu na území SMO

4.1.2 Do konce roku 2017 bude připravená koncepce rodinné politiky

Typové aktivity:

- Zpracování podkladové analýzy
- Vytvoření a schválení Koncepce
- Vytvoření metodiky Posouzení ohrožení dítěte

Realizační karta pro oblast V. Rodina a zdraví				
Priorita:	4. Vytvoření koncepce rodinné politiky ve statutárním městě Ostrava			
Obecný cíl:	4.1 Do roku 2017 bude hotová koncepce rodinné politiky			
Specifický cíl:	4.1.1 Do konce roku 2016 bude k dispozici partnerům výzkum služeb pro rodinu na území SMO 4.1.2 Do konce roku 2017 bude připravená koncepce rodinné politiky			
		Garant:	subjekt	pracovník
			ASZ SMO	Lokální konzultant Pracovník pověřený odborem SVZV
Opatření	Termín:	Zodpovědné subjekty:	Výstupy:	Náklady/zdroj:
1. Sepsání projektové žádosti	09/2015	ASZ SMO	Podání žádosti	OP Z 2.2 12.500.000,-Kč
2. Vytvoření podkladové analýzy	01/2016- 03/2016	ASZ SMO	Podkladová analýza Ustanovení pracovní skupiny	ASZ 500.000,- Kč
3. Etapa č. 1 realizace KA a její shrnutí	04/2016 - 12/2016	ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2016, 1. verze koncepce – připomínkové řízení, 1. verze metodiky – Posouzení ohrožení dítěte,	
4. Etapa č. 2 realizace KA a její shrnutí	01/2017 - 12/2017	ASZ SMO	Vyčerpaná alokace 2017, Koncepce rodinné politiky a metodika Posouzení ohrožení dítěte	

Seznam zkratk

APK – asistent prevence kriminality
APZ – aktivní politika zaměstnanosti
ASZ – Agentura pro sociální začleňování
CS – cílová skupina
IROP – Integrovaný regionální operační program
ITI – Integrovaná teritoriální investice
KA – klíčová aktivita
KPSS – komunitní plán sociálních služeb
KPSVL – Koordinovaný přístup v sociálně vyloučených lokalitách
LP – lokální partnerství
NDC – nízkoprahové denní centrum
NNO – nestátní nezisková organizace
NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSF – Open Society Found
OP VVV – operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z – operační program Zaměstnanost
PČR – Policie České republiky
PS – pracovní skupina
REF – Roma Education Found
RSK – Regionální stálá konference
SMO – Statutární město Ostrava
SPOD – oddělení sociálně právní ochrany dětí
SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování
SVL – sociálně vyloučené lokality
SVSZ – odbor sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti
ÚP – Úřad práce
VŘ – výběrové řízení

Seznam příloh

1. Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů
2. Rozšiřující popis vstupních indikátorů
3. Indikátory účinnosti a přehled čerpání strategického plánu
4. Memorandum o spolupráci
5. Přehled spolupracujících organizací a seznam členů pracovních skupin a řídicího výboru